

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1904. Andra Kammaren. N:o 56.

Måndagen den 9 maj.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Till kammaren hade inkommit ett så lydande läkareintyg:

Att lektor Magnus Höjer, som denna dag blifvit af mig undersökt, befunnits lida af strupkatarr, hvarför han under de närmaste dagarna ej kan inställa sig å riksdagen, intygas.

Stockholm den 8 maj 1904.

E. G. Johnson.
Legitimerad läkare.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående förlängning af tiden, under hvilken förordningen den 6 juni 1883 rörande de lappar, som med renar flytta emellan de förenade konungarikena Sverige och Norge, skall vara gällande.

§ 3.

Föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtande n:o 106 samt sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden n:is 9, 10 och 11.

§ 4.

Efter föredragning härupå af sammansatta stats- och lagutskottets memorial n:o 12, med hemställan om anvisande af ersättning åt sammansatta stats- och lagutskottets sekreterare och vaktbetjäning, blef berörda hemställan af kammaren bifallen.

§ 5.

Vidare föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda bevillningsutskottets betänkanden n:is 36 och 37 samt lagutskottets utlåtande n:o 53.

§ 6.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.

Till afgörande förelåg bevillningsutskottets betänkande n:o 31, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter, äfvensom en i sammanhang med nämnda proposition väckt motion.

I en till innevarande Riksdag aflåten, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, n:o 44, hade Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för den 11 nästlidna mars, föreslagit Riksdagen att antaga ett vid propositionen fogadt förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.

Till bevillningsutskottet hade jämväl hänvisats en i anledning af ifrågavarande proposition inom Andra Kammaren af herr *K. H. Branting med flere* väckt motion, n:o 255, hvori föreslagits, att den i 3 § 1 mom. b) förekommande bestämmelsen, att införande i tidningsregistret skulle förvägras »tidning, hvars benämning antingen är alldeles lika med titeln å tidning, som redan är för annans räkning införd eller behörigen anmäld till införande i tidningsregistret, eller ock med dylik titel företer sådan likhet, att tidningarna lätt kunna förväxlas», måtte ur den blifvande förordningen i ämnet utgå.

Utskottet hemställde:

1:o) att Riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter icke kunnat oförändradt bifallas, måtte antaga samma förslag med de ändringar och tillägg, ett vid utskottet fogadt författningsförslag utvisade: och

2:o) att ofvanberörda motion, n:o 255, måtte anses besvarad genom hvad utskottet under 1:o) hemställt.

Sedan herr talmannen anmält ifrågavarande ärende till handläggning, begärdes ordet af

Herr Beckman, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att det nu föreliggande förslaget måtte paragrafvis föredragas och då endast de paragrafer uppläsas, där utskottet föreslagit ändring i Kungl. Maj:ts förslag.

Hvad herr Beckman sålunda hemställt blef af kammaren bifallet.

Med anledning häraf föredrogs till en början det i *punkten 1:o*) omförmälda förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

1 och 2 §§.

Utskottets förslag godkändes.

3 §.

För denna paragraf hade utskottet i likhet med Kungl. Maj:t föreslagit följande lydelse.

1 mom. Tryckalster, som efter abonnemang hålles allmänheten till handa, kan med de i detta moment angifna undantag införas i tidningsregistret, såvida på anmälan om dess utgivande bevis enligt tryckfrihetsförordningen blifvit af chefen för justitiedepartementet meddeladt.

I tidningsregistret må ej införas:

a) tryckalster, hvars innehåll uteslutande eller till väsentligaste delen består af ett eller flera större arbeten, eller af särskilda delar af sådana, afsedda att fortsättas från det ena numret eller häftet till det andra, eller af kataloger eller priskuranter; samt

b) tidning, hvars benämning antingen är alldeles lika med titeln å tidning, som redan är för annans räkning införd eller behörigen anmäld till införande i tidningsregistret, eller ock med dylik titel företer sådan likhet, att tidningarna lätt kunna förväxlas.

Generalpoststyrelsen äger, där sådant anses nödigt, infordra profnummer af tryckalster, som varder anmäldt till införande i tidningsregistret.

2 mom. Af statsmyndigheter utgifna, nummervis utkommande författningssamlingar och tillkännagifvanden äfvensom Riksdagens protokoll med därtill hörande bihang kunna i registret införas utan hinder däraf, att de icke uppfylla de villkor, som i 1 mom. stadgas.

Reservation hade afgifvits af herrar *Beckman, Höjer, Berg* i Göteborg och *Eklund*, hvilka ansett, att punkten b) i mom. 1 af 3 § borde ur förordningen utgå.

I fråga om denna paragraf anförde:

Herr Beckman: Herr talman, mina herrar! Det har varit med mycket stor motsträfvighet, som åtskilliga bland utskottets ledamöter ansett sig böra gå med på de här föreslagna förhöjningarna uti afgifterna för tidningarnas postbefordring. Vi ha därför inom utskottet reserverat oss mot utskottets motivering, ej minst därför att där icke förekommer något klart uttalande rörande de särskilda skäl, som göra, att man i alla händelser dock icke bör behandla periodiska skrifter såsom alla öfriga postbefordrade försändelser. Vi ha ansett, att där bort uttalas något angående pressens stora kulturella

Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)

betydelse, dess betydelse som en häfstång äfven för den materiella utvecklingen och slutligen den plats, den intager som ett andens kommunikationsmedel i allmänhet, en »tankarnas stora stråkväg». Emellertid ha vi icke kunnat göra annat, såsom omständigheterna nu föreligga, än att gå med på förslaget i hvad det rör afgifterna.

Det gäller emellertid här en punkt, där det icke är fråga om att förvärfva några tusentals kronor mer åt postverket, utan där helt andra synpunkter kunna göras gällande, principiella synpunkter. I denna punkt föreslås nämligen, att uti det af kammaren redan beslutade tidningsregistret icke skulle få införas »tidning, hvars benämning antingen är alldeles lika med titel å tidning, som redan är för annans räkning införd eller behörigen anmäld till införande i tidningsregistret, eller ock med dylik titel företer sådan likhet att tidningarna lätt kunna förväxlas». Man har från pressens sida invändt — och icke utan ett visst fog — att man genom en dylik bestämmelse möjligen kan i någon mån komma i strid med den i grundlagen meddelade friheten för hvarje svensk medborgare att utan några i förväg lagda hinder få af trycket utgifva skrift. Nu säger visserligen utskottet, i likhet med kommitterade, att det icke skulle förhålla sig så, emedan det icke finnes något hinder för en tidningsman att *utgifva* tidning, äfven om han icke får tidningen införd i registret. Men detta är dock mera en lek med ord; ty i vårt land, där tidningarna måste i så väsentlig grad stödja sig på prenumeration genom posten, betyder ett förbud mot införande i tidningsregistret i själfva verket detsamma som att någon tidningsutgifning i sådana fall icke *kan* komma i fråga.

Men det är dock icke detta, som här betraktats såsom hufvudsak. Enligt det ifrågavarande stadgandet får en administrativ myndighet rätt att bestämma öfver förhållanden, som äro af civilrättslig natur. Det har flera gånger af tidningsmän påpekats, att det bästa sättet att ordna denna sak vore att stifta en särskild »lag angående rätt till tidnings titel». Vi hafva just i dessa dagar i pressen erinrats om, hvilka förvecklingar faktiskt kunna uppstå därigenom, att denna rätt utan vidare lägges i generalpoststyrelsens händer. Man har nämligen påpekat, att det kan finnas tidningar, som visserligen äro mycket olika i realiteten, men som utgifvas under ganska liknande namn. Så kan t. ex. en tidning heta Linköpings-Posten och en annan Lidköpings-Posten. Det skulle kunna tänkas, att det fölle en generalpoststyrelse in att anse dessa båda tidningstitlar så lika, att förväxling lätt kan uppstå, och att styrelsen på den grund kunde vägra införande af sådan tidning i tidningsregistret.

Det har äfven erinrats om en annan sak, som förefaller mig ganska betänklig. Om en tidnings titel redan är »för annan tidningsutgifvares räkning» införd i registret, och denne, som från början har tillståndsbevis för tidningen, skulle af ett eller annat skäl upphöra att vara utgifvare af densamma, skulle det uppstå svårigheter för en annan person att veta, på hvad sätt han skulle blifva berättigad att få utgifva en tidning med samma titel.

Nu lär det emellertid egentligen vara af ömhet för pressen, som

man vill hafva en sådan bestämmelse som den nu ifrågasatta! Man säger sig nämligen anse en sådan vara lämplig ej blott från post-expeditionell synpunkt, utan äfven från tidningssynpunkt. För att få så många som möjligt med på en dylik bestämmelse, säger man, trots pressens protester, att man önskar densamma af omtanke för tidningarna själfva. Jag tror emellertid, att tidningarna icke i det stycket äro så bortkomna. De lära nog förstå att taga vara på sina egna intressen.

Då jag emellertid anser införandet af en dylik bestämmelse vara ur postexpeditionell synpunkt ganska onödig och dessutom, såsom jag redan framhållit, lindrigt sagdt tvifvelaktig ur tryckfrihetens synpunkt, förefaller det äfven mig, som om den rätta vägen att ordna hithörande förhållanden vore att stifta en lag om rätt till tidningstitel, så att, om tvister om sådan rätt uppkomma, desamma skola slitas icke af generalpoststyrelsen eller ens genom vädjan från generalpoststyrelsen till Kungl. Maj:t, utan på civilrättslig väg.

Då slutligen äfven de, som denna fråga närmast rör, enhälligt protesterat mot ett dylikt stadgande, synes det mig, som om många skäl föreläge för att i detta fall gå tidningspressen till mötes, och därför ber jag, herr talman, att för min del få yrka, att i enlighet med den reservation, som af mig m. fl. afgifvits mot utskottets hemställan i denna punkt, punkten b) i mom. 1 af 3 § måtte utgå.

Friherre Bonde: Herr talman, mina herrar! I likhet med den föregående talaren har jag mycket att anmärka mot den motivering, som bevillningsutskottet anfört för det nu föreliggande förslaget. I denna motivering förekommer mycket, som jag skulle önskat hafva varit uteslutet, och saknas mycket, som måhända där borde ha stått.

Beträffande den föredragna punkten kan jag däremot icke dela den siste ärade talarens uppfattning, utan jag har inom utskottet stått på deras sida, som yrkat, att förslaget i denna del måtte få den lydelse, som Kungl. Maj:t föreslagit. Jag och de, som haft samma mening som jag härvidlag, hafva ansett detta förslag vara lämpligt på grund af billighetshänsyn gentemot postverket. Postverket skulle nämligen därigenom sättas i tillfälle att kunna utan trassel tillmötesgå tidningarnas fordringar i fråga om prenumeration och tidningarnas försändning till prenumeranterna. Om i tidningsregistret få införas tidningar med samma eller i det närmaste lika titel, så att förväxling dem emellan kan uppstå, blir det svårighet för postverket att kunna utan missnöje för den ena eller andra parten fullgöra sitt åliggande i fråga om tidningsbefordringen. Det är för att undvika alla de olägenheter, som i det fallet kunna uppstå, som det nu föreliggande förslaget framkommit.

Den siste ärade talaren och reservanten har förklarat, att man borde stifta en särskild lag angående rätt till tidningstitel, så att icke någon kunde för egen räkning upptaga förut befintlig tidningstitel. Vi ha emellertid icke ännu någon sådan lag, och det torde vara ovisst, när den kommer till stånd, och intill dess så sker, torde det vara bäst, att postverket får denna rätt att vägra införande i

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

registret af tidningstitel, som på grund af namnlighet med annan tidning kan föranleda förväxlingar och däraf följande obehag.

Det har framhållits här, att denna postverkets rätt skulle kunna leda till missbruk och godtycke från postverkets sida, men jag tror icke, att man har den ringaste anledning att befara något sådant. Ty pressens män kunna ju lägga sig vinn om att icke upptaga sådana titlar å sina tidningar, som äro lika med eller lätt kunna förväxlas med titlarna å förutvarande tidningar. Om en person ger sin egen tidning en annan tidnings titel, gör han väl detta oftast därför, att han hoppas att därigenom kunna draga till sig prenumeranter från den andra tidningen och möjligen äfven kunna få flera annonser.

Jag kan således icke finna, att det här föreligger någon fara eller risk, om vi antaga den nu föreliggande bestämmelsen. Denna bestämmelse bör ju komma till stånd för pressens egen skull och allra mest för den stora allmänhetens skull och kanske äfven för postverkets skull.

På grund af hvad jag nu anfört ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag beträffande den nu föredragna paragrafen.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet Westring: Herr talman, mina herrar! Med anledning af det yrkande, som af den förste ärade talaren framställdes i afseende å den nu föredragna paragrafen, ber jag att få tillägga några ord till hvad friherre Bonde nu yttrade till försvar för den kungl. propositionen i denna del.

Det nu föreliggande förslaget stadgar, att tidning för att kunna komma i åtnjutande af de här medgifna billigare portosatserna skall vara införd i ett särskildt tidningsregister, som skall föras i generalpoststyrelsen, och i detta register får ej införas tidning med samma eller liknande namn som det, hvilket bäres af förut där införd tidning. Nu invändes det från reservanternas sida, att det icke föreligger något praktiskt behof af ett dylikt stadgande. För att emellertid visa, att ett dylikt verkligen förefinnes, ber jag att få läsa upp titlarna på några tidningar, som samtidigt ha förekommit i tidnings-taxan och som alla hafva utaf chefen för justitiedepartementet erhållit tillståndsbevis. Det finnes sålunda tre tidningar med namnet »Framåt»: en »Framåt» utan något vidare tillägg, utgifven i Östersund; en »Framåt» med tillägg: »Månadsblad utgifvet af K. F. U. M. i Göteborg» samt en »Framåt», socialdemokratisk tidning för Sveriges typografer, utgifven i Stockholm. Vidare ha vi två andra tidningar, som hafva nästan alldeles lika titlar, nämligen »Julefrid», Sveriges nationalgodtemplares jultidning, utgifven i Göteborg, och »Julfrid», utgifven i Jönköping. Vidare finnas »Skåning», organ för Skånes distriktloge af Independent order of goodtemplars, utgifven i Helsingborg, den andra »Skåningen, Eslöfs tidning», utgifven i Lund. En tidning heter »Ledstjernen» stafvadt med »e», organ för Nykterhets-arnén, utgifven i Stockholm, en annan heter »Ledstjärnan», stafvadt med »ä», också utgifven i Stockholm. Vidare hafva vi »Nya Väg-

visaren, Anmonsblad», utgifven i Stockholm, och »Vägvisaren», utgifven i Östersund af Jämtlands godtemplare, och slutligen »Facklan, Tidskrift för kristlig tro och forskning», utgifven i Stockholm, samt »Nya Facklan», utgifven i Örebro. Det är således alldeles gifvet, att det verkligen föreligger ett behof att på något sätt förekomma förväxling i detta afseende, och det är detta man afsett med den nu ifrågasatta bestämmelsen.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Nu har den invändningen blifvit gjord mot detta förslag, att det är olämpligt att anförtro en dylik granskningsmyndighet åt ett administrativt verk, generalpoststyrelsen, och att den i stället borde anförtros åt domstol. Gentemot denna invändning ber jag att få hänvisa till det förfaringssätt, som iakttages i alla de fall, då registrering i fråga om civila rättigheter förekommer, så t. ex. i fråga om patent, varumärke, firma o. d. I alla sådana fall sker anmälan hos en administrativ myndighet, som har att pröfva, om hinder mot bifall till sålunda gjord anmälan förefinnes på grund däraf, att registrering för samma eller liknande sak redan är gjord af annan person. Finner nu vederbörande myndighet, att så är förhållandet, afslås registreringsansökningen, och klagan däröfver får föras hos Kungl. Maj:t i statsrådet. Det är visserligen sant, att det förekommer också en rättsprocedur i afseende å dylika rättigheter, men det är icke för det fall, att afslag skett å begärd registrering, utan för det fall, att någon har fått ett firmanamn, ett patent etc. registrerad och någon annan anser, att hans rätt därigenom blifvit kränkt; då har denne senare rätt att gå till domstol för att få registreringen i fråga upphäfd, men invändningen afser ju icke detta, utan vänder sig mot generalpoststyrelsens rätt att afslå inregistrering.

Att man nu skulle befara något godtycke af generalpoststyrelsen i detta fall, kan jag icke tänka mig någon anledning till. Generalpoststyrelsen har ju icke något annat intresse här än att tillse, att ordning kan iakttagas och att icke onödigt besvär uppkommer vare sig för allmänheten eller för postverket för att reda ut de förväxlingar, som ovillkorligen blifva en följd däraf, att flera tidningar med samma namn kunna finnas i tidningstaxan. Det är uteslutande ur ordningssynpunkt, som det nu föreliggande stadgandet är föreslaget, och någon principiell invändning torde således icke kunna göras mot detsamma. Frågan om rätt till tidnings titel är af stor omfattning, men den omständigheten, att den frågan förtjänar att tagas under öfvervägande, får icke hindra, att den nu ifrågasatta bestämmelsen om tidningarnas postbefordran kommer till stånd.

Herr Branting: Det har af de talare, som nu yttrat sig till förmån för det kungl. förslaget, framhållits, att här endast skulle, såsom friherre Bonde sade, vara fråga om ett slags »ordentlighetsstreck». Man skulle således kunna tycka, att det icke vore skäl för någon inom tidningspressen, som ville vara ordentlig, att opponera sig däremot. Men jag ber få säga, att vore det verkligen så, att denna bestämmelse icke blott endast afsåge, utan äfven endast kunde

Förslag till
förrådning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)

tillämpas så, att den skyddade förvärfvade tidningstitlar och ägarne till dem mot obehörigt och illojalt intrång från andra, då skulle förvisso icke hela tidningspressen hafva rest sig till motstånd mot en sådan bestämmelse. Pressen har ju såsom korporation icke något intresse af, att en och annan fribytare jagar på annans mark med alltför nära likartade titlar. Men pressens män hafva icke kunnat uppfatta frågan på det sätt, som den blifvit framställd af dem, som hafva förordat förslaget. De ha sett en bestämd våda i att en så pass viktig afgöranderätt lägges i händerna på en administrativ myndighet.

Utskottet har framhållit, att detta icke vore detsamma som att förbjuda personer att utgifva tidningar. Men mot detta argument ha dock redan så starka betänkligheter rest sig, att jag med en viss tillfredsställelse iakttagit, att det icke längre af de talare, som här yttrat sig, framfördes såsom något hufvudskäl. Det är alldeles riktigt, såsom en stor tidning på västkusten yttrat, att ett sådant argument skulle innebära detsamma som att säga till en grosshandlare: Ni har näringsfrihet, men järnvägar, ångbåtar och landsvägar för edra varors befordran får ni icke använda. Det är således en synnerligen svag argumentering, som man är inne på.

Förhållandet är i själfva verket, att man kan riskera, att vid vissa tillfällen ett ingripande sker, som kränker visst icke någon illojal konkurrens, utan, på grund af byråkratisk formalism, någons verkliga rätt. Jag lade märke till, att bland de exempel, som herr statsrådet och chefen för civildepartementet androg på lika tidningstitlar, nämnde han tidningarna »Facklan» och »Nya Facklan». Ja, där ser man ju, huru svårt det kan blifva att bestämma gränsen. Afgörandet däraf måste blifva rent subjektivt. Antag, att tillkomsten af en tidning, som i afseende på titeln skiljer sig från en äldre endast genom att ett »nya» infogats framför det gamla namnet, sker på det sättet, att ett tidningsbolag råkar i konflikt med sin redaktör, som innehar tillståndsbeviset, och denne i anledning af tvisten för egen räkning fortsätter med tidningens utgifvande. Tvisten kan ju t. ex. gälla äganderätten till tidningen och måste afgöras af domstol. Under tiden vill bolaget hålla prenumeranterna skadeslösa genom att utgifva en ny tidning, som den vill kalla t. ex. *Nya Aftonbladet* eller hvad nu den gamla tidningen heter. Ja, då skall generalpoststyrelsen, efter den tolkning vi här fått höra, kunna neka denna tidnings införande i tidningsregistret. Det är för sådana vådor, som publicistvärlden med skäl känt sig orolig, när den afstyrkt detta ingripande i en rätt, som tidningarna nu hafva.

Jag vill erinra om ett faktiskt fall, som inträffat för länge sedan. När tidningen Svenska Dagbladet på sin tid startades, uppstod meningskiljaktighet, som till och med blef så häftig, att den föranledde en rättegång, huruvida här illojal konkurrens om ett namn förelåg. Då hade man nämligen vant sig vid att endast känna *en* tidning med namnet Dagbladet, nämligen »Stockholms Dagblad». Man beförde, att den nya tidningen med namnet Svenska Dagbladet skulle af den stora allmänheten komma att förväxlas med den gamla tidningen

»Stockholms Dagblad». Antag, att den här föreliggande bestämmelsen då funnits, och att generalpoststyrelsen lutat åt den meningen, att här förelåg en rätt stor våda för namnförväxling, emedan på den tiden det allmänt förutsattes, att man med Dagbladet menade Stockholms Dagblad. Det nya företaget, som gjort allting klart för tidningens utgifvande, skulle då, när det begärde att få tidningen in i tidningsregistret, af generalpoststyrelsen kunnat mötas med den förklaringen, att, då här förelåg en så stor namnlikhet, tidningen icke kunde registreras. Det hade ju varit detsamma som ett våldsam samt slag mot hela företaget. Sådant skulle ju kunna beslutas utan några onda afsikter endast på grund af byråkratisk maktfullkomlighet.

Jag kan icke finna annat, än att en bestämmelse, som gifver en sådan makt åt en administrativ myndighet, icke kan vara att rekommendera. Visserligen säger man alltid, när sådana saker förordas, att man icke har att befara något godtycke eller något ingrepp af vissa undersyften, hvilka icke skulle våga sig fram i dagsljuset. Jag tror icke, att den nuvarande generalpoststyrelsen på något sätt skulle vilja missbruka en sådant makt. Men här lagstifta vi icke endast för nuvarande förhållanden, utan den befogenhet, som enligt förslaget skulle lämnas generalpoststyrelsen, skulle ju gälla äfven under brytningstider, då man måhända icke alltid kan vara så säker på, huru denna makt skall komma att utöfvas.

Jag ber därför, herr talman, att på det lifligaste få yrka bifall till herr Beckmans reservation, uti hvilken faktiskt publiciteten i alla sina riktningar och från alla håll genom sina korporationer har instämt.

Herr von Krusenstjerna: En invändning, som jag förut sett framställd mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, är, att det skulle innebära något slags intrång uti tryckfrihetsförordningen. Detta berördes äfven af den förste talaren, och jag ber därför att få yttra några ord om generalpoststyrelsens uppfattning härom.

Vore det så, att tryckfrihetsförordningen på något sätt läderades genom ifrågavarande bestämmelse, vore ju saken afgjord. Men efter min åsikt är detta icke alls förhållandet. Rättigheten att utgifva tidning står oförminskad kvar. Den bestämmes genom tryckfrihetsförordningen och är beroende på vederbörligt tillståndsbevis. Däri kan icke ske någon ändring genom en sådan förordning som den nu föreslagna, och detta har icke heller varit afsedt. Det följer icke, såsom jag sett anföras, af tryckfrihetsförordningen, att med tillståndsbeviset ovillkorligen skulle vara förenad rättighet att erhålla den förmånligare postbefordran, som är inrymd åt tidningarna. Detta är alldeles tydligt därutaf, att denna särskilda förmån af billigare postbefordran för tidningarna är yngre än tryckfrihetsförordningen. Den tillkom först senare och har aldrig blifvit inrymd i tryckfrihetsförordningen. För att åtnjuta rättigheten af billigare postbefordran måste man därjämte iakttaga vissa ordningsföreskrifter, som ur postal synpunkt funnits nödiga att meddela och som här

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

*Förslag till
förförordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

skulle meddelas af Konung och Riksdag genom en af dem gemensamt beslutad författning. Redan det första momentet i den nu föredragna 3 § visar ett sådant fall, ty den däri meddelade föreskriften innebär, att, oaktadt tillståndsbevis meddelats, lydande på utgifvandet af en tidning med ett visst namn, detta icke medför rättighet till billigare postbefordran, om det sedermera visar sig, att det i själva verket icke är fråga om en tidning, utan om en bok. För några dagar sedan har tillståndsbevis begärts för en periodisk skrift med titeln »Sveriges rikets lag». Nå, det meddelas tillståndsbevis för denna skrift. Detta är naturligtvis alldeles i sin ordning. Justitieministern har därvidlag endast att pröfva, att den person, som begär tillståndsbeviset, är behörig enligt tryckfrihetsförordningens föreskrifter. Men i detta ögonblick vet ingen, hurudan denna periodiska skrift blir. Är det meningen att utgifva en juridisk tidskrift med denna titel eller är det helt enkelt meningen att på en gång skicka ut en ny upplaga af Sveriges rikets lag? Detta är ett fall, i hvilket sedermera måste ske en särskild pröfning, huruvida publikationen uppfyller de fordringar, som ur postal synpunkt måste uppställas för att det icke må blifva böcker, som spridas på detta billiga sätt, utan verkligen blifva tidningar och tidskrifter.

På samma sätt förhåller det sig med föreskriften i andra momentet. Äfven här är — jag upprepar det och vill särskildt inskräpa det hos kammarens ledamöter — alls icke fråga om något intrång hvarken på tryckfrihetsförordningen eller på civila rättigheter, utan det gäller helt enkelt en ordningsföreskrift, som ur postal synpunkt är nödvändig beträffande tidningsregistret. Detta är ett register, som behöfver föras till ledning för posttjänstemännen, som däraf få veta, hvilka tidningar skola åtnjuta de billigare befodringsavgifterna.

Det är framförallt vid förskrifningen af tidningarna, som det visar sig nödvändigt, att det finns något medel att förekomma alla de olägenheter för postverket, för tidningsutgifvarne själva och för allmänheten, som blifva följderna däraf, att det finnes tidningar med lika eller liknande titlar. Herr statsrådet och chefen för civildepartementet uppräknade nyss en hel del tidningar med lika eller liknande titlar. När två sådana tidningar med lika eller liknande titlar utgifvas vid samma postanstalt, medför det den olägenheten, att det för postanstalten möter stor svårighet att, då förskrifningar på dessa tidningar komma in, afgöra, hvilken tidning en förskrifning rätteligen afser. Detta hjälpes icke, mina herrar, däraf, att tidningen enligt tillståndsbeviset fått till den med en annan tidnings lika lydande titeln fogadt något tillägg, t. ex. »provinsens bästa annons-tidning» eller dylikt, hvarigenom tidningarna skulle skiljas från hvarandra. Detta hjälper icke, säger jag, ty när allmänheten rekvirerar en tidning, uppgifves i regel icke detta tillägg, vid hvilket man icke fäster något afseende, och då blir det svårt för postverket att veta, hvilken tidning, som afses. Ännu värre är det, om tidningarna utgifvas på olika orter, ty då blir det skriftväxling mellan den postanstalt, hvarifrån förskrifningen kommer, den postanstalt, till hvilken

förskrifningen oriktigt afsändts. och de båda postanstalter, vid hvilka de tvenne tidningarna utgifvas. Det blir en hel del svårigheter häraf, och dessa afhjälpas icke genom den praxis, som på sista tiden — i mitt tycke alldeles riktigt, om jag än icke vet, af hvilket lagbud den kan vinna ett fullt stöd — införts i justitiedepartementet att icke gifva tillstånd åt tidningar med alldeles lika titlar, ty blott en titel erbjuder den ringaste olikhet med den gamla titeln eller om till densamma fogats ett litet tillägg i reklamsyfte eller för att närmare angifva, hvilken publik, tidningen är afsedd att nå, anser sig justitiedepartementet icke kunna vägra tillstånd, och då hafva vi dessa svårigheter, som jag omnämnt.

Man har uppgifvit, att svårigheterna skulle vara konstruerade och icke verkliga. Jag kan vitsorda för kammaren, att just Stockholms postkontor haft tillfälle att förvärfva erfarenhet härom genom dessa båda af chefen för civildepartementet omnämnda tidningar, »Ledstjärnan» och »Ledstjärnan». Ur stafningen i rekvisitionerna kunde man icke hämta någon tillförlitlig ledning, hvilkendera tidningen verkligen afsåges, enär allmänheten varierade ganska mycket med stafningen och tycktes välja fritt mellan e och ä.

Men icke blott för postverket, utan äfven för allmänheten kunna olägenheter uppstå genom förväxlingar. Om man prenumererat på »Framåt, månadsblad för kristliga föreningen för unge män» och får »Framåt, socialistisk tidning för Sveriges typografer» eller vice versa, så är jag icke säker på, att vederbörande prenumerant är belåten med hvad han fått. Afven här hafva vi svårigheter; och, mina herrar, gentemot hvad här sagts om det betänkliga uti att lägga en sådan pröfningsrätt i administrativ myndighets hand tillåter jag mig erinra om hvad chefen för civildepartementet framhöll, att detta icke är något nytt. Här är uteslutande fråga om en registreringsåtgärd. Jag erkänner till fullo den vikt för en tidnings utgifvare, tidningens titel spelar. Men icke är denna rättighet heligare än rätten för ett aktiebolag att behålla sin firma, eller en varumärkesägare att behålla sitt varumärke. Det är i lag förbjudet att registrera lika eller liknande firmor och lika eller liknande varumärken, och hvem afgör sådana registreringsfrågor? Jo, det gör registreringsmyndigheten, och i förevarande fall skulle generalpoststyrelsen vara en alldeles liknande registreringsmyndighet, hvars beslut sedermera finge öfverklagas hos Kungl. Maj:t.

Är det återigen fråga om någon rättstvist, får den blifva föremål för domstols pröfning i sådana rättegångar, om hvilka motionärerna tala. Jag har läst referat öfver dylika rättegångar, som innefattat tvister mellan två parter om tillståndsbeviset. Det är redaktören, som icke vill lämna tillståndsbeviset ifrån sig, och bolaget, som vill försöka att komma åt tillståndsbeviset. Intill dess denna fråga blifvit afgjord, är det svårigheter i afseende å tidningens utgifvande, liksom det i ett sådant fall alltid möter svårigheter beträffande hvem som skall uppbära prenumerationsafgifterna, och dessa tvister måste då afgöras af domstol.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

Jag skall icke vidare upptaga kammarens tid. Jag vill blott fästa uppmärksamheten på, att detta förslag, som -- jag upprepar det -- afser en ordningsföreskrift, blifvit ganska varmt förordadt af kommittén. I kommittén -- jag nämner detta, emedan man här sagt, att pressen skulle vara enhälligt emot förslaget -- hade två framstående representanter för pressen plats, och från deras sida restes intet motstånd mot förslaget, utan de instämde tvärtom i allo med de öfriga kommittéledamöterna.

Ifrågavarande stadgande afser att förebygga de för postverket, för allmänheten och i vissa fall för tidningsutgifvarne ganska betydliga olägenheter, som kunna uppstå i följd däraf, att tidningar hafva lika eller liknande titlar. Det afser visserligen icke närmast att mot illojal konkurrens skydda de rättigheter, som en utgivare har till sin tidnings titel, men om det kunde indirekt befrämja ett sådant mål, så kan jag för min del icke se något ondt däri.

Jag hemställer, herr talman, om bifall till utskottet förslag.

Herr Bergström: Herr talman! Bevillningsutskottet har till och med velat vinna tidningsmännen för denna bestämmelse genom att framhålla, att den skulle lända redan utkommande tidningar till skydd gentemot nya sådana. Nu framhöll herr statsrådet och chefen för civildepartementet, om jag rätt uppfattade honom, att vi ha tre tidningar med namnet »Framåt» och två med namnet »Julefrid». Men huru skulle det komma att gå, när på grund af 3 § 1 mom. b) dessa tidningar anmälde sig till intagande i tidningsregistret? Huru tänker generalpoststyrelsen då att göra? Skola de två tidningarna »Framåt» och den ena tidningen »Julefrid», som redan äro utkommande tidningar, nekas registrering? Ett stadgande, som kan tillåta något sådant, måtte väl vara ett obilligt stadgande och ett stadgande, som är behäftadt med fel.

Nu har generalpostdirektören betonat hvad redan kommittén sagt, eller att detta stadgande icke på något sätt kunde lädera grundlagen eller kränka rätten att utgifva tidningar, emedan, om en tidning icke blefve införd i tidningsregistret, man ändå hade rätt att utgifva den. Men hvad blir i sådant fall denna rätt? Jo, utan tvifvel endast ett sken, men icke någon verklighet. Om man finner, att det bör lagstiftas på detta område, bör det också lagstiftas på grundlagens, på tryckfrihetsförordningens område, för att där föra in en grundbestämmelse, med hvilken sedermera dessa eventuellt behöfliga bestämmelser kunna bringas i öfverensstämmelse. Förrän detta sker, är det obilligt och olämpligt att åstadkomma en dylik bestämmelse; och så brådskande måtte det väl icke vara, att vi icke till en följande riksdag kunde afvakta, att Kungl. Maj:t, d. v. s. i detta fall icke endast herr statsrådet och chefen för civildepartementet, utan äfven herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet, komme in med förslag, som vore behöfliga. Jag vill erinra kammaren därom, att då bevillningsutskottet år 1902 sökte att endast och allenast i motiveringen till ett utskottsbetänkande i fråga om inkomstskatten få in något, som gjorde intrång på det konstitu-

tionella området, där bevillningsutskottet icke hade att skaffa, afvisades detta försök af Andra Kammaren. På nu förevarande område har bevillningsutskottet enligt min tanke för närvarande icke heller att skaffa. Jag tillåter mig därför att hemställa, att, då nu här föreligger ett bestämdt förslag, som ingriper på det konstitutionella området, Andra Kammaren ville gifva samma svar, som den gaf 1902.

Jag yrkar bifall till herr Beckmans reservation.

Herr Lindblad: Jag vill fästa uppmärksamheten därpå, att det föreliggande förslaget icke utgått från bevillningsutskottet, utan att det först framställdes af den tidningskommitté, som varit tillsatt för ändamålet. Kungl. Maj:t har funnit sig oförhindrad att upptaga tidningskommitténs förslag, och då tror jag, att några förebräelser icke kunna riktas mot bevillningsutskottet.

Men äfven om så skulle ske, tror jag, att bevillningsutskottet med mycket jämnmod kunde bära en sådan anklagelse. Det är af friherre Bonde påvisadt, att det uteslutande är ur ordningssynpunkt, som såväl kommittén som Kungl. Maj:t och bevillningsutskottet hafva ansett det lämpligt att vid införandet af ett tidningsregister man sökte för framtiden undvika de missförhållanden, som hittills hafva förekommit. Om någon kollision skulle inträffa med afseende å tidningar, som redan förut fått samma namn, så tror jag, att detta låte sig afhjälpas genom en hemställan till Kungl. Maj:t, motiverad däraf, att ifrågavarande tidningar hade gamla tillståndsbevis att åberopa. Jag antager emellertid, att Riksdagen icke vill, att ett uppenbart missförhållande skall fortsättas, och jag är öfvertygad om att hvad nu föreslagits är till tidningarnas eget bästa. Det har anförts, att förslaget egentligen afser tidningar med uppenbart lika titlar, och man kan ju utsträcka det till de fall, då samma titel användes med tilläggande — kanske med mycket liten stil — af ordet »ny» framför den gamla titeln. Jag hemställer till herr Branting, om han skulle känna sig mycket tacksam, därest någon började utgifva en tidning med namnet »Nya Socialdemokraten». Jag tror, att herr Branting skulle vara belåten att få behålla sin gamla Socialdemokrat.

Jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Herr Branting: Det anmärktes af den ärade talaren framför mig, att redan det första momentet uti denna paragraf gifver en särskild pröfningsrätt åt generalpoststyrelsen i fråga om bedömandet, huruvida ett tryckalster skall räknas såsom tidning eller hänföras till häftesvis utkommande böcker. Jag ber att få erinra, att däremot har icke heller tidningspressen fört någon opposition, utan den har funnit det vara fullt i sin ordning, att de speciella fördelar, som möjligen kunna stå kvar för tidningspressen efter detta betänkandes godkännande, endast komma dem, för hvilka de äro afsedda, nämligen tidningar, till godo. Men på helt annat sätt har tidnings-

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

pressen — jag vidhåller det — uppfattat de nya bestämmelserna i mom. b).

Det framhölls af samme talare, att uti justitiedepartementet har man numera börjat införa den praxis, att man icke utlämnar s. k. tillståndsbevis på absolut lika lydande tidningstitlar. Om man således är rädd för, att i en framtid förväxling skall uppkomma genom alltför lika tidningstitlar, förebygges ju denna farhåga genom den praxis, som blifvit införd i justitiedepartementet, en praxis, om hvilken jag, i likhet med herr von Krusenstjerna, måste säga, att, ehuru det kanhända icke är så lätt att finna, hvilken lagbestämmelse som följes därvidlag, den onekligen i viss mån är en ordningsföreskrift af ganska befogad art. Men när man sålunda i förevarande fall redan har en ordningsföreskrift i nämnda praxis i fråga om tillståndsbevis' utfärdande, förefaller det mig vara öfverflödigt att ytterligare införa någon sådan pröfningsrätt vid tidnings registrering.

Herr Lindblad frågade, om jag skulle vara så synnerligen belåten, om en ny tidning skulle utgifvas med namnet »Nya Socialdemokraten» och med i det närmaste samma utseende som den tidning, för hvilken jag själf för närvarande står såsom redaktör. Nej, naturligtvis vore det ett attentat, för så vidt därmed afsåges att genom namnligheten draga till sig en del af den gamla tidningens läsare, prenumeranter och annonsörer. Men pressen har för sin del icke ansett sig stå värlös mot sådana försök till den grad, att den skulle behöfva taga sin tillflykt till att öfverlämna åt generalpoststyrelsen att mota dem efter sitt godtycke. Sådan konkurrens bör kunna motas och motas faktiskt på annat sätt, när den någon gång framträder. Jag tror, att pressens frihet står sig bäst därpå, och jag vidhåller mitt yrkande.

Öfverläggningen var härmed afslutad. I enlighet med de därunder gjorda yrkandena gaf herr talmannen propositioner dels på godkännande af utskottets förslag till ifrågavarande paragraf, dels ock på godkännande af den lydelse af berörda paragraf, som föreslagits af herr Beckman; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner bevillningsutskottets förslag till 3 § i förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt den lydelse af berörda paragraf, som föreslagits af herr Beckman.

Omröstningen utföll med 133 ja mot 66 nej; hvadan kammaren alltså godkänt utskottets förslag till 3 §.

4—7 §§.

Utskottets förslag godkändes.

8 §.

Såväl Kungl. Maj:t som utskottet hade föreslagit, att denna paragraf skulle blifva så lydande:

1 mom. Postafgiften för tidning, som varder genom postverkets förmedling förskrifven, utgöres af dels förskrifningsafgift och dels befordringsafgift.

2 mom. Förskrifningsafgiften utgår med:

a) 10 öre för hvarje abonnemang utan hänsyn till den tid, för hvilken abonnemanget tages; och

b) 2 procent af den utgifvaren tillkommande prenumerationsafgift, dock ej under 5 öre, allt räknadt för helt år och i förhållande därtill för kortare abonnemangstider.

3 mom. Befordringsafgiften beräknas för år och i förhållande därtill för kortare abonnemangstider sålunda:

a) 12 öre för hvarje nummer i veckan, men för tidning, som utkommer med mer än 7 nummer i veckan, 12 öre för hvart och ett af 7 nummer och 6 öre för hvarje öfverskjutande nummer i veckan; skolande tidning, hvilken utkommer mindre ofta än en gång i veckan, äfvensom de i 3 § 2 mom. omförmälda tryckalster räknas lika med tidning, som utgifves med ett nummer i veckan, hvarjämte i fråga om tidning, som under olika tider af året utkommer med olika antal nummer i veckan, afgiftsberäkningen bör grundas på medeltalet af de sålunda förekommande nummerantal med afjämning, där så erfordras, till närmast högre hela tal; och

b) 6 öre för hvarje helt eller påbörjadt kilogram af tidningens sammanlagda vikt under nästföregående helårsperiod, räknad från och med den 1 oktober till och med den 30 september; skolande helårsvikten för tidning, som börjat utkomma under loppet af eller efter denna period, beräknas i förhållande till vikten af utgifna nummer af tidningen och för ny tidning med ledning af utgifvarens uppgift om tidningens blifvande vikt. Tidning åtföljande afgiftsfria bilagor skola inberäknas i tidningens vikt.

4 mom. Där vid sammanläggning af de i postafgiften ingående särskilda belopp uppkomma bråkdelar af öre, afrundas dessa uppåt till helt öretal.

5 mom. För hvarje gång, abonnemang å tidning vid postanstalt sker, skall beloppet af postafgiften, ehvad abonnemanget afser längre eller kortare tid, alltid utgöra minst 20 öre för hvarje särskildt tidningsexemplar.

6 mom. Ingår öretal i den abonnemangsafgift, som abonnent har att å postanstalt erlägga, bör detta alltid kunna jämnt delas

Förelag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

med 5; och skall fördenskull antingen den af utgifvaren betingade prenumerationsafgift, eller, där sådan ej förekommer, postafgiften höjas med det belopp, som därför erfordras.

7 mom. Skulle tidning upprepade gånger utkomma med större antal nummer i veckan, än som legat till grund för postafgiftens beräkning, äger generalpoststyrelsen förordna om afgiftens höjande för exemplar af tidningen, som därefter förskrifvas; och åligger i sådant fall tidningens utgifvare eller den, till hvilken prenumerationsmedlen skola af postverket redovisas, att för hvart exemplar af tidningen, som, efter det förordnande om postafgiftens höjning trädt i kraft, varder aflämnadt till postbefordran efter den lägre afgiften, erlægga ett mot skillnaden i postafgifter svarande belopp, hvilket må vid sedermera skeende redovisning för influtna prenumerationsmedel innehållas.

Enahanda gäller, om vikten af tidning, som ej utkommit under den i 3 mom. b) omförmälda tidsperiod, skulle visa sig i väsentlig mån öfverstiga hvad som motsvarar den beräknade helårsvikten af tidningen.

8 mom. Utgifvare af i tidningstaxan införd tidning vare pliktig att till vederbörande postanstalt af hvarje utkommande nummer öfverlämna ett fullständigt exemplar, innehållande jämväl sådana bilagor, som i 3 mom. nämnas.

Efter föredragning af paragrafen begärdes ordet af:

Herr Österberg, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Jag anhåller att få taga kammarens uppmärksamhet några ögonblick i anspråk för att utveckla betydelsen af hvad som i denna § är föreslaget.

Den förste talare, som hade ordet i denna fråga, framhöll, hvilken betydelse tidningspressen har såsom ett andligt kommunikationsmedel; och denna betydelse bör, om man ser saken fullt opartiskt, icke underskattas, ty tidningarne ha icke blott till uppgift att skriva ledande uppsatser i politiska och sociala frågor, meddela en mångfald af notiser etc., utan tidningarne hafva äfven en annan uppgift, den nämligen att genom kungörelser sprida kännedom om en mängd kommunala förhållanden äfvensom om en mängd angelägenheter, som röra staten. Tidningarne hafva dessutom en rent kommersiell uppgift, på det sätt nämligen, att i tidningarne publiceras auktionskungörelser och affärsannonser. Komme ej dylika meddelanden till den stora allmänhetens kännedom, skulle det själfallet uppstå synnerligen stora olägenheter för vederbörande, antingen det gällde kommunala kungörelser, statens kungörelser eller den enskilde affärsmannens tillkännagifvanden. När det således gäller att se frågan äfven ur kommersiell synpunkt, bör det naturligen framförallt, efter hvad jag kan förstå, vara angeläget för denna kammars ledamöter, som representera den del af svenska folket, för hvilken en ny utgift är kännbar, att taga hänsyn till denna befolknings förmåga att bära sådana utgifter.

Nu är det ett känt förhållande, att landsortstidningarna i regel icke äro några lysande affärer. Det är således i detta fall icke fråga om en beskattning af några rika tidningsägare eller några rika tidningsbolag, utan denna ökade postbefordringsafgift kommer alldeles själfklart att, hvad beträffar landsortstidningarna, i hufvudsak drabba den läsande allmänheten. På Sveriges landsbygd är förhållandet för närvarande det, att småfolket i många fall åtminstone ej anser sig ha råd att ensamt hålla sig med en tidning, utan man är två, tre, fyra stycken om en tidning. Då först anser man sig att ha råd att hålla en tidning. Därest en så afsevärdt ökad utgift som den, hvilken här är föreslagen, skulle påläggas landsortstidningarna, blefve alldeles gifvet följden den, att den stora allmänheten, som ju alldeles själfklart har nytta af tidningarna, blir den — såvida man ej rent af utaf de ekonomiska förhållandena tvingas att afstå från tidningarna — som kommer att få bära detta ökade onus, och hvarför? Jo, därför att postverket har räknat ut, att detsamma på tidningsrörelsen gör en årlig förlust af så och så stort belopp.

Ingår man emellertid nu i en närmare granskning af postverkets skäl och bevis för denna påstådda förlust, skall man finna, att den bevisföringen i många afseenden är ganska haltande. Om man granskar denna sak närmare, finner man, att det förhåller sig så, att det är de stora godtköpstidningarna, hvilka hufvudsakligen utgå från hufvudstaden, som man väl får anse ådraga postverket de största kostnaderna. Och det ligger i sakens natur. Dessa stora godtköpstidningar behöfva icke taga någon hänsyn till prenumerationsafgiften, ty dessa tidningars hela ekonomi är grundad på den rikliga tillgången på annonser. Och dessa tidningsföretag kunna sätta så afsevärdt höga annonspris, att själfva prenumerationspriset i och för sig för dem har ringa, om ens någon betydelse. Såsom förhållandena för närvarande äro, nämligen att beräkningen af postverkets ersättning för tidningsbefordringen sker så, att befordringsafgiften utgår i vissa procent af prenumerationspriset, uppstår själfklart det förhållande, att de stora godtköpstidningarna, som ha sänkt prenumerationspriset till nästan ingenting, i förhållande till landsortstidningarna betala postverket en ersättning för postbefordringen, som är orimligt låg. Det kan ej någon förneka.

Det är äfven ett annat förhållande beträffande dessa »rikstidningar», om jag så får uttrycka mig, dessa tidningar, hvilka gå ut öfver hela landet. Det är nämligen, om man jämför dem med provinstitidningarna, det förhållandet, att dessa tidningar — med deras stora upplagor, som expedieras från Stockholm ända ned till Ystad eller ända upp till Haparanda — på grund af de afsevärdt stora väglängderna, de ofta långa kärreposturerna samt omlastningarna af tidningsexemplaren själfklart måste orsaka postverket betydliga utgifter.

Samma blefve naturligtvis också förhållandet med de landsortstidningar, som gå ut så att säga på rikspoststråt, de, som gå ut öfver provinsens gränser för att expedieras till olika delar af landet. När dessa tidningar då komma till den ena eller andra staden, så

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

åstadkommes genom tidningarnes utbäring ökad besvär för postverket. Det är således en alldeles riktig åtgärd, som man vidtager, då man söker åstadkomma en omläggning af den beräkningsgrund, som gäller för postverkets ersättning för dess befordran af tidningar.

Det synes mig, att beträffande provinstidningarne skulle en hälften så hög afgift som här i mom. a) af § 8 är föreslagen, vara en för postverket alldeles tillräcklig ersättning. Därest afgiften i mom. b) likaledes sattes till halfva beloppet, skulle provinstidningarnes prenumerationsavgifter komma att ställa sig ungefär lika med hvad de för närvarande äro. På samma gång man således godkände den här uttalade principen såsom varande riktig och grundläggande för bedömandet af de afgifter, som af tidningarne skola erläggas, synes det mig å andra sidan vara rättvist, att tidningar, hvilkas spridning och följaktligen befordran är inskränkt till en provins eller del däraf, för denna postbefordran ej erlägga hela den af utskottet här föreslagna afgiften. Genom att antaga det af mig nu föreslagna beräkningssättet uppstode det för allmänheten ej någon ökad utgift. Det blefve följaktligen en jämnare, rättvisare beräkningsgrund för tidningarnes postbefordran inom landet på detta sätt att tidningarna befordrades inom en provins för en afgift, som ungefärligen motsvarade den nuvarande. När tidningarne däremot ginge ut öfver provinsens gränser, skulle det här föreslagna afgiftsbeloppet utgå i hela sin vidd, och då skulle det ock komma att drabba de tidningar, som på grund af sin ekonomiska ställning hade största förmågan att bära den ökade utgiften. Denna skulle för öfrigt i viss mån drabba äfven provinstidningarne, nämligen på det sättet, att de exemplar af dessa tidningar, som komme att utgå till platser belägna utom provinsen, droge den högre afgiften.

Beträffande beräkningen af de ökade kostnader och det stora besvär, som postverket säger sig hafva för befordringen af respektive tidningar, ber jag att med ledning af min egen erfarenhet få säga, att talet därom, åtminstone rörande en hel mängd af provinstidningarne, är väsentligen öfverdrifvet. Både de tidningar, som utkomma i Eskilstuna och de som utkomma i Nyköping, befordra själfva sin post direkt i postkupén efter af vederbörande erhållet tillstånd. Tidningarne hålla själfva postsäckar, de hålla själfva korsbandsomslag, skrifva själfva på alla adresser, köra på egen bekostnad tidningsexemplaren till stationen och leverera dem direkt i postkupén. Postkontoren på dessa två af mig nu nämnda platser ha således ej det ringaste besvär med tidningarnes hela postexpediering. Denna skötes af respektive tidningsutgivare själfva. En dylik anordning tillämpas ej allenast på de af mig nu nämnda två platserna, utan på en hel mängd andra ställen i landsorten, och detta af den anledning, att det gäller för tidningarne att kunna gå i press så nära tågagens afgangstider som möjligt. Det är därför som tidningsutgifvarne underkasta sig denna extra kostnad och detta extra besvär genom att expediera tidningarne direkt i postkupén. En del af dessa postkupéer förestås ej af postexpeditörer, utan af postiljoner, och hela den aflevering, som sker under hand af tidningarne på de

respektive järnvägsstationerna, mottages således ej af de jämförelsevis högre aflönade tjänstemännen, utan af vanliga betjante. De flesta af de sålunda aflämnade landsortstidningarne gå blott några mil på järnväg till närmaste stationer och därifrån ut på landsbygden. Postverkets besvär och arbete med dessa tidningar är helt säkert ej af den art, att det vållar synnerligen stora kostnader för postverket. Jag håller fortfarande före, att det är de stora godtköpstidningarne, som faktiskt ha ådragit postverket de största utgifterna. Det synes mig därför också vara rättvist, att man vid uppgörandet af detta förslag hade tagit hänsyn till de väglängder, på hvilka de respektive tidningarne skulle komma att befordras, och på den grund beräknat de kostnader, som därigenom skulle hafva åsamkats postverket.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Jag gör för närvarande ej något yrkande, men jag har ansett det ligga i den tidningsläsande allmänhetens eget intresse, att denna fråga allvarligt bedömes, och det synes mig, att man bör allvarligt pröfva med hvad rätt man går att pålägga den stora allmänheten en afsevärdt ökad beskattning, synnerligast som postverket redan nu lämnar ett ganska stort öfverskott. Det föreligger således ej med hänsyn till postverkets ekonomi någon tvingande omständighet, som nödvändiggör, att postverket fördyrar tidningsbefordringen för att få ökade inkomster.

Då jag, som jag redan förut nämnt, anser det vara rättvist, att man bestämmer en lämplig beräkningsgrund för tidningarnes postbefordran, så finner jag det föreliggande förslaget vara af den beskaffenhet, att det i många afseenden är fullt berättigadt. Genom att man beräknade en viss afgift per tidningsnummer och per kilo expedierade tidningar skulle man komma till en fast och säker beräkningsgrund. Tidningarne skulle då blifva hänvisade till att betala ersättning till postverket i förhållande till det antal nummer, i hvilket tidningarne utkomma, och i förhållande till sin vikt.

Som sagdt, herr talman, jag skall för närvarande ej göra något yrkande. För så vidt min uppfattning ej skulle komma att delas af någon, är det gifvet ingenting vidare att göra åt saken. Skulle det åter vara så, att någon i denna surrande bikupa haft tillfälle att med uppmärksamhet följa mitt anförande och skulle vara benägen att biträda min uppfattning, skall jag taga mig friheten att framdeles göra ett yrkande.

Herr Kronlund: Herr talman, mina herrar! Jag hörde i lördags i Första Kammaren riktas förebräelser mot vår svenska press, därför att den i denna fråga har skjutit allmänheten framför sig och påstått, att denna fråga berör den svenska allmänheten. Ja, jag är verkligen af den mening, att frågan berör den svenska allmänheten, och det på det allra intimaste.

Vårt land har ju framför många andra länder den förmånen att äga en fri och själfständig press, en press, som icke är köpbar och beroende af kapitalistiska sidoinflytelser och som därför desto bättre är i stånd att fylla de uppgifter, som äro förbehållna en fri press

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

i ett fritt land. Jag behöfver icke påpeka, huru betydelsefulla dessa uppgifter äro, i hvilken hög grad vår svenska press är bärare och spridare af kultur och bildning till de allra mest undångömda delar af vårt land och de bredaste lager af vårt folk, huru den är, så att säga, svenska folkets och representationens bästa justitieombudsman och väktare öfver lagarnas efterlefnad, hurusom den är de nödlidandes, de fattiges och de betrycktes vän. Jag har särskildt i tacksamt minne, huru denna press 1902, under nödåret, inom stora delar af vårt land utträttade ett oegennyttigt jättearbete, då den upptog kampen mot denna nöd. Genom den svenska pressen spriddes under rättelserna om nöden och betrycket. Det var vår svenska press, som i första hand upptog arbetet för dess bekämpande. Och genom den svenska pressen klappades nästan på hvarje dörr i vårt land med uppmaningar att icke glömma den olycka, som hotade det mörkaste Sverige.

Nu kunna verkligen många af herrarne fråga, hvad detta egentligen hör hit. Ja, då vill jag svara, att erkänner man, att vår svenska press har denna betydelse för vårt samhällslif, har man skäl att säga, att vår press är nationens eller åtminstone denna kammares skötebarn, då synes det mig hvarken rimligt eller billigt eller skäligt att genom ett bifall till den af utskottet och Kungl. Maj:t föreslagna förhöjningen i afgifterna för tidningarnas postbefordran försvåra pressens förut ganska svåra ekonomiska ställning och förslama dess verksamhet. Af allt hvad jag läst och hört och erfärit i denna fråga synes mig detta utan tvifvel blifva fallet, om denna förhöjning går igenom, en förhöjning, som af generalpoststyrelsen beräknats utgöra 70 procent, men i själfva verket för de flesta af våra billighetstidningar går upp till öfver 200 procent.

Men det är icke endast denna siffra, mina herrar, som kommer en att baxna för den föreslagna förhöjningen. Om man jämför priset på tidningarna med de ifrågasatta nya postbefordringsavgifterna, kan man icke undgå att i än högre grad förundra sig öfver, att ett steg sådant som detta kan föreslås — och kanske äfven kommer att tagas af — vårt lands representation, som dock ömmar och behjärtar pressens ställning. I synnerhet gäller hvad jag nu anfört om vår billighetspress, om den press, som läses af flertalet af våra fattiga i skilda delar af vårt land. Jag vill i detta sammanhang anföra några siffror — jag skall icke trötta kammaren med alltför många. Det finnes tidningar, för hvilka prenumerationsavgiften, oberäknadt porto, uppgår till 1 krona för år. För dessa tidningar erlägges för närvarande i postbefordringsavgift 20 öre. I fråga om de flesta sådana tidningar komme denna afgift enligt Kungl. Maj:ts förslag att höjas till 63 öre. Afgiften kommer således att utgöra 63 procent af hvad tidningen kostar hos utgifvaren. Detta är fallet med en del små landsortstidningar, såsom t. ex. Älfsborgs läns Annonsblad och Älfsborgs läns Tidning. Helsingborgsposten, Skåne-Halland, halfvecko-upplagan kostar hos utgifvaren 80 öre, och postbefordringsavgiften för denna tidning skulle enligt förslaget utgöra 69 öre, i stället för 20 öre, det blir således nära 100 procents förhöjning. Liknande är

förhållandet med afseende på Mariestads läns tidning, Tidning för Skaraborgs län, Ulricehamns Tidning, Västgöten m. fl.

Hvad därefter de större tidningarna beträffar, kostar Dagens Nyheter, landsortsupplagan, hos utgifvaren 3 kronor 33 öre; postbefordringsafgiften skulle enligt det kungl. förslaget uppgå till 2 kronor 3 öre, under det att den nu utgör 67 öre. För Nya Dagligt Allehanda, nationalupplagan, äro motsvarande siffror 3 kronor 33 öre, 1 krona 55 öre och 67 öre resp.

Det är alldeles gifvet, att dessa högre postbefordringsafgifter komma att medföra en fullständig omläggning i en tidnings ekonomi. Och hvad betyder det i en tid af svår konkurrens mellan tidningarna, i en tid, då allmänheten ställer allt större och större fordringar på tidningarnas innehåll och utstyrsel? Det kommer naturligtvis att medföra dels en fördyring af tidningarna för allmänheten, dels en reducering af kostnaderna för tidningarnas utstyrsel och innehåll, en reducering af tidningarnas förmåga att taga intelligensen och kunskapen i sin tjänst, en försämring af tidningarna och tillika ett tilltäppande af den källa, som för många fattiga i själfva verket utgör snart sagdt den enda eller åtminstone hufvudsakliga kunskapskällan.

Nu svaras det från generalpoststyrelsen: Ja, man bör väl ha ersättning för sitt arbete och sitt besvär med tidningarnas postbefordran. Därtill vill jag säga, att då glömmar man dock, att postverket har åtminstone på senaste tiden alltid velat vara och äfven varit en befordrare af den stora allmänhetens intressen, utan att i första rummet tänka på sina inkomster. Man glömmar, att tidningspressen dock i själfva verket utgör postverkets bästa kund. Genom dess meddelanden ökas utan tvifvel i väsentlig grad den allmänhetens korrespondens, hvaraf postverket har sina största inkomster. Och genom pressen ha statsmakterna det bästa organet för meddelanden af legal natur af hvarjehanda slag, som de vilja tillställa allmänheten.

Dessa tjänster, som pressen gör staten och den enskilde, äro dock icke ringa eller att förakta. Kan det då vara skäl, mina herrar, att just af omtanke och intresse för postverkets inkomster, som dock redan äro afsevärda, kan det vara skäligt och rimligt att belasta svenska pressen med dessa ökade utgifter, som utan tvifvel för en hel del af vår landsortspress, af billighetstidningarna kommer att medföra döden eller en tynande tillvaro? Kan det icke vara skäl att försöka en annan utväg, en utväg, som i många andra fall af våra sparsamhetsvänner här i kammaren föreslagits, nämligen att söka draga in på utgifterna, att söka begränsa den nuvarande postbehandlingen, som i många fall är alltför detaljerad och minutlös, att försöka ersätta posttjänstemän med postvaktbetjante o. d. Det finns nog många vägar, hvarpå postverket har möjlighet att reducera sina utgifter.

Det är alldeles säkert, att den, som drabbas af denna ökade pålaga, det är i sista hand allmänheten, de små i landet, som behöfva en liten billig tidning för att tillfredsställa sitt bildningsbegär.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

*Förslag till
fördordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.*
(Forts.)

Och det är af denna anledning, herr talman, och såsom varm vän af vårt folkupplysnings- och folkbildningsarbete, som jag ber att få yrka afslag på denna punkt i betänkandet.

Häruti instämde herrar *Matsson, Sandin, Lindgren* i Örebro, *Hörnstén, Olsson* i Älfvalsåsen, *Andersson* i Baggböle, *Lundgren* och *Johansson* i Öija.

Herr Bromée i Billsta: Herr talman, mina herrar! Då jag varit förhindrad att deltaga i utskottsarbetet beträffande den fråga, som nu föreligger, torde det tillåtas mig att inför kammaren få yttra några ord.

En måttlig förhöjning af postbefordringsavgifterna för tidningarna har det icke varit min mening att motsätta mig, lika litet som jag tror det varit någon annans. Men en förhöjning sådan som den nu föreslagna, som öfver hufvud taget i stort sedt uppgår till icke mindre än 70 procent och för en hel del småtidningar till minst 200 procent eller kanske däröfver, en sådan förhöjning har naturligtvis icke för mig varit tilltalande, då jag icke kan finna, att hvarken utskottet eller en del talare här haft rätt i sitt påstående, att det skulle blifva tidningsutgifvarne själfva, som skulle drabbas af dessa förhöjda avgifter. Nej, mina herrar, det är egentligen icke dem. saken rör. Det är allmänheten. Det är allmänheten, som i sista hand får betala de höjda postbefordringsavgifterna. Det kunde väl ligga något berättigande däri, om det vore allmänheten i dess helhet, som finge släppa till denna betalning och särskildt om postverkets ekonomiska ställning vore klen och det saknade medel att fylla utgifterna. Nu förhåller det sig alldeles tvärtom. Kungl. generalpoststyrelsen har minst 1 eller mellan 1 och 2 millioner i öfverskott. Då kan det ifrågasättas, om det är berättigadt att hos allmänheten uttaga så stora avgifter, som nu föreslagits, icke för att hjälpa poststyrelsen, som ju borde ha erhållit hjälp, om den haft klena finanser, utan för att skaffa staten ytterligare medel för statsutgifternas bestridande.

Ja, jag hemställer till eder, mine herrar, om det är riktigt, att dessa medel, de tre à fyra hundratusen kronor, som genom den ifrågasatta ökningen skulle vinnas, hufvudsakligen skola, såsom här blefve fallet, tagas af landsbygdens befolkning. Ty det skulle blifva landbefolkningen, som finge betala dessa postbefordringsavgifter. Stadsborna ha ju egentligen inga sådana avgifter att betala för tidningarne. Således blefve dessa en skatt, som, så godt som utslutande, skulle falla på landsbygden. Och jag har ansett, att en beskattning af denna art och i sådant syfte som den föreslagna icke kan vara rättvis och billig. Behöfves det en särskild beskattning för att fylla statsverkets behof, ja, då skall det vara en beskattning, som jämnt drabbar alla landets innebyggare i mån af deras förmåga. Men här skulle detta icke blifva fallet. Det är af den föregående talaren ådagalagdt, att de billigaste tidningarna, de, som läsas af de mest fattiga och kanske mest aflägset boende i vårt

land, skulle i själfva verket mest drabbas af den nu föreslagna förhöjningen.

Nu har poststyrelsen beräknat ungefär hvilka förluster postverket för närvarande gör på befordran af tidningar. Jag vill icke klandra dessa poststyrelsens beräkningar, såvidt de kunnat göras och såvidt jag förmodar att de blifvit gjorda.

I hufvudstaden och andra stora städer är det naturligtvis lättare att beräkna utgifterna för tidningars expedierande än i andra städer och att det där kan någorlunda exakt angifvas hvad det kostar att befordra tidningarna. Men det torde vara svårt för postverket att vara i tillfälle och beräkna dessa utgifter vid de små postkontoren och vid poststationerna, där en enda sköter hela posten, och många af dessa funktionärer — åtminstone såvidt jag känner till — hafva icke fått någon särskild förhöjning i lön för att de sköta om tidningsbefordran; och det torde därför i sådana fall vara svårt att säga, till huru mycket den ökade kostnaden för tidningsbefordran belöper sig.

Det är en annan sak, som jag icke är på det klara med, och det är, huruvida vid beräkningen af de stora utgifter, som förorsakas af tidningarnas postbefordran, särskildt frändragits kostnaderna för befordran af svensk författningssamling, vidare riksdagstrycket med protokoll och bihang samt länskungörelserna, hvilka samtliga publikationer i postbefordringsafseende äro likställda med tidningarna. Jag antar, att det kostar åtskilliga summor att frakta omkring dessa trycksaker i vårt land, och är denna kostnad inräknad i de dryga afgifter, som beräknats för tidningarnas postbefordran, så är det icke riktigt; den borde väl afdragas.

Jag har mig heller icke bekant, om generalpoststyrelsen räknat ifrån hvad alla dessa hundratusentals bref inbringa postverket, hvilka tack vare tidningarna gå in med annonser, inländare o. d. till resp. redaktioner, och för hvart och ett af dessa betalas 10, 20 å 30 öre i porto. Detta är en inkomst, som åtminstone indirekt inflyter genom tidningarna. Och då är frågan, om denna inkomst afräknats från dessa stora utgifter för tidningsbefordran — jag tror det knappast. Jag vet också, att det ofta i tidningarna förekomma prisfrågor, pristäffingar, rebusar och dylikt. För icke längesen förekom i en tidning en prisfråga, hvarå ingingo tiotusentals svar, och dessa inbragte naturligtvis penningar till postverket. Det är till följd af allt detta som jag tror, att det icke precis är så lätt att säga, hvad det kostar att skicka ut tidningarna genom posten i vårt land. Jag tror icke det är möjligt med bästa vilja att räkna ut hvad detta verkligen kostar. Skulle detta beräknas riktigt, skulle man också dra ifrån den direkta och indirekta inkomst, som tidningarna tillskynda postverket.

Det är, som sagdt, ifrån den synpunkten, att det är en skatt, som i synnerhet drabbar en del af allmänheten, nämligen landsortsborna, som jag haft svårt att finna mig uti det förslag, som framställt af Kungl. Maj:t, och som nu i hufvudsak förordats af utskottet, och jag skall därför, såsom frågan nu föreligger, be att få

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

instämna i det yrkande, som gjorts af herr Kronlund, nämligen om afslag.

Friherre Bonde: Herr talman, mina herrar! Det skulle ha varit mig ytterst angenämt att få instämna med herr Kronlund. Han uttalade här flera ytterst tänkvärda sanningar, hvilka dessutom framställdes på ett vackert, blomsterrikt språk. Jag delar fullkomligt hans åsikt om vår svenska press stora betydelse och om det utmärkta sätt, på hvilket den svenska pressen ständigt skött sitt ansvarsfulla värf såsom landets uppfostrare.

Om jag inom utskottet har godkänt det förslag, som här föreligger, så har det ingalunda varit af någon afvoghet mot pressen eller af något begär att skada densamma, ej heller i afsikt att betunga allmänheten med en särskild skatt, *allra minst* att lägga en extra skatt på de mindre bemedlade.

Det skulle också varit mycket angenämt att vara i samma ställning som utskottets aktade vice ordförande och hafva kunnat få till protokollet anteckna, att man icke deltagit i behandlingen af detta betänkande. Men då så icke är förhållandet, då jag deltagit i behandlingen och således hvarken finnes antecknad såsom frånvarande eller såsom reservant, måste jag inför kammaren framhålla de skäl, som föranlett mig att gå med på förslaget.

Vi veta alla, att det från många håll framhållits, att det är orätt, att postverket skall betungas med en så dryg kostnad för tidningarnas befordran utan att därför erhålla skälig ersättning. Det har påvisats, att det kostar öfver en million mera än hvad som inflyter till postverket för att befordra dessa tidningar. Jag erkänner mer än gärna, att sådana beräkningar måste vara haltande i många afseenden, då man ju svårligen kan säga, att precis den eller den kostnaden gäller tidningsbefordran, och man kan, såsom den siste ärade talaren här också framhöll, påstå, att en mängd af postverkets inkomster kanske borde hafva frändragits slutsumman, då de kunna anses härflyta från tidningsverksamheten. Enligt den mer eller mindre tillförlitliga beräkningen framgår emellertid, att befordran utaf tidningar åsamkat postverket dryga kostnader, hvilka uppskattas till en à en och en half million kronor.

Man har visserligen ifrån andra håll sagt, att postverket lämnar betydligt öfverskott, så att det finnes mycket att dra på, men så framställas också fullt berättigade kraf på portonedsättningar från flere håll. Särskildt synes det nödvändigt att nedbringa det för närvarande alltför höga porto för korsbandsförsändelser och äfven möjligen för paketer och inom denna kammare har önskan gjort sig gällande att erhålla en ökning af maximivikten på bref, som få befordras för enkelt porto. Det är nog möjligt, att, om dessa önskningsmål röna tillmötesgående, postverkets ekonomiska ställning ej kommer att att te sig lika lysande som nu. Vi veta ju alla att betydligt drygare förhöjning i tidningsportot varit ifrågasatt, ja nära på det dubbla mot hvad af regeringen blifvit föreslaget, och af utskottet tillstyrkt.

Ja, jag vill ogärna tala om hvad som försiggått inom bevillningsutskottet — med rätta har den beskyllningen gjorts, att här alltför mycket skvallrats om enskildheter ifrån just detta utskott — men så mycket tror jag mig dock kunna säga, att inom bevillningsutskottet höjts ganska många och ganska mäktiga röster för en större förhöjning än den, som nu blifvit föreslagen. För att då slippa få fram ett förslag om en ännu större förhöjning, gingo vi, som funno talande skäl för att icke ens gå med på den nu föreslagna förhöjningen, likväl med på den nu föreliggande framställningen.

Jag tror icke, att det är något sådant dräpslag man genom detta förslag riktar mot den svenska pressen. Att tidningarne yttrat sitt missnöje med denna förhöjning, finner jag ganska naturligt, ty det kan för många tidningar, i synnerhet för godtköpspressen, vara rätt kinkigt att höja sitt prenumerationspris så att de få full ersättning för den ökade befordringsafgiften. Men jag tror dock icke att detta kommer att ställa sig så förfärligt, som af den föregående talaren blifvit framställt. Jag befarar, att om Andra Kammaren nu skulle afslå den ifrågavarande punkten, och om resultatet däraf skulle bli, att hela förslaget då faller, så kommer det tillbaka ett nästa år och — för att begagna ett uttryck af herr statsrådet och chefen för finansdepartementet förra året — med följe. Då torde man icke nöja sig med denna förhöjning, utan då torde allt förhöjningen bli betydligt högre än nu är föreslaget.

Jag fattade icke riktigt hvad den förste ärade talaren ämnade yrka — han framställde icke något direkt yrkande, men han uttalade vissa åsikter, som föreföllo mig rätt egendomliga. Han tycktes vilja komma därhän, att man skulle sönderdela tidningsafgifterna i olika slag: i särskilda afgifter för de s. k. rikstidningarna och särskilda afgifter för de s. k. länstidningarna, så att för befordran af tidningar inom allenast länen skulle sättas olika porto mot för tidningsbefordran inom hela riket. Jag tror dock, att det strider alltför mycket mot principen om likartadt porto för hela riket, och att därför en sådan tudelning af portoberäkningen skulle medföra stora svårigheter och visa sig olämplig. Om han kommer att framställa något särskildt förslag, får man se huru han tänkt sig saken. men jag vet för närvarande icke huru det skulle kunna ske.

Här framhölls af herr Kronlund, att om det nu verkligen är så, att postverket behöfver bättre inkomster, så finnes det andra utvägar att anlita, nämligen att söka åstadkomma en nedsättning i utgifterna — detta skulle vara en vädjan till Andra Kammarens sparsamhetskänslor. Jag tror dock att han misstager sig, ty svårigen torde aflöningen kunna nedsättas, tvärtom har Andra Kammaren alltid visat sig villig förbättra åtminstone de lägre tjänstemännen och postvaktbetjänts villkor, och det är sådana höjningar som mest drifva upp utgifterna. Jag tror, att man med nedsättning af en eller annan postmästares lön och utbytandet i vissa fall af posttjänstemän mot postvaktbetjante vinner högst obetydligt. Det kommer nog icke i fråga någon nedsättning i postverkets stater utan snarare en förhöjning, som jag icke tror att Andra Kammaren vill motsätta sig.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

Då jag således har varit med om utskottets hemställan och icke heller kan finna, att den här nu utaf Kungl. Maj:t föreslagna förhöjningen är så betungande att man kan påstå, att det är något dråpslag för tidningarna eller någon alltför dryg extra beskattning på allmänheten, anhåller jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Olofsson: Herr talman! I känsla af, att den här föreslagna höjningen i kostnader för tidningarnas postbefordran hufvudsakligen kommer att drabba oss landtmän och i synnerhet de mindre bemedlade, så ber jag att få yttra några ord.

På väg till detta sammanträde gick jag in i en cigarrbutik och skaffade mig reda på huru mycket ett nummer af en hvar af tidningarna Stockholmsbladet, Stockholmstidningen och Dagen väger. Och det befanns då att Stockholmsbladet vägde 45 gram, Stockholmstidningen 65 gram och Dagen 45 gram. Om man då räknar en upplaga af 300 nummer för år, så skulle det göra för de tidningar, som vägde 45 gram per nummer, en helårsvikt af 13¹/₂ kilogram och för den tidning, som vägde 65 gram, en helårsvikt af 19¹/₂ kilogram. Om jag då går en medelväg och säger 16³/₄ kilogram eller för jämnhetens skull 16 kilogram samt tillika förutsätter att prenumerationsavgiften i genomsnitt för dessa tidningar utgör 4,50 kronor, huru skulle då postavgiften ställa sig?

Först ha vi då förskrifningsavgiften, som utgör dels 10 öre per abonnemang, dels 2 procent af utgifvarens prenumerationsavgift, således här 9 öre; därtill kommer vidare befordringsavgiften, som utgör dels 12 öre för hvarje nummer i veckan, hvilket efter 6 nummer i veckan såsom i detta fall blir 72 öre, dels ock 6 öre för hvarje kilogram, således efter 16 kilogram 69 öre, eller en totalsumma af 1 krona 87 öre. Detta är en ganska hög afgift och en afgift, som enligt min mening komme att drabba de mindre bemedlade.

Jag tror icke, att postverket tillskyndas någon förlust genom tidningsbefordran, utan tvärtom att tidningarna tillföra postverket stora inkomster.

Tag bort tidningarna, så få vi sedan se hvad postverket har för inkomster. Jag vågar bestämdt påstå, att det är lika nödvändigt för postverket att ha tidningar som för en bonde att ha en plog. Jag vill icke förneka, att en plog endast tillskyndar bonden utgifter, men den är nödvändig för det arbete, som jordbruket kräfvär. Så är förhållandet äfven mellan tidningarne och postverket. Postverket är tvunget att hafva tidningarne för att därigenom förskaffa sig inkomster. På denna grund anser jag, att man bör sätta ned den post, som omnämnes i § 8 mom. 2 b), och som enligt min beräkning skulle komma att gifva postverket 96 öre för hvarje tidning. Det är ju själfklart, att jag allra helst ville hafva afslag på hela förslaget, men det lär icke gå. Man vill naturligtvis gärna vara med om det, som är modernt, i synnerhet om det är praktiskt. Och här är det utan tvifvel fråga om en modernisering af sättet för beräkningen af avgifterna för tidningarnes postbefordran. Jag vill

därför göra det förslaget, att man i § 8 mom. 3 b) i stället för »6 öre» insätter »3 öre». På det sättet skulle man ju ändock få ned afgiften någon smula. Och jag tror, att det är en rimlig begäran.

Jag gör, herr talman, detta yrkande, att afgiften för vikten nedsättes till 3 öre per kilo.

Herr Hammarlund: Herr talman! Jag säger som friherre Bonde: allra helst skulle jag vilja instämma med herr Bromée. Det var mycket tänkvärda ord, han yttrade, och det är ju mycket glädjande för oss tidningsmän att höra sådana här i kammaren.

Se vi nu denna sak praktiskt, tror jag emellertid, att det knappast kan vara fullt opportunt att här yrka rent afslag på den föreliggande paragrafen. Denna paragraf är själfva *grundpunkten* i förslaget; faller den, så faller det hela.

De nuvarande bestämmelserna angående tidningarnes postbefordringsavgifter äro omöjliga att i längden vidhålla. Riksdagen har också skrivit till Kungl. Maj:t och begärt ändrade föreskrifter härom. Det är på det viset nu, att ju billigare en tidning är, desto mindre får posten. Ty postbefordringsavgiften utgår uteslutande med viss procent af tidningens prenumerationspris. Detta verkar mycket ojämnt på de olika tidningarne. Det kan således hända, att en tidning befordras för en så ringa afgift som $\frac{1}{6}$ öre per exemplar, under det att för en annan tidning, som väger lika mycket, och för hvilken postverket har lika mycket besvär, posten får en afgift af 1—2 öre per nummer. Så ojämnt ställa sig de nuvarande bestämmelserna. Det är omöjligt att vidhålla desamma.

Härtill kommer också, såsom generalpoststyrelsen framhållit, att postverket gör en ganska stor förlust på tidningarne. Huru stor denna förlust är, därom hafva rådt delade meningar. Postverket har ansett, att denna förlust kan beräknas till omkring 1 million kronor, under det att tidningsutgifvarne anse, att denna siffra är för högt tilltagen.

Kommitterade, som haft att förbereda detta ärende, hafva också enhälligt varit af den åsikten, att man måste leta upp nya grunder för att bestämma tidningarnes postbefordringsavgifter, och att man därvid måste söka bestämma dessa avgifter så, att deras storlek kommer att rätta sig efter det besvär och det arbete, som postverket har med tidningarnes försändande. Kommitterade hafva därför kastat öfver bord den nu gällande bestämmelsen om avgifter i förhållande till tidningarnes prenumerationspris. I stället hafva kommitterade föreslagit, att tidningarne skulle betala först och främst en *förskrifningsavgift*. Denna afgift skulle utgöra ersättning för det besvär, som posten har, när en person kommer och rekvirerar en tidning, och denna förskrifningsavgift skulle utgå med a) 10 öre för hvarje abonnemang oberoende af prenumerations tiden och dessutom b) 2 procent af prenumerationspriset. Vidare beror det besvär, tidningarnes befordran vållar postverket, på huru ofta tidningen kommer ut. Och därför har kommittén bestämt en viss nummeravgift. Denna har satts till 12 öre för hvarje nummer i veckan, så att, om tid-

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Förslag till
föreskrifter
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)

ningen utkommer 1 gång i veckan året igenom, afgiften blir 12 öre, två gånger 24 öre, 3 gånger 36 öre o. s. v. Slutligen bör posten äfven hafva betalning i förhållande till hvad en tidning väger, alltså en *viktavgift*. Ty på tidningens vikt beror, huru mycket posten själf får betala för dess försändande på järnväg eller med landsvägs-skjuts. Denna avgift har man satt till 6 öre per kilogram af tidningens årsvikt.

Dessa äro de hufvudgrunder, om hvilka man inom kommittén till sist lyckades uppnå fullständig enighet. Jag vill nu icke påstå, att det är ett idealförslag. Att det, om jag ensam fått skriva utlåtandet, skulle hafva sett helt annorlunda ut, torde jag icke behöfva säga. Men detta förslag är ett *kompromissförslag*. För att komma någon vart och få enighet inom kommittén, måste vi jämka med oss litet hvar. För min del ville jag icke vara med om procent-avgifter, emedan jag anser en sådan avgift principiellt oriktig. Andra åter voro af den åsikten, att sådan avgift icke allenast borde finnas öfver hufvud taget, utan ock att den borde sättas så högt som till 5 procent. Slutligen lyckades man uppnå enighet genom att bestämma afgiften till 2 procent. Kommitterades förslag är således, som jag nyss sade, ett kompromissförslag. Och detta förslag har sedermera gillats af generalpoststyrelsen i dess sista utlåtande. Förslaget har därefter gått till Kungl. Maj:t, och Kungl. Maj:t har gillat detsamma till alla delar och således äfven i denna dess viktigaste punkt.

Så kom ärendet till bevillningsutskottet. En föregående talare sade, att han icke ville yppa hvad inom utskottet förekommit. Kändt är emellertid, att inom utskottet under de sista veckorna förts en ganska liflig strid i denna fråga, och att från Första-kammar-häll med mycken energi yrkats *icke* på de avgifter, som föreslagits af kommitterade och godkänts af generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t, utan på dessa avgifter med 50 procents förhöjning. Detta skulle hafva kommit att hårdt drabba tidningarne och äfven i hög grad den tidningsläsande allmänheten — jag ber att få betona särskildt detta: den tidningsläsande allmänheten. Lyckligtvis blef den fara, som sålunda hotade, afvärjd. Men äfven inom bevillningsutskottet nödgades man kompromissa, och på det viset kom utskottet till det förslag, som nu här föreligger. Och man kan ju icke neka, att man genom detta antagande vinner rättvisare grunder än de nuvarande för beräkningen af tidningarnes postbefordringsavgifter.

Men hvad skulle följden bli, om man nu, såsom här yrkats, skulle afslå förslaget? Ja, om man hade någon som helst utsikt, att man finge stanna vid status quo icke blott detta år, utan nästföljande år och alla kommande år, då skulle äfven jag gärna vara med därom. Men med den kännedom, jag har om frågans föregående historia, ser jag icke någon som helst utsikt härför. Fallerdén i år, så kommer den tillbaka och kommer tillbaka. tills den blifvit löst. Ty de nuvarande postbefordringsavgifterna äro, kort och godt sagdt, omöjliga. Vi riskera, att det förslag, som då kommer, skall blifva ofördelaktigare än det förslag, som nu föreligger. Och

jag tror därför, att alla de, som äro vänner af pressen, göra klokast, om de taga detta förslag i den hufvudparagraf, som här behandlas.

Vännerna af pressen hafva däremot, då vi komma längre fram i utskottets utlåtande, ett lämpligt tillfälle att på ett ganska afsevärdt sätt stödja och hjälpa denna press. Det är i två punkter, som dylikt tillfälle står pressens vänner till buds. Och jag ber, att de, som verkligen vilja göra det så godt och bra som möjligt för pressen, rikta sin uppmärksamhet därpå. Det *ena* af dessa tillfällen erbjuder sig, då vi komma till 13 §. Kommitterade, generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t hafva där föreslagit, att, då nu afgifterna höjas så väsentligt som med 70 procent, tidningarne skulle i stället erhålla rätt att i större grad, än nu är fallet, lämna in tidningar till posten på extra tider utan att betungas af extra afgifter därför. Bevillningsutskottet har emellertid ansett, att någon dylik utsträckning icke bör äga rum. Då vi komma till denna 13 §, kommer helt visst att framställas ett yrkande om bifall till Kungl. Maj:ts förslag, och jag ber att få rekommendera detta i herrarnes välvilliga åtanke.

Vidare hafva både generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t ansett, att, när tidningarne nu komma att drabbas af så höga afgifter, och då särskildt godtköpspressen kommer att drabbas af afgifter flere gånger högre än de nuvarande, en *öfvergångstid* borde införas, under hvilken tidningarne hade tillfälle att ordna för sig på bästa sätt. Det är i öfvergångsstadgandet föreslaget, att under de närmaste 3 åren ingen tidning må affordras högre afgift än den, som motsvarar *dubbelt* af hvad tidningen för närvarande betalar. Detta skulle för vissa tidningar blifva en ganska afsevärd lindring. Utskottet har emellertid borttagit detta öfvergångsstadgande. Vännerna af pressen hafva således, då vi kommo till den punkten, det andra tillfället att, genom yrkande om bifall till Kungl. Maj:ts förslag om en öfvergångstid, gifva pressen sitt stöd, och jag ber att få rekommendera äfven detta förslag i herrarnes benägna åtanke.

Under förhoppning, att såväl i 13 § angående inlämning af tidningar som ock beträffande öfvergångsstadgandet kammaren ställer sig på generalpoststyrelsens och Kungl. Maj:ts sida, tror jag, att vi kunna antaga den nu föreliggande paragrafen, hvartill jag, herr talman, ber att få yrka bifall.

Herr Kronlund: Herr talman, mina herrar! Det glädde mig verkligen att höra — och det var för öfrigt icke oväntadt —, att friherre Bonde instämde i mitt omdöme om den svenska pressen och dess betydelse för allmänheten. Och jag hörde äfven, att herr Bromées och mitt yrkande om afslag hade en viss resonans hos honom, fastän han fallit offer för denna kompromissbenägenhet, som så ofta klämmer ihjäl en god sak.

Men hvad jag vill betona är, att det är otänkbart, att denna förhöjning, hvarom nu är fråga, icke skulle hafva ett afsevärdt ogynnsamt inflytande på pressens och icke minst billighetstidningarnes ekonomi. Det gäller dock en förhöjning af 200 % och däröfver i

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Förslag till
förrådning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)

utgifterna för dessa billighetstidningar, som få räkna sina inkomster i bråkdelar af öre.

Jag vill äfven påpeka, att Riksdagen helt nyligen har antagit en lag, som äfven den inverkar i någon mån ofördelaktigt på tidningarnes ekonomi, nämligen vår anslutning till Bernerkonventionen.

Det finnes många andra omständigheter, som man äfven skulle kunna åberopa såsom skäl, för att vi icke böra gå så bröstganges till väga, som här föreslagits, mot tidningarne och särskildt mot landsortspressen.

Jag är emellertid fullkomligt ense med herr Hammarlund, att de nuvarande grunderna för postbefordringsafgifternas beräkning äro ohållbara, och min afsikt med afslagsyrkandet var ingalunda att urgera, att jag anser, att det är bra, som det är. Men jag anser, att, om man får afslag denna gång på det föreliggande förslaget, om man får ett uttalande af kammaren för, att man bör gå mildare till väga, man skulle kunna få fram ett förslag till följande Riksdag, i hvilket man åtminstone i någon mån förmildrat det för en hel del af tidningarne ogynnsamma och högst fördärfliga i det föreliggande förslaget.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet Westring: Herr talman, mina herrar! Då, på min tillstyrkan, det förevarande förslaget blifvit af Kungl. Maj:t för Riksdagen framlagdt, har naturligtvis — det behöfver jag väl knappast försäkra — min mening ingalunda varit att föreslå åtgärder i syfte att på något sätt skada vårt lands tidningspress. Att de föreslagna åtgärderna helt visst komma att i någon mån för pressen kännas betungande, det är en annan sak. Jag kan till fullo instämma i de yttranden, som de bägge föregående talarne fällt angående pressens stora betydelse och vikt, och det är visst icke min mening, att vi böra vidtaga åtgärder för att motverka det inflytande, som pressen i vårt land utöfvar.

Vid afgörande af den nu föreliggande frågan är det att observera, att här icke — såsom dock af vissa talare påståtts — är fråga om att pålägga pressen en *skatt*. Det är visserligen sant, att den nu föreslagna afgiften skulle bestämmas i den konstitutionella form, som är stadgad för skatters beviljande. Men här är icke fråga om en skatt i egentlig mening, utan blott fråga om hvad tidningarna skola betala för begagnandet af ett kommunikationsmedel, som staten ställer till deras förfogande. En sådan afgift måste ju alltid bestämmas med hänsyn till hvad det kostar statsverket att göra denna tjänst åt tidningspressen.

Nu säger man, att de beräkningar, som gjorts i fråga om statens kostnader för tidningarnas postbefordran, icke äro exakta. Ja, beräkningar äro ju alltid endast beräkningar, och alldeles gifvet är ju också, att de ifrågavarande beräkningarna icke kunna vara ända in på öret exakta. Men de hafva dock med stor noggrannhet verkställts af postverket, och låt vara att man till och med ganska betydligt misräknat sig, så blifva i allt fall de nu föreslagna porto-

satserna ingalunda full betalning för postverkets kostnader i detta afseende. Den beräkning, som af särskilda kommitterade verkställets och som grundade sig på 1898 års uppgifter, visar, att detta år betaltes i postbefordringsafgifter för tidningarna 465,000 kronor; enligt grunderna i Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle i stället betalats 717,000 kronor, medan åter postverkets utgifter i berörda hänseende utgjorde 1,556,000 kronor. Utgifterna voro således då mer än dubbelt så stora, som de skulle blifvit enligt det kungl. förslaget. Enligt siffrorna för år 1902 åter betaltes 579,000 kronor; enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle erläggas 961,000 kronor, under det att utgifterna gingo till icke mindre än 2,280,000 kronor. Följaktligen skulle, äfven om det kungl. förslaget antages, en ofantligt stor skillnad emellan inkomster och utgifter uppkomma till pressens favör. Så vidt jag kan förstå, är således det föreliggande förslaget ganska moderat, då ju afgifterna i alla fall satts så lågt, att de vida understiga de inkomster, man anser tidningarna tillföra postverket. Längre har man väl knappast kunnat gå.

Nu invänder man, att en förhöjning af tidningarnas postbefordringsafgifter icke är rätta sättet att gå till väga, utan att man i stället borde söka minska postverkets utgifter särskildt för aflöningar. Detta är dock, såsom också framhölls af den föregående talaren, ett mycket svårt problem. Alla lefnadskostnader äro ju i ett ständigt stigande, och då går det väl icke gärna för sig att pruta af på lönerna. Tvärtom råda inom postpersonalen och särskildt inom den talrikaste och därför med hänsyn till kostnaderna för aflöningen mest viktiga delen af personalen, eller postbetjäntes klass, ganska lifliga önsknningar att erhålla *högre* aflöningar än de nuvarande. Utsikterna att kunna gå fram på denna väg, lönenedsättningens väg, torde därför vara mycket små.

Däremot innebär förslaget en *annan* utväg för pressen att kunna nedbringa sina afgifter, och detta innehålles i det längre fram i förslaget förekommande stadgandet, som rör de s. k. utgifvarekorsbanden. Anledningen till, att postverkets utgifter för tidningarnas postbefordran äro så stora, är nämligen till väsentlig del att söka däri, att postverket icke blott fortskaffar tidningarna, utan jämväl tjänstgör såsom förmedlare mellan tidningarna och allmänheten vid prenumeration å tidningarna, äfvensom ombesörjer tidningarnas adressering, utdelning m. m. Det är just *detta*, som så högst väsentligt fördyrar kostnaderna. Vilja utgifvarne i stället begagna sig af tidningarnes befordran genom utgifvarekorsband, hvarigenom postverket slipper verkställa berörda arbete, blifva äfven utgifterna för postbehandlingen betydligt mindre. Men å andra sidan kommer naturligtvis en sådan anordning att på annat håll bereda tidningsutgifvarne kostnader, och det blir då att utröna, huruvida det ena eller andra sättet härvidlag kan vara förmånligare.

Slutligen finnes ytterligare ett sätt att visa pressen skyldig hänsyn, nämligen genom att, såsom här af flere förordats, bifalla det i Kungl. Maj:ts förslag förekommande stadgandet om en öfver-

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)

gångstid af tre år, hvarigenom de största och mest kännbara verkningarna af de förhöjda befordringsavgifterna undvekes.

Att de nu gällande bestämmelserna rörande tidningarnas postbefordringsavgifter äro, såsom så ofta framhållits, alldeles ohållbara, har berott därpå, att tidningsväsendet i vårt land börjat nå en utveckling, som man icke förutsåg, när dessa bestämmelser fastställdes. Afgifterna utgå nu uteslutande efter prenumerationspriset. Men detta pris har på senare tider väsenligt förändrats genom uppkonsten af en massa billighetstidningar. Att då fortfarande och uteslutande bestämma befordringsavgifterna efter prenumerationspriset går därför icke i längden, ty därigenom skulle uppstå en alltför stor disproportion emellan dessa avgifter och den verksamhet, som af postverket kräves för tidningarnas postbefordran. Det är detta, eller bestämmandet af en ny grund för avgifternas beräkning, en grund, som för visso är mycket mera rationell än den nu gällande, som är det icke minst viktiga i det föreliggande förslaget.

Herr Österberg: En föregående talare har redan påvisat, att det skulle blifva landsbygdens befolkning, som skulle i detta fall få betala fiolerna, och det har förut framhållits, att det blir *landsortspressen*, som, i stort sedt, skulle komma att sitta emellan, om förslaget bifölles. Herr statsrådet anförde till stöd för sina uttalanden en hel del siffror. Jag vill då säga, att inkomstsiffran i detta fall kan man nog bedöma; man kan ju på öret uträkna, huru mycket postverket får in i befordringsavgifter för tidningar. Men *utgiftsposterna* äro däremot omöjliga att exakt beräkna; de kunna också fås till nästan så höga belopp som helst. Jag vill visserligen icke påstå, att dessa utgiftssiffror äro uppkonstruerade; men man kan härunder inräkna en massa kostnader, hvilka vid en närmare granskning skola befinnas icke höra dit. Det har t. ex. här framhållits, hurusom en del landsortstidningar själfva expediera sina upplagor direkt till postkupén. Genom denna anordning, som vidtagits med generalpoststyrelsens tillstånd, hafva dessa landsortstidningar åtagit sig ett besvär, som på den platsen fullständigt befriar postkontoret från en hel del arbete, såsom sortering, uträkning och hopbuntning eller dylikt, och likaså undviker postverket alla kostnader för säckar, omslag, snören, m. m. Men det är förmodligen alldeles säkert, att dessa kostnader hafva ingått i summan af postverkets beräknade utgifter för tidningsbefordran, och på det sättet har man kunnat komma upp till denna utomordentliga utgiftssiffra. Det synes mig därför, som om denna sak borde något närmare pröfvas, innan vi gå med på den. Och jag är lifligt öfvertygad därom, att herrarna, om de sätta sig i förbindelse med folket ute på landsbygden, nog skola få höra, hvad där säges rörande förslaget att öka utgifterna för tidningarnas, och särskildt landsortstidningarnas, postbefordran. Det är alls icke otänkbart, att man på detta sätt kommer att ganska väsentligt nedbringa landsortspressens upplagor. Hvad skulle då följden häraf blifva för själfva befolkningen? Jo, att t. ex. i tidningarna införda kungörelser, både allmänna och enskilda, blifva

mindre kända och mindre spridda. Detta blir åter till skada för vederbörande länsstyrelser, för kommunerna och för alla, som hafva att sälja eller köpa, med ett ord sagdt, med den spridning pressen har, särskildt på Sveriges landsbygd, kommer härigenom alldes själf-fallet att vållas en skada, som icke kan uppvägas af de kronor, förslaget kunde komma att tillföra statskassan.

Jag har i mitt förra anförande framhållit, att man enligt mitt förmenande skulle kunna göra en uppdelning af de föreslagna afgifterna, och jag vidhåller fortfarande att, trots det vid första påseendet ser ut som om detta skulle stöta på oöfverstigliga svårigheter, det nog icke skulle vara så svårt att för vissa fall bestämma postbefordringsavgifter, som utgöra hälften af de nu föreslagna, för provinstidningar.

Jag ber att få fästa uppmärksamheten därpå, att det blir en ganska väsentlig skillnad i befordringskostnaden, om tidningen skall sändas endast en kort väg eller skall fortskaffas så långt som från Stockholm till Ystad eller från Stockholm till Haparanda. I senare fallet är det en flere hundra kilometer lång järnvägslinje, på hvilken tidningen skall befordras, då däremot landsortstidningarna befordras en 6—8 mil, på sin höjd, med järnväg, för att sedermera vika af ut på närmaste landsbygd. Denna sak tål sålunda under alla förhållanden att prövas ganska grundligt.

Nu söker man skrämma oss med det, att, om vi icke nu utan vidare taga det framlagda förslaget, det är all utsikt till att förslaget snart kommer tillbaka och då i en ännu hårdare form. Ja, detta är den gamla vanliga visan, när det gäller att pressa denna kammare. »Nu skall ni göra så eller så», säger man, »annars blir det nästa gång värre.» Men om kammaren nu är på det klara med att den icke vill godkänna detta förslag, om kammaren tämligen enigt såsom sin mening uttalar, att förslaget icke kan i sin nuvarande form antagas, och det således finnes utsikter att kammaren äfven från ett år till ett annat håller på en sådan mening, bör då icke ett sådant beslut vara för regeringen vägledande, när den kommer fram med ett nytt förslag?

Det synes mig därför, som om det under nuvarande förhållanden vore lämpligast att yrka afslag på frågan, och när flere här redan gjort det, skall jag taga mig friheten biträda deras afslagsyrkanden.

Herr von Krusenstjerna: Endast några ord med anledning af den siste talarens yttrande. Jag säger endast några ord, ty statsrådet och chefen för civildepartementet har ju nyss så fullständigt framhållit generalpoststyrelsens ställning till denna fråga, att jag icke torde behöfva därmed sysselsätta mig.

Men herr Österberg yttrade, att det nog vore lätt att veta, huru stora inkomster postverket hade af tidningarna, men att veta, huru stora *utgifterna* äro, det vore ytterst svårt. Och han hyste allehanda tvifvelsmål om riktigheten af de beräkningar, generalpoststyrelsen anställt och på hvilka kommitterade i mycket grundat sitt förslag. Ja, det medgifver jag gärna, att de kostnader, som

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)

för tidningarnas befordran beräknas, äro i viss mån osäkra. De kunna icke annat än vara det, då endast vissa poster *direkt* anvisa utgifterna för tidningsbefordringen på de ställen, där det finnes särskilda tidningsexpeditioner. Det är egentligen *sådana* utgifter, som man kan på siffran angifva, och till de andra kommer man endast approximativt. Men att i alla fall postverkets utgifter för tidningarna måste betydligt öfverstiga dess inkomster af dem, synes mig framgå med all tydlighet af dessa siffror. Kommitterade ha meddelat uppgifter för 1898. Här har jag nu uppgifter för 1902, de senaste vi ha. Under år 1902 postbehandlades 147 $\frac{1}{2}$ miljoner tidningar och 187 miljoner andra försändelser af olika slag. 147 $\frac{1}{2}$ miljoner tidningar tillförde postverket en inkomst af 580,000 kronor. 187 miljoner andra försändelser tillförde postverket en inkomst af 12,800,000 kronor. Fastän sålunda tidningarna utgjorde omkring 45 procent af alla försändelser, så tillförde de postverket en inkomst, som endast var mellan 4 och 5 procent utaf postverkets inkomster. När man då vidare besinnar, att postverket, långt ifrån att i allmänhet ha mindre omkostnader för befordran af tidningar än af andra försändelser, i regel har större kostnader för dem, ty då vid *andra försändelser* det är *afsändaren*, som helt och hållet lägger in dem och skriver adress på dem, är det i fråga om *tidningarna*, hvarom också erinrades, *postverket*, som är kommissionär åt allmänheten genom att sköta *förskrifningarna*, taga emot sådana ifrån allmänheten och lämna dem till tidningsutgifvarne, och då det ju därjämte är postverket, som i fråga om alla tidningar, som aflämnas direkt till postverket för att befordras, har hela bestyret med tidningarnas adressering o. s. v., synes det mig alldeles tydligt, att man måste antaga, att, då inkomsterna stå i det ena fallet i sådant förhållande till inkomsterna i det andra, tidningarnas befordran skall kosta vida mera än dessa inkomster. Beloppen kunna ju vara osäkra. Det blir i alla fall högst betydande förluster, hvarmed postverket laborerar i fråga om befordran af tidningar.

Det var detta jag med anledning af herr Österbergs yttrande ville erinra om, liksom att, hvad angår hans förslag att skilja mellan de större tidningarna och lägstidningarna med olika taxor för dem, jag tror, att detta förslag, hvilket mig veterligen förut icke varit å bane — åtminstone har jag icke haft tillfälle att undersöka det — svärligen kan vara praktiskt. Det skulle innebära en återgång till en ståndpunkt, hvarifrån det svenska postverket och, som jag tror, de flesta andra länders postverk redan för längesedan skilt sig, d. v. s. en återgång till något slags zontariffer med olika afgifter, alltefter väglängden, för befordran af postförsändelser. Detta är något, som vi sökt komma ifrån; och därjämte skulle det bli många svårigheter med dessa olika satser för de exemplar af samma tidning, som skulle afsättas inom länet, och de exemplar, som skulle afsättas utom länet. Vidare är det icke alls gifvet, att det är dyrare att befordra en tidning från det ena länet till det andra än inom ett län. Det kan i många fall vara billigare att befordra en tidning ifrån ett län till annat, om det sker endast med anlitan-

af järnväg, än vid befordran inom länet — jag tänker särskildt på Norrland, där tidningarna skola befordras långa sträckor med landsvägspost.

Slutligen vill jag endast i fråga om själfva hufvudfrågan i allo förena mig med det uttalande, som här gjorts af, som jag tror, alla talarne såväl här ifrån bänkarne som från statsrådsbänken, att man till fullo behjärtat tidningspressens stora kulturella och nationella betydelse i vårt land, och att det således icke här kan vara något syfte att gå hårdt på den. Det är min ståndpunkt i frågan, om jag får vittna i egen sak. Just med afseende på denna min uppfattning om tidningspressens betydelse torde också däri föreliggande bevis, att jag anser det vara ett stort statsintresse att uppehålla den, och att den därför ingalunda bör betala så mycket, som dess befordran kostar postverket. Det var också därför jag icke kunde ansluta mig till det förslag af generalpoststyrelsen, som afgifvits under en annan chef.

Jag tillåter mig hemställa, herr talman, om bifall till utskottets förslag i den föreliggande paragrafen.

Herr Österberg: Herr talman! Jag skall be att få säga ett par ord. Saken är nämligen af den vikt, att det bör sägas.

Generalpostdirektören gjorde en jämförelse mellan tidnings-expeditionen och en massa paketförsändelser och visade, huru liten inkomst postverket hade af tidningarna, och huru stora inkomster det hade af paketförsändelserna. Nu ber jag att få fråga: Har påskrifningen af tidningsadresser åstadkommit någon ökning af postpersonalen? Är det icke *samma* personer, som sköta hela expeditionen? Är det icke så, att på flere ställen finnes *blott en enda* person? Öfverallt i landsorten är det endast en person, som är poststationsföreståndare. Han måste finnas där. Då frågar jag: Har tidningsexpeditionen åstadkommit så mycket arbete för denne, att han fått ökad betalning? Det har jag aldrig hört talas om. I regel utföres det nuvarande arbetet af samme person, som sköter den vanliga expeditionen af bref och dylikt. Det är i storstäderna, där man på posten måste hafva en hel skara tjänstemän för tidningarnas expedition och där brefbäranne måste bära omkring tidningarna och då ofta gå flera trappor upp, det är *där*, som tidningarna förorsaka postverket kostnader och besvär.

Jag vill äfven påpeka, att när man gör en jämförelse emellan postverkets kostnader för försändning af postpaket och af tidningar, får man icke glömma att i omkostnaderna för postpaket medräkna postverkets utgifter för tillhandahållande af nödiga blanketter och en hel del andra saker. Dessutom är den personal, som erfordras för postpaketens expedition, dyrbarare än den personal, som sköter om tidningarna. Hvad landsortspressen beträffar, är det hufvudsakligen brefbäranne, som hafva hand om tidningsexpeditionen; de få sortera och adressera tidningarna m. m., så att, i stort sedt, är det den *billigaste* personalen i postverket, som får utföra detta arbete.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Härmed var öfverläggningen slutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som därunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner 1:o) på godkännande af utskottets förslag, 2:o) på bifall till det af herr Olofsson framställda yrkandet och 3:o) på afslag å utskottets förslag; och fann herr talmannen förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf och sedan till kontraposition antagits det under 3:o) upptagna yrkandet, nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner bevillningsutskottets förslag till 8 § i förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets berörda förslag.

Voteringen utvisade 152 ja mot 46 nej; och hade sålunda utskottets förslag till 8 § bifallits af kammaren.

9 §.

För denna paragraf hade utskottet i likhet med Kungl. Maj:t föreslagit följande lydelse:

1 mom. Vid aflämnande till postbefordran böra tidningar, som blifvit genom postverkets förmedling förskrifna, vara vikna, hvarje exemplar för sig, i ett format, som lämpar sig för postbehandlingen och i hvarje fall ej må öfverskrida ett yttinnehåll af 15 kvadratdecimeter.

2 mom. Tidning, som skall befordras efter abonnemang genom postverkets förmedling, må icke vara inbunden samt ej heller med därtill hörande afgiftsfria bilagor öfverstiga 150 grams vikt.

Hvad sålunda föreskrifvits, äge icke tillämpning med afseende å de i 3 § 2 mom. omförmälda tryckalster.

I fråga om mom. 2 hade anmälts reservation af herrar *Beckman*, *Höjer*, *Berg* i Göteborg, *Larsson* i Lund och *Eklund*, hvilka yrkat, att maximivikten måtte sättas till 175 gram.

Paragrafen föredrogs, hvarefter ordet på begäran lämnades till:

Herr Beckman, som anförde: Herr talman! Då det här är fråga om en punkt, där inga kompromissband hindra framställandet af särskilda yrkanden, har jag tillåtit mig att jämte fyra andra leda-

möter inom utskottet vid detta mom. 2 foga en reservation till utskottets betänkande med ett förslag, som något afviker från det i denna punkt af utskottet framlagda förslaget.

Det gäller här en fråga, som visserligen är ganska liten, men som i alla fall har en viss betydelse, därför att den gren af tidningsrörelsen, som den närmast berör, nämligen tidskrifterna, dock spelar en ganska stor roll uti vårt kulturella lif.

Redan när kommitterade behandlade denna fråga, framställde en af kommitténs ledamöter, en ärad kamrat här i kammaren, herr Hammarlund, ett särskildt förslag rörande den nu föredragna paragrafen i förordningen. Han påvisade där, hurusom det skulle vålla svårigheter för åtskilliga tidskrifter, om maximivikten fastställdes till 150 gram. Han erinrade om att det finnes flera tidskrifter, hvilkas vikt så närmade sig denna gräns, att de mången gång skulle kunna öferskrida densamma, utan att ens utgifvarne själfva hade en aning därom; han framhöll äfven, hurusom det redan finnes tidskrifter, såsom Nordisk Tidskrift och Hygiea, som faktiskt öferskrida den nämnda gränsen. Dessa senare tidskrifter skulle icke kunna befordras genom postabonnemang, om den föreslagna maximivikten af 150 gram blir fastställd. Detsamma skulle blifva fallet med en hel del andra tidskrifter, så snart de på grund af någon särskild omständighet, såsom t. ex. en ökning i sidantalet eller en förbättring af papperet, komma att öka några gram i vikt.

Vid sådant förhållande synes det mig vara en lika billig som ringa begäran, reservanterna här framställt, nämligen att Riksdagen icke nu måtte bifalla utskottets förslag i denna del, utan i stället besluta att något öka maximivikten för tidningar och tidskrifter.

Jag vågar vädja till generalpoststyrelsens chef, som här är närvarande, huruvida en dylik åtgärd skulle vålla postverket några egentliga svårigheter. Det förefaller mig, som om man utan olägenhet skulle kunna tillmötesgå tidskrifternas efter min uppfattning mycket befogade önsknings i detta afseende. Det händer dessutom understundom, att äfven enskilda *tidnings*-nummer öfverstiga en vikt af 150 gram; äfven med hänsyn därtill borde man finna det lämpligt att fastställa en sådan maximivikt, så att tvekan icke kunde uppstå hos de tjänstemän, som expediera posten, huruvida dessa tidningsnummer skulle kunna befordras på vanligt sätt.

Emellertid kan jag icke här nu, såsom i reservationen, föreslå denna maximivikts sättande till 175 gram. Detta af det enkla skäl, att Första Kammaren redan antagit utskottets förslag, som sätter maximivikten till 150 gram. Vi måste sålunda här besluta en högre siffra för att kunna vinna en grundval för en blifvande sammanjämkning.

Jag tillåter mig, herr talman, att på grund häraf hemställa, att denna kammare ville för sin del besluta, att maximivikten måtte sättas till 200 gram.

Herr Lindblad: Jag vill fästa uppmärksamheten därpå, att, när denna fråga var före inom kommittén, reserverade sig två af

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

*Förslag till
förrådning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

kommitténs ledamöter mot det beslut, som kommittén fattade i frågan. Den ene af dessa reservanter, kommitténs vice ordförande och fackman på det postala området, yrkade, att maximivikten skulle sättas till 125 gram; den andre yrkade, att 175 gram skulle utgöra gränsen. Kommittén gick nu en medelväg och stannade vid 150 gram, i det att den påpekade åtskilliga olägenheter, som skulle uppstå af maximiviktens höjande till 175 gram.

Reservanterna inom utskottet ha nu anfört, att det finnes vissa tidskrifter, som i vikt bra mycket närma sig den här föreslagna gränsen af 150 gram, en tidskrift väger sålunda i genomsnitt 144 gram, en annan 146 och tre andra jämnt 150 gram — samt att två tidskrifter öfverstiga denna gräns, i det att den ena väger 154 och den andra 169 gram. Dessa tidskrifter kunna emellertid lätt undvika alla olägenheter endast genom att minska häftenas storlek och i stället öka deras antal.

Dessutom skulle dylika tidskrifter kunna tillgripa den utväg, som anvisas i § 11, nämligen användande af tidningsutgifvarekorsband. Såsom kommittén påpekat, är detta nya befordringssätt synnerligen önskvärdt från postverkets synpunkt, ty om tidningarna allmänt ville begagna sig af detta sätt, skulle postverket slippa det mesta af den besvärliga bokföring och redovisning, som tidningarnas nuvarande befordringssätt medför.

Då det således finnes utvägar, som tidskrifterna i detta fall lätteligen kunna tillgripa för att undvika alla olägenheter, kan jag icke finna det tillrådligt, att maximivikten sättes högre än hvad kommitténs flertal ansett vara lämpligt.

Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets förslag, som i denna del är lika med hvad kommittén och Kungl. Maj:t föreslagit.

Friherre Bonde: Herr talman, mina herrar! Herr Beckman har redan sagt det förlösande ordet, nämligen att här icke några kompromissband vidare binda utskottets ledamöter. Jag vill då tillkännagifva, att jag inom utskottet yrkade på en högre maximivikt än den af utskottet föreslagna, fastän jag icke reserverat mig mot utskottets beslut i denna del. Jag anser, att det, särskildt med hänsyn till våra bättre tidskrifter, är af stor betydelse, att man icke fastställer så snäva gränser för deras postbefordring, att de nödgas lägga sig till med sanner papper eller dylikt. Det vore därför enligt mitt förmenande synnerligen önskvärdt, om den högre viktsatsen kunde blifva antagen.

Då vi nu icke kunna tänka oss någon sammanjämkning på annat sätt än med det förslag, som herr Beckman här framställt, ber jag att få förena mig med honom i det af honom gjorda yrkandet om maximiviktens sättande till 200 gram.

Herr Hammarlund: Herr talman! Jag har tagit mig friheten att medföra hit i kammaren litet åskådningsmateriel i denna, i stort sedt tämligen oväsentliga fråga, för att visa herrarne hvad det här gäller.

Här är ett tidskriftshäfte, *Varia*, som väger jämnt 150 gram. Om det skulle i ett sådant häfte finnas ett ark, som vore något tjockare än vanligt, skulle häftet lätt komma att väga 151 eller 152 gram, och skulle således icke få befordras såsom tidning eller tidskrift. Om i en annan månad skulle inträffa, att tidskriftens utgifvare ville öka tidskriften med ett ark, skulle detta icke heller vara möjligt, ifall han vill hafva den befordrad på dylikt sätt. Men någon sådan inskränkning finnes icke för närvarande. Här är samma tidskrift, *Varia*, hvars följande häfte väger 170 gram, och hvilket alltså ohjälpligt faller på denna bestämmelse.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Här hafva vi den bekanta »Nordisk Tidskrift» — jag har tagit åtskilliga häften med mig. Här är ett häfte, som väger 153 gram, men här icke mindre än 3 häften, som hvarterda väga 170 gram. De skulle således icke få befordras såsom tidning eller tidskrift, om denna bestämmelse komme till stånd.

Den omständigheten att det redan nu finnes åtskilliga tidskrifter, hvilkas häften väga mer än 150 gram, har varit det *ena* skälet för mig att jag i kommittén reserverat mig mot majoritetens förslag. Det *andra* skälet för mig har varit, att jag icke kan se, hvarför posten skulle hädanefter vägra att taga emot ett sådant häfte, som väger t. ex. 170 gram, när posten hittills kunnat göra det. Hädanefter blir det ju så, att posten får betaldt i förhållande till vikten. Och då är det väl snarare en fördel för posten, att den får stora häften och slipper det expeditionella besväret med att så många gånger dela ut tidskriften till prenumeranterna.

Nu säger herr Lindblad, att denna sak är mycket lätt att hjälpa för tidskrifternas utgifvare. De kunna, i stället för att gifva ut 4 häften, gifva ut 5 eller, i stället för att gifva ut månadshäften, gifva ut häftena litet oftare. Ja, visst kan det lätt kringgås, *det* medgifver jag. Men jag kan icke se, *hvarför* det skall vara nödvändigt att göra på det viset. Om en tidskrift hittills skickat ut häften à 170 gram, hvarför skulle den icke fortfarande kunna göra det, utan att behöfva dela upp häftena och skicka ut 2 hvar fjortonde dag. Blir det någon lättnad därigenom? Nej, posten får *dubbelt* så mycket besvär. Ty i stället för att nu gå *en* gång till prenumeranterna få postbetjante gå *två* gånger, och man får å posten *tvänne* gånger skriva namnet på häftena. Men afgiften till posten blir alldeles densamma pr år räknadt.

Denna fråga är, såsom jag redan sagt, en tämligen oväsentlig detalj, men när jag icke kan inse annat, än att det är rättvisa, att man icke gör en så stark inskränkning, som här föreslagits, skall jag be att få förena mig med herr Beckman i hans yrkande att kammaren måtte bestämma maximivikten till 200 gram, ty i så fall kan, då Första Kammaren bestämt denna vikt till 150 gram, såsom sammanjämkning af dessa två olika beslut framgå hvad herr Beckman och jag önska, nämligen att maximivikten blir 175 gram.

I detta anförande instämde herrar *Jansson* i Krakerud, *Olsson* i Stockholm, *Branting* och *Hannmarström*.

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

Herr Hedlund: Tidningarna i vårt land hålla sig för närvarande i regel, i anseende till vikten, högst betydligt under 150 gram för tidningsnummer. Men så kommer den tid, som är närmast före jul, och då bruka annonser strömma till. Då händer det också mycket lätt för de större tidningarna i landet, att deras vikt de närmaste dagarna före jul högst betänkligt nalkas upp till de 150 grammen. Och det kan hända, att vikten en dag alldeles oförberedt för tidningen öfverstiger 150 gram. Detta kan ske i sista stund genom tillkomsten af en stor annons, som måste in den dagen, hvilket gör, att man måste öka sista numret för dagen. Formatet kan i sista stund blifva sådant, att tidningen i dess helhet öfverstiger vikten af 150 gram. Då nekas befordran af detta tidningsnummer, ifall man icke på förhand har hos generalpoststyrelsen begärt att få tidningen sönderklufven, så att en del af tidningen kan befordras såsom bilaga med särskildt postarfvode. Annars står man där. Men det kan mycket väl hända, att tidningen varit alldeles oförberedd, så att den icke tänkt på att begära ett dylikt tillstånd. Jag kan icke se annat, än att den saken måste klara sig på det sättet, att man på posten blundar för förhållandet och låter bli att den dagen väga tidningen.

Vidare finnes det somliga tidningar, som äro försedda med modärna pressar; de tryckas då icke med bilagor, utan tidningarna utgifvas i ett enda exemplar. Äro de beredda på en sådan eventualitet, kunna de för den dagen trycka sin tidning undantagsvis i två häften i stället för ett. Men äro de icke beredda, utan ordnat det hela för att trycka i ett häfte, stå de där också.

De stora tidningarna hafva den tendensen att, som tiden går, blifva de utvidgade med flera och flera blad. Det ligger i sakens natur, att de växa, liksom alla andra ting, som äro stadda i utveckling. Och då komma vi alltid en vacker dag därefter, att en maximivikt af 150 gram i förevarande afseende blir för litet, såframt man icke vill underkasta pressen mycket trassel och besvär. Äfven från den synpunkten önskar jag, att det blir högre maximi-vikt satt än 150 gram, hvadan jag, herr talman, ber att få instämma i herr Beckmans yrkande.

Herr von Krusenstjerna: Anledningen till kommitterades förslag i detta afsende har varit att, om postverket anordnat sig för att på bestämd tid befordra en tidningsupplaga af en viss vikt, medför det alltid olägenhet för postverket, om det i sista stund får underrättelse om, att upplagan har en större vikt än den beräknade och för hvilken postverket anordnat sig. Det kan välla svårigheter i postkupéerna för utrymmets skull, och det kan också välla svårigheter, när tidningarna skola befordras å landsväg. Jag kan i sådant afseende nämna, att om man beräknar en förhöjning med endast 25 gram af hvarje nummer utaf exempelvis Aftonbladets halfvecko-upplaga, skulle det ändå göra en ökad vikt af tidningen att befordra för postverket af 3,500 kilogram.

Bland kommitterade gjorde sig, såsom här erinrades af en talare på södermanlandsbänken, två meningar gällande; den ena yrkade på

en maximivikt af 125 gram efter mönster från Danmark, och den andra meningen yrkade på 175 gram. Det blef då, liksom så ofta sker, en kompromiss, och kommittén stannade vid att föreslå en maximivikt af 150 gram.

Med anledning af den fråga, som ställdes till mig af den förste talaren, kan jag slutligen icke annat än förklara, att någon särskildt stor olägenhet för postverket skulle icke föranledas däraf, att man något höjde maximivikten.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Vidare anfördes ej. Efter af herr talmannen framställda propositioner på de under öfverläggningen gjorda yrkandena godkände kammaren den lydelse af 9 §, som föreslagits af herr Beckman.

10—12 §§.

Utskottets förslag godkändes.

13 §.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle denna paragraf lyda sålunda:

Där till vinnande af snabbare postbefordran så är nödigt, vare utgifvare af tidning berättigad att å annan tid än den, då postanstalten å utgifningsorten hålles öppen för allmänheten, därstädes till postbefordran aflämna exemplar af tidningen; och må sådant aflämnande under den tid af dygnet, som af Konungen bestämmes, ske utan särskild afgift. Äger däremot aflämnandet rum å annan tid än den, som sålunda varder bestämd, skall till postverket erläggas en särskild afgift, hvilken, hvad angår tidning, som aflämnas sex eller flera gånger i veckan, må utgöra, efter helt år räknadt, för ett antal af högst fem hundra exemplar 500 kronor och för hvarje öfverskjutande antal af högst ett hundra exemplar 50 kronor, men för tidning, som aflämnas mindre ofta än sex gånger i veckan, minskas i förhållande därtill.

Efter pröfning, huruvida och i hvad mån ett dylikt medgifvande åt tidningsutgifvare kan medföra olägenhet för posttjänsten eller föranleda tillökning i vederbörande postanstalts personal, äger generalpoststyrelsen bestämma, om och på hvilka villkor befrielse från eller nedsättning i ofvannämnda afgift kan tidningens utgifvare beviljas.

Utskottet hade däremot för paragrafen föreslagit denna lydelse:

Där till vinnande af snabbare postbefordran så är nödigt, vare efter anmälan utgifvare af tidning berättigad att å annan tid än den, då postanstalten å utgifningsorten hålles öppen för allmänheten, därstädes till postbefordran aflämna exemplar af tidningen; och skall i sådant fall till postverket erläggas en särskild afgift, hvilken, hvad angår tidning, som aflämnas sex eller flera gånger i veckan, må utgöra, efter helt år räknadt, för ett antal af högst fem hundra

Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)

exemplar 500 kronor och för hvarje öfverskjutande antal af högst ett hundra exemplar 50 kronor, men för tidning, som aflämnas mindre ofta än sex gånger i veckan, minskas i förhållande därtill.

Efter pröfning, huruvida och i hvad mån dylikt aflämnande å särskild tid kan ske utan olägenhet för posttjänsten eller ökad kostnad för postverket, äger generalpoststyrelsen bestämma, om och på hvilka villkor befrielse från eller nedsättning i ofvannämnda afgift kan tidningens utgifvare beviljas.

Efter föredragning af paragrafen begärdes ordet af:

Herr Hedlund, som yttrade: Herr talman! Jag har så mycket mindre betänklighet att yrka ändring i utskottets förslag i denna §, som denna icke rör mig personligen det allra minsta, utan snarare talar jag till förmån för mina ärade konkurrenter. Ty det är *morgontidningarna* det gäller, enär det är fråga om, huruvida tidningarna skola underkastas en extra afgift, därför att de begära postexpedition på extra tid. Denna afgift har bestått sedan början på 70-talet och den har nu blifvit i flera afseenden föråldrad. På den tiden kände man icke mycket till morgontidningsväsendet, som sedan utvecklats till sådan betydelse i vårt land.

Nu är det så, att morgontidningarna i regel äro färdiga klockan 6 på morgonen. Men de kunna icke utan extra afgift befordras förrän klockan 10 genom postverket. Detta är icke skyldigt att befordra tidningen förrän två timmar senare, d. v. s. icke förrän klockan 12. Den tidning, som alltså är färdig klockan 6 på morgonen, har postverket icke skyldighet att skaffa till abonnenterna utan extra afgift förrän sex timmar senare. Det är icke något rimligt tillstånd. Så länge sådant varit undantag, kunde det låta sig göra att beräkna extra afgift i detta fall, men postverkets skyldighet är dock att befordra en försändelse så fort som möjligt till försändelsens adressater. Ur den synpunkten är det alldeles orimligt att kräva en dryg extra afgift, för att postverket skall fullgöra en uppgift, som måste anses vara för postverket alldeles naturlig. Och denna afgift är icke liten. För en upplaga, som skall befordras med posten, utaf 6,000 exemplar upptager postverket utaf vederbörande tidning en årsafgift, som, om jag icke har räknat orätt, uppgår till så stort belopp som 3,250 kronor, på samma gång som denna afgift för postverket icke spelar så stor roll, därför att den inbringar postverket icke mer än cirka 18,000 kronor om året, däraf den allra största delen kommer från Stockholm.

Kommitterade hemställde, att tidningar, som lämnades till postverket för befordran mellan kl. 7 på morgonen och kl. 10 på kvällen, skulle få befordras utan extra afgift, men att de tidningar åter, som befordrades under annan tid, nämligen under natten, skulle få betala en extra afgift. Detta har Kungl. Maj:t sedan ändrat i sitt förslag — på generalpoststyrelsens framställning — därhän, att ingen särskild tid skulle utsättas utöfver den normala för befordran utaf sådana tidningar, utan att detta skulle bero på en sär-

skild bestämmelse, utfärdad af generalpoststyrelsen. Anledningen härtill var, att generalpoststyrelsen ansåg den saken vara af reglementarisk art och alltså icke behöfva komma under Riksdagens beslutanderätt. Generalpoststyrelsen tillägger emellertid, att den af kommitterade föreslagna tiden, mellan kl. 7 på morgonen och kl. 10 på kvällen, är ganska lämplig. Alltså skulle man, om man nu bifaller Kungl. Maj:ts förslag, otvifvelaktigt hafva att vänta, att generalpoststyrelsen skulle bestämma, att de tidningar, som inlämnas till expedition under denna tid, skulle befordras utan extra afgift.

Nu har emellertid utskottet afböjt detta, under framhållande att denna fråga är en *beskattningsfråga*, som således bör läggas under Riksdagens beslutanderätt. Jag kan icke inse detta, enär det är egentligen en fråga om *arbetstiden* vid postverket. Och med arbetstiden vid postverket har Riksdagen icke att göra.

Då detta förslag skulle vara en väsentlig lättnad för vår morgonpress, och då det tillika måste betraktas såsom oegentligt, att postverket upptager en dryg extra afgift för att fullgöra ett värf, som egentligen tillhör postverket att utföra i dess egenskap utaf befordringsmedel åt allmänheten, skall jag, herr talman, be att få yrka afslag på utskottets hemställan i denna punkt och bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Lindblad: Herr talman! Jag vill fästa uppmärksamheten uppa, att detta egentligen är ett stockholmsintresse och möjligen äfven ett göteborgsintresse, men att det knappast är något, som intresserar landsortspressen. Det är nämligen så, att flertalet stockholmstidningar vilja befordras med de tidiga morgontågen. Detta omöjliggöres visst icke genom det här förslaget, utan det är endast fråga, huruvida tidningarna skola betala de *ökade utgifter*, som detta orsakar postverket. Det gäller ingenting annat.

Om herrarne läsa paragrafen, framgår däraf alldeles tydligt, att det uteslutande skulle bero på generalpoststyrelsen, om den anser, att det verkligen behöfs en afgift af 500 kronor för en tidning, som utkommer sex gånger i veckan, för att sålunda mottagas på extra tid. Eljest kan afgiften nedsättas. Generalpoststyrelsen har hittills gått tidningarna väl till mötes, och det är all anledning att tro, att generalpoststyrelsen äfven hädanefter skall så göra och blott debitera den verkliga kostnaden för tidningarnas tidigare inlämnande. Naturligtvis är detta af så stor vikt för tidningarna, att de gärna härför underkasta sig en afgift på 18,000 kronor. Detta är nämligen f. n. sammanlagda afgiften för samtliga de tidningar, som begagna sig af detta förfaringssätt, och icke kan man gärna anse, att 18,000 kronor är någon synnerligen stor utgift, då det gäller så pass stora tidningar. Af en uträkning som lämnats beträffande Stockholmspressen framgick, att endast för Stockholms-Tidningens landsortsupplaga skulle inalles betalas 94,000 kronor om året i vanlig postbefordringsavgift. Då nu hela den extra utgiftsposten skulle utgöra 18,000 kronor, så kunna herrarne förstå, att detta icke är någon synnerligen stor och betungande afgift i jämförelse med de andra.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

Postverket får betala de ökade kostnader, som denna expedition medför, och jag tror icke, att man kan säga, att det är för mycket begärdt, att postverket tar ersättning härför. Här har framhållits af generalpostdirektören, att om man strängt skulle nagelfara de uppgjorda kostnadsberäkningarna, skulle tidningarna betala *mycket mera* än nu blifvit föreslaget, och professor Davidson har i en af honom utgifven broschyr framhållit, att det icke gärna kan ens sättas i fråga, att tidningarna skulle betala hela den *verkliga* kostnaden, utan att man härvidlag måste stanna vid mycket blygsamma belopp. Vill man nagelfara mycket strängt, så kan man nog säga, att tidningarna hittills icke erlagt större afgifter än så mycket, som ungefär motsvarar kostnaden för deras befordran på landsväg; alla andra kostnader hafva de sluppit undan.

Jag vill dessutom påpeka, att sedan Första Kammaren numera antagit den af utskottet föreslagna lydelsen af denna paragraf, kan jag för min del icke se, huru en sammanjämkning skulle kunna äga rum, om denna kammare bifölle Kungl. Maj:ts förslag. På grund häraf skulle jag beklaga, om kammaren nu skulle företaga en ändring.

På grund af hvad jag nu anfört, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hammarlund: Jag vill först upptaga till bemötande det, som den föregående talaren sist framhöll, nämligen det vanliga skrämnskottet, att ingen sammanjämkning skulle kunna ske, om kammarne stannade i olika beslut; denna kammare skulle därför vara nödgad att förena sig om det beslut som Första Kammaren redan fattat. Det blir ju bevillningsutskottets sak att afgöra, huru en sammanjämkning skall kunna ske, men jag vill fästa uppmärksamheten därpå, att det äfven finnes ett annat sätt än sammanjämkning för att få till stånd ett beslut i frågan. Det händer nämligen stundom, att ett utskott gör en hemställan till den ena kammaren, att den måtte förena sig om den andra kammarens beslut. Vi känna ju till, att Första Kammaren är lifligt intresserad för att få denna fråga löst, och jag är fördenskull alldeles förvissad om, att om denna kammare nu vill göra den eftergift, som det här är fråga om, kommer fördenskull frågan icke att falla i Första Kammaren, utan den kommer nog att gå in på Andra Kammarens beslut i frågan endast för att få igenom själfva hufvudsaken, nämligen höjda postbefordringsavgifter för tidningarna.

Den föregående talaren började med att säga, att detta endast är ett stockholmsintresse och möjligen äfven ett göteborgsintresse. Anej, mina herrar, det är icke ett stockholmsintresse eller ett göteborgsintresse, utan det är närmast ett intresse för de landsortsbor, som läsa Stockholms eller Göteborgs morgontidningar. Det gäller huru tidigt de skola få sina nyheter. Det är dessutom icke blott för tidningar från Stockholm och från Göteborg, utan äfven för tidningar från Malmö och Lund m. fl. städer, som denna bestämelse har en ganska afsevärd betydelse.

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

Det förhåller sig på det sätt, att morgontidningarna i Stockholm äro färdiga redan vid half sextiden på morgonen, men tidnings-expeditionen här i Stockholm öppnas icke förrän kl. 10 f. m., och de tidningar, som då utlämnas, hinna ej blifva expedierade förrän med tågen, som gå vid 12-tiden på middagen. Ehuru tidningarna äro färdiga redan vid halfsextiden på morgonen, skulle de således, om de inlämnades på ordinarie tid, icke afsändas härifrån förrän sex eller sju timmar därefter, och de skulle icke komma vederbörande abonnenter utefter järnvägslinjerna till handa förrän långt fram på eftermiddagen. Det vore väl nästan orimligt, om man skulle förfara på detta sätt. För att nu åstadkomma en bättre ordning uti detta afseende, hafva utgifvarne själfva erlagt en särskild afgift, för att postverket skall emottaga tidningarna så tidigt på morgonen, att de kunna medfölja de tåg, som afgå härifrån klockan half åtta förmiddagen.

Man tycker nu med rätta, att, då man bestämmer sig för nya och mera rättvisa afgifter, hvilka för postverket medföra en ökning i inkomsterna af omkring 300,000 kronor, denna extra afgift för morgontidningarna skulle kunna borttagas. Detta har kommittén föreslagit, det har äfven generalpoststyrelsen föreslagit, och det har slutligen äfven Kungl. Maj:t varit med om.

Hvad som här ifrågasättes för dessa tidningar är för öfrigt ingen ny princip. Det är blott detsamma, som för närvarande tilllämpas i fråga om bref och korsbandsförsändelser. En sådan försändelse kan man mot vanlig afgift öfverlämna till postverket, äfven då vederbörande postanstalt icke är öppen. Man kan nedlägga försändelsen i en breflåda eller en korsbandslåda midt på natten, och detta medför icke några extra afgifter. De bref, som nedläggas i en breflåda vid femtiden på morgonen, befordras med första därefter afgående tåg. Är det då så orimligt, som man här velat sätta i fråga, att införa samma bestämmelser med afseende på tidningar, så att de kunna afsändas med första tåg, utan att därför kräfves extra afgifter.

Nej, säger herr Lindblad, postverket får betala för den extra kostnad, som detta förorsakar, d. v. s. den extra kostnad, som kan förorsakas däraf, att postverkets tjänstemän och betjante taga befattning med dessa tidningar kl. 7 på morgonen i stället för att låta dem ligga till kl. 10 eller 11 på f. m. Denna kostnad kan väl icke blifva så stor, ty det är att märka, att arbetet icke blir mindre, därför att postverket låter tidningarna ligga till längre fram på förmiddagen, utan arbetet blir alldeles detsamma, och då det måste finnas personal på postanstalterna för att behandla brefförsändelser och korsbandsförsändelser, som skola afsändas på morgnarne, kan ju en liknande anordning vidtagas äfven med afseende på *tidningarna*.

Jag finner, för min del, att det vore rättvist och billigt, att då afgifterna nu blifva så väsentligt höjda, tidningarna, såvidt möjligt är, befrias från alla extra afgifter, och jag ber fördenskull att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Herr *Lindgren* i Örebro instämde häruti.

Förslag till
förrådning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)

Herr Lindblad: Herr talman! Jag kan icke underlåta att be-
möta några af de skäl, som den senaste talaren anförde.

Han anställde särskildt en jämförelse, som syntes mig mycket
haltande. Han sade nämligen, att när allmänheten vore berättigad
att utan extra afgift nedlägga bref i postlådorna alla tider på dygnet,
borde äfven tidningarna hafva rätt att besvara postverket när som
helst utan ökad kostnad för dem. Jag ber att få säga, att ingen
människa vill förmena herr Hammarlund att i en korsbandslåda, där
sådan finnes, nedlägga äfven tidningar när som helst på dygnet, och
på detta sätta skulle mycket väl de tidningar kunna befordras, som
måste komma i väg tidigt. För öfrigt vill jag framhålla, att ned-
läggande af postförsändelser i en bref- eller korsbandslåda icke åstad-
kommer förökade utgifter, men att det naturligtvis medför ökade
utgifter, då en *särskild* personal skall tjänstgöra å vederbörande
postanstalt för att emottaga tidningar och expediera dem under tid,
då tjänstgöring icke eljest skulle äga rum. Det gäller ju endast att
betala den *ökade* kostnad, som detta förorsakar postverket. Herr
Hammarlund erkände själf, att kostnaderna icke blifva så stora.
Nej, det blifva de ej heller, ty alltsammans skulle belöpa sig till
endast 18,000 kronor.

Vidare anförde herr Hammarlund, att, då tidningarna nu få
öfriga afgifter förhöjda, vore det obilligt, om icke en lättnad be-
reddes dem uti ifrågavarande hänseende. Jag vill påpeka, att det
icke endast är stockholmstidningarna, som få afgifterna förhöjda,
utan äfven *landsortspressen*, och när nu landsortspressen får sina
dryga afgifter förhöjda, vore det orättvist mot den, om Stockholms
och Göteborgs samt måhända Malmö tidningspress på detta sätt
skulle i viss mån ställas i bättre konkurrensläge gentemot lands-
ortspressen, därigenom att den förra pressen befriades från afgifter,
som hittills utgått från dem.

Hvad slutligen beträffar det, som herr Hammarlund yttrade om
en eventuell sammanjämkning, att en sådan mycket lätt skulle
kunna låta sig göra och att bevillningsutskottet mycket lätt skulle
kunna ordna den saken, får jag säga, att jag icke kan finna, huru
en sammanjämkning skulle kunna ske. Det är nog mycket artig-
t mot Första Kammaren att inbjuda dem att acceptera Andra Kam-
marens beslut; men jag tviflar på, att de skola vilja sätta något
värde på den artigheten. Jag vill öfver hufvud fråga, om det är
skäl, att man nu riskerar hela paragrafen, hvilket man gör därigenom
att man håller på denna sak, där det egentligen endast gäller att
betala en ganska obetydlig kostnad. Är det skäl att riskera, att
stockholmspressen icke skall inlämna sina tidningar på extra tid,
hvilket kan blifva följden, om Första Kammaren, vidhållande sitt
beslut, skulle vägra att antaga en annan lydelse af paragrafen.

Under sådana förhållanden ber jag, herr talman, att få yrka
bifall till utskottets förslag.

Herr Hammarlund: Det har aldrig varit ifrågasatt, att tidnings-
utgifvarne skulle kunna komma »när som helst» på dygnet och be-

gära att få kostnadsfritt aflämna sina tidningsupplagor. Hvad som blifvit ifrågasatt af kommittén är, att tidningarna skulle få inlämnas mellan kl. 7 på morgonen och 10 på aftonen utan extra afgift, och detta tycker jag skulle vara ganska rimligt, allra helst som under denna tid på dygnet personer ändock äro i tjänstgöring å de större postkontor, där det skulle kunna komma i fråga att tillämpa denna bestämmelse. Nu har emellertid generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t ansett, att i en författning sådan som denna, som skulle stiftas af Konung och Riksdag, det icke vore lämpligt att inrycka några bestämda klockslag. Föredragande departementschefen har härom yttrat: »Då den tid på dygnet, hvarunder det sålunda skall vara tidningsutgifvare medgifvet att afgiftsfritt anlita postanstalten för tidnings befordran, bör bestämmas med hänsyn till förhållanden, som kunna vara olika på olika orter och som lätt äro underkastade förändringar, anser jag tidsbestämmelsen icke böra upptagas i en af Konung och Riksdag gemensamt beslutad författning; utan bör det tillkomma Kungl. Maj:t att fastställa tiden för tidningars afgiftsfria inlämnande till postbefordran.» Och i öfverensstämmelse härmed har den kungl. propositionen blifvit affattad, men detta kan ju aldrig blifva att få komma när som helst på dygnet.

Jag yrkar fortfarande bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Lindblad: Herr Hammarlund nämnde, att det aldrig varit ifrågasatt, att tidningarna skulle få inlämnas på annan än viss af Kungl. Maj:ts fastställd tid. Jag vill i detta afseende påpeka lydelsen af Kungl. Maj:ts förslag. Det heter däri: »och må sådant aflämnande under den tid af dygnet, som af Konungen bestämmes, ske utan särskild afgift. Äger däremot aflämnandet rum å *annan tid* än den, som sålunda varder bestämd, skall till postverket erläggas en särskild afgift.» Det står icke alls angifvet, *när* detta skulle ske. Det kunde sålunda pretenderas när som helst. En tidningsutgifvare kan komma midt i natten kl. 12 och begära att få sina tidningar emottagna å vederbörande postanstalt mot den afgift, som blifver stadgad. Jag vill fråga herrarne: Är det icke då rimligt, att tidningsutgifvarne betala hvad det kostar, då det ifrågasättes, att det skulle kunna ske *när som helst* och således äfven midt i natten.

Herr Branting: Det har framhållits, att denna sak icke skulle vara af så stor betydelse för pressen, och detta skulle bevisas däraf, att det hela endast rör sig om 18,000 kronor. Det är sant, att det icke rör mer än en del af de upplagor, som gå ut från Stockholm och Göteborg och andra orter vid den tidiga morgontimmen, därför att en stor del af dessa upplagor — jag förmodar, att det för de flesta tidningar är allra största delen — expedieras direkt till postkupén och således icke har med saken att skaffa. Men det hindrar icke, att det är af ett visst intresse för tidningarna, att fordringarna på pressen icke må kunna allt för mycket skrufvas upp genom särskilda afgifter. Ty man har icke någon bestämd garanti för att detta befordringssätt »direkt till postkupén» alltid

*Förslag till
författning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.*
(Forts.)

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

får fortfara. Postverket har föröfrigt af nära liggande skäl förbehållit sig att se till, att detta befordringssätt tjänar *dess* intressen. Så länge det tjänar postverkets intressen, vill postverket tillåta det, men eljest förbehåller sig postverket att *icke* göra det.

Det förefaller mig i allt fall att de skäl, herr Hammarlund anfört, äro tillräckligt talande, och jag kan instämma med honom så mycket lugnare, som saken endast obetydligt berör den tidning, jag representerar; 24 kronor i kvartalet är vårt bidrag till ifrågasvarande kostnad. Det är således ur *allmänna* synpunkter, jag här yttrar mig.

Då det framhållits, att en sammanjämkning blir omöjlig, ber jag slutligen att få påpeka, att skillnaden mellan utskottets och Kungl. Maj:ts förslag ligger väl egentligen däri, att utskottet kringskurit rätten för postverket att medgifva lindring. Men jag vill hemställa, huruvida det är skäl att göra ett sådant kringskärande. Och då behöfver sammanjämkningen icke ske på annat sätt, om man icke vill använda kvittningsmetoden med olika punkter, än att man skrifer så, att postverket fortfarande har rätt att jämka dessa förhållanden. Jag är således fullkomligt öfvertygad om att herr Lindblad icke behöfver anstränga mycket af sitt intresse för tidningarna för att finna en formulering, som blir tillfredsställande såsom sammanjämkning.

Herr Lindblad: Jag vill hänvisa den siste talaren till utskottets betänkande, där det nederst på sid. 25 i 13 § heter: »Efter pröfning, huruvida och i hvad mån dylikt *aflämnande å särskild tid kan ske utan olägenhet för posttjänsten eller ökad kostnad för postverket* äger generalpoststyrelsen bestämma, om och på hvilka villkor *befrielse från eller nedsättning* i ofvannämnda afgift kan tidningens utgifvare beviljas.»

Där är just beviljadt hvad herr Branting önskade skulle beviljas. Poststyrelsen kan befria tidningarna från afgift, när det icke är förenadt med extra kostnader för postverket, så att där har ju herr Branting hvad han ville hafva.

Herr Waldenström: Herr talman! Jag kan icke förstå amat, än att, om en tidning förorsakar postverket särskilda kostnader genom att inlämnas i, låt mig säga, olaga tid, så är det rimligt, att den tidningen betalar dessa kostnader.

Herr Branting: Den senaste talaren har framhållit, att tidningen bör betala dessa kostnader. Ja, det står så också i Kungl. Maj:ts förslag, om herrarne behaga läsa det närmare. Men skillnaden ligger däri, att bestämmelsen är mera skärpt i utskottets förslag. I Kungl. Maj:ts förslag står det: »Efter pröfning, huruvida och i hvad mån ett dylikt *medgifvande åt tidningsutgifvare kan medföra olägenhet för posttjänsten eller föranleda tillökning i vederbörande postanstalts personal*, äger generalpoststyrelsen bestämma, om och på hvilka villkor befrielse från eller nedsättning i ofvannämnda af-

gift kan tidningens utgifvare beviljas.» Men i det andra förslaget står det endast taladt om »*ökad kostnad* för postverket».

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad, framställde herr talmannen propositioner dels på godkännande af utskottets förslag till ifrågavarande paragraf, dels ock på godkännande af den lydelse af berörda paragraf, som föreslagits af Kungl. Maj:t; och fann herr talmannen den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Herr Lindblad begärde likväl votering, i anledning hvaraf nu anslogs följande af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner Kungl. Maj:ts förslag till 13 § i förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt den lydelse af berörda paragraf, som föreslagits af bevillningsutskottet.

Omröstningen utföll med 66 ja, men 126 nej; hvadan kammaren alltså godkänt utskottets förslag till 13 §.

14 §.

Utskottets förslag godkändes.

I fråga om *slutstadgandet* hade Kungl. Maj:t föreslagit följande lydelse:

Hvad sålunda blifvit stadgadt skall träda i kraft den 1 januari 1905, vid hvilken tid nådiga kungörelsen angående villkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran den 11 maj 1883 med de genom nådiga kungörelserna den 22 maj och den 11 december 1891 däri gjorda ändringar upphör att vara gällande; dock skall, hvad i 8 § 8 mom. föreskrifves, lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1904, och skola äfven i öfrigt de nu meddelade bestämmelserna redan under år 1904 tillämpas i afseende å tidningar, som därunder varda genom postverkets förmedling förskrifna för år 1905.

För år 1905 beräknas helärsvikten i förhållande till vikten af de nummer, som utkommit från och med den 1 juli innevarande år.

Under åren 1905, 1906 och 1907 må för tidning, som utkommit allt sedan år 1903 eller tidigare, postafgiften icke öfverstiga dubbla beloppet af den postbefordringsafgift, som under åren 1903 och 1904 för tidningen uppburits; bärande, därest postbefordringsafgiften under

Förslag till
förrättning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)

sistnämnda tid utgått med olika belopp, det högsta af dessa läggas till grund för beräkningen.

Då tidningsregister första gången upprättas, skall anmälan angående införande i registret af tidning, som därförinnan utkommit, betraktas så, som vore den gjord den dag, då uppå anmälan om tidningens utgifvande bevis enligt tryckfrihetsförrordningen blifvit af chefen för justitiedepartementet meddeladt.

Enligt utskottets förslag skulle slutstadgandet däremot erhålla denna lydelse:

Hvad sålunda blifvit stadgadt — — — — — inne-
varande år.

Då tidningsregister — — — — — meddeladt.

I frågan anförde:

Herr Hammarlund: Vi komma här till en punkt, där den folkvalda kammaren kan blifva i tillfälle att i högre grad än vid öfriga paragrafer ådagalägga sin välvilja för pressen. Det är i fråga om *öfvergångsbestämmelsen*. Kamrarna hafva nu beslutat en väsentlig ökning i afgiften för tidningarna. Denna ökning utgör i medeltal 70 procent, men vissa tidningar drabbas betydligt hårdare; somliga få betala mera än dubbelt mot hvad de göra för närvarande. Det är därför, som generalpoststyrelsen föreslagit en öfvergångsbestämmelse, så att afgifterna under de närmast följande åren icke skulle drabba dessa tidningar fullt så hårdt.

»Det kan icke förnekas», säger generalpoststyrelsen, »att tillämpningen af dessa bestämmelser kommer att för åtskilliga tidningar medföra en mycket betydande höjning af de för närvarande utgående postbefordringsavgifterna. Den sammanställning af enligt kommitterades förslag uträknade postavgifter för en del tidningar, hvilken åtföljer kommitterades utlåtande, gifver vid handen, att i åtskilliga fall dessa avgifter skulle uppgå till vida mer än dubbla beloppet af de nuvarande avgifterna. Sålunda finnas i denna sammanställning exempel därpå, att tidningar skulle genom kommitterades förslag få sina postavgifter på följande sätt förhöjda, nämligen:

från 20 öre till 69 öre,

» 60 » » 1 kr. 48 öre samt

» 80 » » 1 kr. 98 öre allt per år räknadt.» —

»Då» — fortsätter generalpoststyrelsen — »de förhållanden med afseende å postverkets tidningsrörelse, för hvilka de föreslagna postavgifterna äro ämnade att råda bot, onekligen utvecklats sig på grundvalen af gällande bestämmelser, har generalpoststyrelsen trots sig hafva grundad anledning att taga i öfvervägande, på hvad sätt öfvergången från hittills gällande postbefordringsavgifter må underlättas för de tidningar, hvilka kunna antagas skola företrädesvis drabbas af en avgiftshöjning. Det lämpligaste tillvägagångendet för detta ändamål synes styrelsen vara att under en viss öfvergångsperiod för

tidningarna medgifva en reduktion i de postafgifter, som skolat utgå med tillämpning af de nya grunderna för afgiftsberäkningen.» Och på grund häraf föreslår generalpoststyrelsen, att »under de tre första åren af ifrågavarande författnings tillämpning må för tidning, som omedelbart dessförinnan utkommit under minst två år, postafgiften icke öfverstiga dubbla beloppet af den postbefordringsafgift, som under sistberörda tid för tidningen uppburits».

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Kungl. Maj:t har förenat sig med generalpoststyrelsen i detta förslag, men utskottet har obarmhärtigt strukit denna öfvergångsbestämmelse. Utskottet har härför haft två skäl.

Utskottet säger, att det redan varit en öfvergångstid, nämligen den, som förflutit från det kommitténs betänkande utkom till innevarande år. Men huru kan detta kallas för en öfvergångstid? Under denna tid har kommitténs betänkande varit föremål för dryftande och behandling hos alla möjliga myndigheter och styrelser. Hvad dessa skulle resultera i, har man icke vetat; tidningarna hafva icke kunnat rätta sig efter detta och ordna sig för framtiden. Någon öfvergångstid har således faktiskt *icke* existerat.

Vidare säger utskottet, att skola »postverkets berättigade intressen bättre än hittills tillgodoses, torde enligt utskottets mening de sålunda förordade högre afgifterna lämpligen böra vinna tillämpning snarast möjligt och utan att tidningarna komma i åtnjutande af den under en viss öfvergångsperiod föreslagna reduktionen i de nya afgifterna».

»Postverkets berättigade intressen!» Men det är ju på det sättet, att postverket redan nu lämnar betydligt öfverskott. 1901 var det öfver en million kronor och 1902 en och en half million. För 1905 har Riksdagen själf beräknat det till 1,120,000 kronor. Kan man då säga, att det för tillgodoseende af postverkets intressen är nödvändigt att stryka denna öfvergångsbestämmelse, som generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t föreslagit? Nej.

Det är, såvidt jag räknat riktigt, ett 50-tal tidningar, som skulle drabbas allra hårdast, men som genom öfvergångsbestämmelsens antagande skulle komma att få en lättnad. Inom parentes sagdt gäller detta icke någon af de tidningar, som jag representerar, hvarför jag här icke kan sägas tala i egen sak. Det är, som sagdt, ett 50-tal tidningar, som skulle drabbas så hårdt, att de skulle få betala mera än dubbelt af de nuvarande afgifterna. Det är icke blott stockholmstidningar, utan ganska många smärre landsortstidningar. Jag skall be att få nämna exempel på tidningar, som komma att i högre grad än andra drabbas af de nu beslutade afgifterna. En stockholmstidning komme att få postbefordringsafgiften förhöjd från 22 öre till 75 öre, en annan stockholmstidning från 67 öre till 2 kronor 3 öre; en västgötatidning från 20 öre till 63 öre, sålunda 3 gånger så mycket som den nuvarande afgiften; en smålandstidning från 33 öre till 87 öre; en annan smålandstidning från 33 öre till 69 öre; en västgötatidning från 20 öre till 63 öre; en annan västgötatidning från 20 öre till 57 öre; en växjötidning från 25 öre till 69 öre; en stockholmstidning från 22 öre till 63 öre o. s. v.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Dessa tidningar ha inalles omkring 410,000 prenumeranter i landsorten. Genom den lindring, som generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t ifrågasatt, skulle alltså 410,000 landsortsprenumeranter kunna påräkna att under den närmaste tiden få tidningarna billigare än eljest.

Man talar så ofta i denna kammare om »rättvisa och billighet». Om någonsin, borde väl dessa ord få äga tillämpning här. Under skyddet af de nuvarande bestämmelserna ha dessa tidningsföretag utvecklats sig. Då kan det icke vara rättvist, att man med ett slag höjer dessa afgifter så väsentligt, som här blifvit ifrågasatt. På andra områden går man icke så till väga. Vid åsättande af tull och dylikt brukar man taga särskild hänsyn till de fabriker, som uppstått under förutvarande förhållanden. Här är också fråga om en ganska stor näringsgren, som sysselsätter tusentals arbetare. Äfven denna näringsgren kan göra anspråk på billighet och rättvisa från Riksdagens sida.

Då generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t synas mig hafva anfört fullgiltiga skäl för öfvergångsbestämmelsen, ber jag att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Häruti instämde herrar *Byström* och *Lindgren* i Örebro.

Herr von Krusenstjerna: Den öfvergångstid, till hvilken herr Hammarlund yrkat bifall, har föreslagits af generalpoststyrelsen i dess utlåtande, och det är då naturligt, att jag kommer till samma yrkande som herr Hammarlund.

Utskottet har afstyrkt öfvergångsstadgandet och såsom första skäl därför åberopat, att den tid, som förflutit, sedan kommittéerade framlade sitt förslag, i själfva verket varit en öfvergångstid, hvarunder tidningarna kunde bereda sig för afgiftstegringen. Jag vill särskildt dröja vid detta. Ty efter att ha anfört detta sitt hufvudargument, säger utskottet på sid. 14 af sitt betänkande: »I detta afseende torde böra erinras, hurusom ärendet redan år 1902 synes hafva befunnit sig i det skick, att förslag kunnat föreläggas nämnda års Riksdag, äfvensom att, efter det vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 7 februari 1902 förut omförmälda tidningskorporationer ansetts böra lämnats tillfälle att ånyo afgifva yttrande i frågan, det sista af dessa yttranden inkommit först den 26 juni 1903.» Häri lär ligga en snärt med åtminstone två adressater. Den ene af adressaterna är jag, som den 7 februari 1902 var civilminister och då vidtog den åtgärden att anmoda tidningskorporationerna att så fort ske kunde afgifva yttrande i frågan. Förhållandet var, som kammaren vet, att sedan kommittéerade afgifvit sitt förslag, hade utlåtande däröfver inforrats från generalpoststyrelsen. Kommittéerade hade visserligen under fortgången af sitt arbete lämnat tidningarna tillfälle att yttra sig, men öfver det slutliga förslag, hvar till kommitterade kommit, hade tidningarna ännu icke uttalat sig. Generalpoststyrelsens utlåtande inkom till civildepartementet i slutet af 1901 eller början af 1902. Som vi veta, ansåg sig då general-

poststyrelsen böra föreslå en högst betydande förhöjning af de sats-
ser, hvartill kommitterade kommit, och dessutom att tillstyrka Kungl.
Maj:t att i andra viktiga delar frångå kommitterades förslag. Då
ansåg jag — och jag vidhåller det fortfarande — det vara min
oeftergifliga plikt, att, innan ärendet slutligt framlades för Kungl.
Maj:t, de institutioner blefvo hörda, som allra närmast berördes af
frågan.

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.
(Forts.)*

Denna anmärkning — om det nu är någon sådan — från ut-
skottets sida anser jag mig således kunna taga med mycket lugn.
Detta om den saken.

Hvad själfva hufvudfrågan beträffar, innebär det nu antagna
förslaget — såsom den föregående ärade talaren här erinrade — en
förhöjning i medeltal af 70 procent i afgifterna för tidningarnas
postbefordran. Det är emellertid att märka, att en del tidningar
drabbas vida hårdare af ökningen; somliga få t. ex. betala mera
än dubbelt så mycket som för närvarande. Herr Hammarlund har
redan anfört siffror i det afseendet, så att därmed behöfver jag icke
besvara kammaren. Det är i synnerhet för vissa stockholmstidning-
ar med mycket stora upplagor, som den nu beslutade höjningen
skulle uppgå till stora belopp.

Höjningen anser jag ju vara fullt befogad och riktig, men jag
har ock trott det vara riktigt att icke göra öfvergången bråd-
störtad. Det synes mig, som om rättvisa och billighet bjuda, att
man lämnar dem, hvilka beröras af dessa afgiftsförhöjningar, någon
tid att ordna sig för de nya förhållandena. Man kan icke, enligt
min tanke, härvidlag fästa afseende vid den tid, som förflutit, sedan
kommitterade framlade sitt förslag, ty denna tid kan icke betraktas
såsom någon öfvergångstid, emedan allt förblifvit vid det gamla
och man icke vetat, huru det nya skulle gestalta sig. En sådan
höjning i afgifterna som den nu ifrågavarande kan föranleda rubb-
ningar i de ekonomiska förhållandena, och det är icke mer än
rättvist och billigt, att tidningarna få tid på sig att ordna saken
på sådant sätt, att hvarken de eller allmänheten behöfva blifva
lidande.

Jag har härvidlag ledts af samma synpunkt, som varit bestäm-
mande för mig, då jag ansåg mig ej kunna biträda generalpost-
styrelsens under en annan chef intagna ståndpunkt, nämligen den
synpunkten, att man icke borde höja tidningarnas postbefordrings-
afgifter så mycket, att man löpte fara att tillfoga tidningspressen
någon skada. Jag befarade nämligen, att så kunde blifva fallet ge-
nom en afgiftsstegring af i medeltal ända till 130 procent. Det är
denna synpunkt, som bjodt mig att hos Kungl. Maj:t hemställa, att
man härvidlag lättar öfvergången så mycket som möjligt, och det
är därför, herr talman, som jag, fastän jag eljest såsom general-
poststyrelsens chef borde vara tacksam för att postverket erhåller
så stora inkomster som möjligt, likväl anser mig äga det fullaste
fog att påyrka en sådan öfvergångstid, som här blifvit föreslagen,
och att således biträda herr Hammarlunds yrkande.

*Förslag till
förordning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.*

(Forts.)

Friherre Bonde: Herr talman, mina herrar! Det har redan af flere talare blifvit påpekadt, att det nu föreliggande förslaget hvilat på en kompromiss, och just den punkt, hvarom nu är fråga, har berörts af denna kompromiss, i det att åtskilliga af oss inom bevillningsutskottet för att kunna få till stånd ett enhälligt beslut i frågan måst gå med på att stryka förslaget om en öfvergångstid. Vi hafva ansett oss kunna göra detta, då en dylik öfvergångstid icke borde vara af så stor betydelse för tidningarne. Det är visserligen, såsom herr Hammarlund sade, åtskilliga tidningar, för hvilka postbefordringsafgiften blir mera än fördubblad genom den nu beslutade ökningen af densamma, men sådana tidningar torde dock endast utgöra ett fåtal. Utaf stockholmstidningarna — de enda, om hvilka jag i det fallet har exakta uppgifter — är det blott ett par, som i så hög grad drabbas af den nu ifrågavarande förhöjningen i afgifterna, nämligen Stockholmstidningen, landsortsupplagan, samt Aftonbladets halvveckouplaga. För Stockholmstidningen t. ex. skulle postbefordringsafgiften ökas från 60 öre till 1 krona 66 öre, således 46 öre mer än det dubbla nuvarande beloppet. Det är visserligen sant, att det kunde vara önskvärdt, om tidningarna finge någon tid på sig till att ordna sina förhållanden efter den nu beslutade ökningen i postbefordringsafgifterna, men det torde väl i allmänhet icke finnas något annat sätt för dem att ordna denna sak än att höja prenumerationsafgifterna med ett lämpligt belopp; och då tror jag, att det icke spelar någon roll, om tidningarna höja dessa afgifter med detsamma i stället för att höja litet det ena året och så ytterligare litet året därpå.

Jag ber på samma gång att få inlägga min bestämda gensaga mot det sätt, hvarpå utskottet motiverar strykandet af öfvergångsstadgandet. Jag opponerade mig däremot redan inom utskottet, då jag icke fann det lämpligt att, såsom nu skett, här anföra sådana skäl, som att tidningarna redan haft en öfvergångstid härvidlag på grund af det dröjsmål, som ägt rum med detta förslags framläggande för Riksdagen. Jag tror icke, att man kan säga, att denna mellantid varit någon öfvergångstid, ty när tidningarna sväfvat i ovisshet om hurudan förhöjningen i fråga skulle blifva, hafva de under tiden icke kunnat vidtaga de höjningar i prenumerationsafgifterna, som är det enda medlet för dem att kunna mota de ökade kostnader, som följa af denna förhöjning. Allra minst kan jag vara med om den del af motiveringen, där vederbörande hafva liksom klandrats, därför att icke frågan nog skyndsamt framdrifvits. Några reservanter hafva reserverat sig mot vissa delar af motiveringen, och den nu af mig berörda delen af motiveringen torde väl vara en af de punkter i densamma, med hvilken de äro missnöjda.

Ehuru jag sålunda inom utskottet uppträd mot vissa delar af den motivering utskottet anfört för sitt förslag, har jag dock biträdt utskottets beslut, för att ett förslag från utskottets sida måtte komma till stånd, och jag kan då icke heller nu annat än yrka bifall till utskottets hemställan i nu förevarande afseende.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet Westring: Herr talman, mina herrar! I motsats till den föregående ärade talaren hyser jag den uppfattningen, att den fråga, som i denna punkt beröres, är ganska viktig. Den lindring, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle beredas vissa tidningar, är icke obetydlig. Det är till fullo utredt och det har äfven anförts under aftonens debatt, huru som de här föreslagna afgifterna skilja sig från de nuvarande icke blott därutinnan, att de äro icke oväsentligt högre, utan jämväl i det afseendet, att de utgå efter helt andra grunder, hvarför de äfven komma att verka ytterst olika för olika tidningar. Det är uträknadt, att ökningen af tidningarnas postbefordringsafgifter skola inbringa postverket i medeltal 70 procent mera, än hvad de för närvarande inbringa. Ser man emellertid på hvarje tidning särskildt, blir denna förhöjning i postbefordringsafgifterna alldeles icke 70 procent, utan den går till mycket olika belopp, för somliga tidningar till mycket mera än 100 procent. Då, som sagdt, ökningen af de ifrågasatta afgifterna utgör i medeltal 70 procent af tidningarnes förutvarande afgifter, men några tidningar få betala öfver 100 procent mera, kan man väl icke anse annat, än att billigheten kräfver, att man bereder de hårdast drabbade tidningarna den lindring, som ligger däri, att de under de tre första åren efter förslaget trädande i kraft slipa att betala mer än 100 procent förhöjda afgifter. Denna höjning är ju i alla fall ej obetydligt större, än tidningarna i genomsnitt skulle träffas af. Tidningarna äro ekonomiska företag, och i alla sådana är det af största vikt, att de villkor, under hvilka de verka, icke undergå alltför stora och hastiga rubbningar, utan alla förändringar därvidlag företagas med en viss försiktighet. Man bör därför bereda tidningarna tillfälle att rätta sig efter de nya förhållanden, som inträda i och med de nu ifrågasatta bestämmelsernas trädande i kraft. Det är detta, som varit meningen med det här föreslagna öfvergångsstadgandet, och jag tror, att det är förenligt med principerna för en sund lagstiftning att gå den väg, som detta förslag anvisar.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Herr Lindblad: Utskottet har här ansett, att man borde nöja sig med att besluta den förhöjning i afgifterna för tidningarnas postbefordran, som chefen för generalpoststyrelsen och Kungl. Maj:t föreslagit, och att man icke borde gå med på det här föreslagna öfvergångsstadgandet om en viss öfvergångstid för tidningarna. Jag hemställer till herrarne, om det verkligen kan vara lämpligt att besluta en dylik öfvergångstid. Följden däraf skall — därom är jag förvissad — blifva den, att debatten i denna fråga icke blir slut nu i år, utan frågan kommer nog då upp ånyo, i syfte att få öfvergångstiden ytterligare förlängd för de tidningar, som däraf närmast äro intresserade. Jag tror för min del, att det är i hög grad önskvärdt, att vi få frågan afgjord *nu*.

Herr Hammarlund nämnde här, att ganska många tidningar skulle komma att drabbas af ytterligare ökade postbefordringsafgifter, om öfvergångsbestämmelserna borttoges. Ja, det kan nog

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
Forts.)

vara så förhållandet, men jag vill likväl framhålla, att i så fall många tidningar endast skulle drabbas af en mycket obetydlig ökning.

I den tablå, jag har i min hand, finnas många dylika småbelopp angifna, t. ex. 5, 10, 12, 17, 32 kronor o. s. v., allt per år räknadt för hela upplagan. Det är endast de större tidningarne, särskildt de af friherre Bonde nämnda, nämligen Aftonbladets halfveckoupplaga och Stockholmstidningen, som skulle i någon mera afsevärd grad drabbas af de förhöjda afgifterna. Men det är att märka, att dessa tidningar hittills kunnat utan någon ytterligare kostnad för postbefordringen alldeles kolossalt öka vikten på sina årgångar, och de ha på det sättet rent af premierats af postverket. Och dessa tidningar, som nu skulle blifva garanterade, att förhöjningen i afgifterna icke skulle öfverstiga 100 procent af de närvarande mycket låga afgifterna, kunde ju sedan snart sagdt för hvarje nummer utnyttja hela den medgifna maximivikten och därigenom komma i en särskildt gynnad ställning gentemot de andra tidningarna. Detta har emellertid utskottet icke ansett vara rättvist, och därför har det strukit det ifrågavarande stadgandet om öfvergångstid. Om nu Andra Kammaren skulle besluta en sådan öfvergångstid på tre år, så förstår jag icke, huru en sammanjämkning mellan detta beslut och Första Kammarens beslut i frågan, som gick ut på bifall till utskottets förslag, skall kunna komma till stånd. Man kan väl icke gärna sätta öfvergångstiden till 1½ år, ty därför ställa sig praktiska hinder i vägen.

Det har nu framhållits från statsrådsbänken, att det är ju synd om tidningarna, som nu få sina postbefordringsavgifter höjda med ända till i meddeltal 70 procent af de förutvarande afgifterna. Denna ökning behöfver emellertid icke alls innebära, att de nu beslutade högre afgifterna äro orimligt stora, utan kan ju tvärtom bevisa — om man, såsom utskottet äfven gjort, studerar denna sak litet noggrannare — att de förutvarande afgifterna varit orimligt låga. Generalpostdirektören har också särskildt påpekat, hurusom hela tidningsrörelsen endast tillfört postverket en inkomst af omkring 580,000 kronor, under det att postverkets inkomster af öfriga postförsändelser uppgick till omkring 12,800,000 kronor, och han har därjämte uttalat, att tidningarna åsamka postverket det ingalunda minsta besväret, utan tvärtom det största. För öfrigt ha ju tidningarne redan haft två år på sig för att ordna sig för de nya förhållandena. Det har ju redan 2 år förelegat två förslag, af hvilka nu Riksdagen accepterat det billigaste, och nog borde väl tidningarna hafva kunnat känna sig förvissade om, att de icke skulle kunna slippa undan billigare, än hvad nu blifvit fallet.

På grund af nu anförda skäl och för att här undvika en sammanjämkning eller en gemensam votering — hvilket senare blefve det troliga — ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag i nu förevarande afseende.

Herr K. G. Karlsson i Göteborg: Herr talman, mina herrar!
Af arbete i en kommitté, som inom den närmaste tiden måste vara

färdig med sitt utlåtande, har jag blifvit hindrad att inom utskottet deltaga i behandlingen af detta ärende. I annat fall är det nog antagligt, att äfven jag låtit binda mig af den här mycket omtalade kompromissen. Nu är jag emellertid *icke* bunden af någon sådan, och jag vill därför begagna mig af tillfället för att yrka bifall till Kungl. Maj:ts, som mig synes, mycket acceptabla förslag i den nu förevarande punkten.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Här har i kväll talats så mycket om pressens betydelse, att i det afseendet behöfver jag nu ej vidare yttra mig. Vi borde väl alla vara ense om, att pressen i alla händelser är ett stort bildningsmedel. Då vi nu i öfrigt offra ansenliga summor för spridandet af upplysning bland vårt folk, böra vi väl icke vara tveksamma, när det gäller att möjligen offra något för pressen, därigenom att vi icke påyrka, att staten genom tidningarnes postbefordringsafgifter skall förtjäna lika mycket, som den måste gifva ut för deras postbefordring. Jag är nämligen af samma uppfattning, som flere föregående talare här i afton uttalat, nämligen att de *indirekta* inkomster, som tidningarne tillföra postverket, äro af den storlek, att om man tager med dessa i beräkningen, skall man finna, att pressen rikligt ersätter postverket för det besvär, som den förorsakar desamma.

Det är ju här endast fråga om det ytterst rimliga medgifvande, att för åren 1905, 1906 och 1907 postafgiften för tidning icke må öfverstiga dubbla beloppet af den nuvarande postbefordringsafgiften.

En dylik bestämmelse synes mig icke böra skrämma någon, och det förvånar mig, att den kan inspirera talaren på sörmlandsbänken till ett så ifrigt anförande som det han här nyss höll.

Han talade där, bland annat, om, att vi borde laga, att denna fråga blefve afgjord redan nu i år. Detta hans yttrande förvånar mig på det högsta, ty frågan måste väl, äfven om denna kammare skulle biträda Kungl. Maj:ts förslag, nu blifva afgjord. Den kan visserligen icke blifva afgjord *nu i afton*, ty en sammanjämkning eller gemensam votering måste ju alltid äga rum på grund af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa punkter af frågan. Men att frågan icke skulle blifva afgjord *i år*, har jag svårt att förstå, ty i och med det att Riksdagen nu här fattar ett positivt beslut, måste man väl ändock betrakta frågan som afgjord.

Den ärade talaren sökte vidare att bagatellisera den betydelse, som den nu vidtagna förhöjningen af postbefordringsafgifterna skulle hafva för tidningarna. Han nämnde, att en förhöjning till minst dubbla nuvarande afgiften endast skulle komma att drabba ett fåtal tidningar. Såsom emellertid herr Hammarlund här upplyst, skulle den dock komma att träffa omkring ett 50-tal tidningar.

Den ärade talaren sade vidare, att de flesta af dessa tidningar endast behöfde vidkännas en ringa kostnad, och han nämnde också några siffror för att visa, att så var fallet. Det är ju emellertid här icke fråga om sådana tidningar, utan här gäller det att skaffa någon lindring för *de* tidningar, som skulle komma att få betala *mer* än dubbelt så mycket som för närvarande i postbefordringsafgift.

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Det förefaller mig därför, som om den ärade talarens bevisföring härvidlag vore synnerligen svag.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Herr *Thorsson* instämde häruti.

Herr von Friesen: Herr talman! Jag tror, att det klokaste är, att vi se denna sak så enkel, som den i verkligheten är. Här skulle några affärer tungt drabbas af det nu föreliggande förslaget; och då är det väl rimligt, att dessa affärer få någon tid på sig för att ordna sina förhållanden ur rent affärsmässig synpunkt. Man vill väl icke, när det icke är alldeles nödvändigt — och att så skulle vara fallet här, kan nog ingen påstå — lägga brist till hungersåren, utan man bör väl gifva dessa affärer tid att praktiskt ordna sina förhållanden, så att de fortfarande kunna äga bestånd.

Det synes mig sålunda, att om man betraktar denna fråga utslutande ur rent affärsmässig synpunkt, bör man godkänna Kungl. Maj:ts förslag.

Med herr von Friesen förenade sig herrar *Zetterstrand*, *Danielson*, *Olsson* i Viken, *Lindgren* i Oskarshamn, *Lund*, *Broström*, *Lindgren* i Örebro, friherre *De Geer*, *Natt och Dag*, *Wallis*, *Hammarström* och *Ohlsson* i Halmstad.

Herr *Lindblad*: Jag begärde ordet egentligen för att gentemot den ärade talaren på göteborgsbänken anmärka, att om vi nu här godkänna förslaget om ett moratorium på tre år, kommer antagligen någon motionär vid en kommande riksdag att begära, att den här ifrågasatta öfvergångstiden måtte förlängas med t. ex. ytterligare tre år.

Den siste ärade talaren framhöll, att man här borde ur ren affärssynpunkt gifva tidningarna tillfälle att ordna sina angelägenheter med hänsyn till de ändrade förhållanden, som i och med det nu föreliggande förslagens antagande skulle uppstå. Det är emellertid synnerligen lätt för tidningarna att undvika en del af dessa olägenheter. På grund däraf, att någon maximivikt hittills icke varit stadgad, ha tidningarna rätt ofta begagnat tillfället att höja vikten på tidningsexemplaren och i synnerhet tillagt en mängd bilagor. Hittills har hvarje sådan ökning i tidningens vikt icke medfört någon motsvarande förhöjning i postbefordringsafgifterna, men då nu så skulle blifva förhållandet, tror jag, att tidningarnas postbefordringsafgifter skulle kunna minskas samtidigt med tidningens vikt. På det sättet skulle ju olägenheterna härvidlag kunna undvikas. De stora bilagor, hvarmed för närvarande vissa tidningar förse sina prenumeranter, komma då att krypa ihop något, men det kunde ju till och med hända, att tidningarnas *innehåll* i stället komme att vinna därpå: papperets vikt och tidningens innehåll *kunna* ju vara omvänt proportionella.

Herr von Friesen: Herr talman! Förhållandet mellan tidningarnas vikt och deras innehåll är jag icke lika hemma uti som den föregående ärade talaren. Jag kan för min del icke förstå, att en minskning af en tidnings vikt ovillkorligen skall betyda en ökning af dess innehåll.

Att denna fråga skulle ånyo komma upp, om vi nu antaga det här ifrågasatta förslaget till öfvergångsstadgande, kan jag icke heller inse. Jag tror, att det är mindre fara för, att frågan skall komma upp då, än om vi icke antaga detta öfvergångsstadgande. Åtminstone borde anledningen för tidningarna att ånyo taga upp frågan vara större, om vi stryka det nu ifrågavarande öfvergångsstadgandet, än om vi antaga detsamma.

Herr Österberg: Herr talman! Den ärade representanten för bevillningsutskottet visade genom sitt sista anförande, hvilken synpunkt tyckes hafva varit den ledande för utskottet vid dess bedömande af den nu förevarande frågan. Det är icke allmänheten, som skall betala fiolerna härvidlag, utan det är *tidningsägarna*, och dessa borde under de två senaste åren ha förstått att begagna sig af de utomordentligt goda chanser, som under denna tid stått tidningarna till buds, så att de då kunnat hålla sig skadeslösa för den nu ökade postbefordringsafgiften. Såsom jag förut påpekat, är det de *små landsortstidningarna*, som frågan här närmast gäller, ty deras postbefordringsafgifter komma att med de nya bestämmelserna blifva dubbelt och mer än dubbelt så stora som de nuvarande afgifterna.

Jag är således öfvertygad därom, att vi genom att biträda Kungl. Maj:ts förslag i den nu förevarande punkten skola kunna bereda allmänheten lättnader. Det vore konsekvent handladt att fatta ett dylikt beslut. Skulle man resonera så som den ärade bevillningsutskottsledamoten, skulle det vara tidningsutgifvarne, som här skulle få betala den förhöjning i postbefordringsafgifterna, som de nya bestämmelserna komma att medföra. Jag betvivlar emellertid storligen, att så skall blifva fallet.

Öfverläggningen var härmed slutad. Därunder hade yrkats dels godkännande af utskottets förslag till ifrågavarande slutstadgande och dels godkännande af den lydelse af berörda stadgande, som föreslagits af Kungl. Maj:t. Herr talmannen, som nu framställde propositioner å dessa yrkanden, fann den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Herr Jansson i Djursätra begärde likväl votering, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner Kungl. Maj:ts förslag till slutstadgande i förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter. röstar

Ja:

Förslag till förordning angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.
(Forts.)

Förslag till
förrådning
angående vill-
koren för post-
befordran af
tidningar och
andra perio-
diska skrifter.

Den, det ej vill, röstar

Nej;

(Forts.)

Vinner Nej, har kammaren godkänt den lydelse af berörda stadgande, som föreslagits af bevillningsutskottet.

Omröstningen utvisade 101 ja mot 87 nej; hvadan kammaren alltså godkänt det förslag till slutstadgande, som framlagts af Kungl. Maj:t.

Ingressen och rubriken.

Utskottets förslag godkändes.

Utskottets i punkten 1:o gjorda hemställan förklarades besvarad genom de af kammaren fattade, här ofvan omförmälda beslut.

Punkten 2:o).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 7.

Föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 32, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående stämpelafgiften för friherre Thure Gustaf Elof Gyllenkroks fång af fideikomissegendomen Svenstorp; och

n:o 33, i anledning af väckt motion angående inskränkning i rätten för utskänkningsbolag att inköpa fastighet m. m.

§ 8.

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget bevillningsutskottets betänkande, n:o 34, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning, huru brännvinsbränningen må i större grad än för närvarande blifva en binäring till jordbruket m. m.

I en inom Andra Kammaren af herrar *N. Jönsson* i Gammals-
torp och *C. J. Jacobson* väckt motion, n:o 140, hade förslag framställts, att Riksdagen måtte besluta, att en skrifvelse till Kungl. Maj:t aflätes med hemställan, det Kungl. Maj:t behagade låta utreda, huru den svenska brännvinslagstiftningen kunde ändras, för att brännvinsbränningen skulle kunna blifva mera, än den nu vore, en binäring till jordbruket och befordra dettas samt särskildt potatisodlingens höjande och tillgodogörande, äfvensom huru spriten skulle kunna med fördel få en vidsträcktare användning för tekniskt bruk, samt med anledning af förutnämnda utredning inkomma med proposition till nästkommande års Riksdag med förslag dels till ändring af nu

Om utredning
huru bränn-
vinsbrännin-
gen må i större
grad än för
närvarande
blifva en bi-
näring till
jordbruket
m. m.

gällande beskattning af brännvin och dels till andra nödiga stadsgåden.

Utskottet hemställde, att förevarande motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning, huru brännvinsbränningen måtte i större grad än för närvarande blifva en binäring till jordbruket med mera icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade emellertid afgifvits af friherre *Klingspor*, som föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, att en skrifvelse till Kungl. Maj:t aflätes med hemställan, det Kungl. Maj:t behagade låta utreda, huru den svenska brännvinslagstiftningen kunde ändras för att brännvinsbränningen skulle kunna blifva mera, än den nu vore, en binäring till jordbruket och befordra dettas samt särskildt potatisodlingens höjande och tillgodogörande, äfvensom huru spriten skulle kunna med fördel få en vidsträcktare användning för tekniskt bruk, samt med anledning af förutnämnda utredning inkomma med proposition, så snart ske kunde, till Riksdagen med förslag till ändring af nu gällande beskattning af brännvin och till andra i samband därmed nödiga stadsgåden.

Om utredning huru brännvinsbränningen må i större grad än för närvarande blifva en binäring till jordbruket m. m.
(Forts.)

Utskottets hemställan upplästes, hvarefter ordet begärdes af:

Herr Jönsson i Gammalstorp: Herr talman, mina herrar! Den här förevarande frågan är en för vårt lands jordbruk synnerligen viktig fråga. Vi känna ju litet hvar till jordbrukets tryckta ställning, och det är för att i någon mån upphjälpa denna, som motionärerna här föreslagit en utredning därom, huru brännvinsbränningen må i större grad än för närvarande blifva en binäring till jordbruket. Motionärerna hafva då tänkt, att äfven frågan om spritens användning för tekniskt bruk skulle tagas i öfvervägande. I motionen har påpekats, hurusom i Tyskland lagstiftningen särskildt gynnar jordbruksbrännerierna och potatisodlingen.

Bevillningsutskottet har emellertid icke ansett tillräckliga skäl föreligga för ett tillstyrkande af den af motionärerna ifrågasatta utredningen. Utskottet har därvid hufvudsakligen åberopat den reseberättelse öfver spritindustrien i Tyskland, som afgifvits af två sakkunnige, sekreteraren hos landtbruksakademien, professor H. Juhlin-Dannfelt, och ingenjör G. Dillner, hvilka på statens bekostnad i Tyskland studerat denna fråga. Dessa personer uttala sig emellertid äfven mycket välvilligt och fördelaktigt om brännvinsbränningen såsom binäring till jordbruket, och jag skall tillåta mig att här anföra något af hvad de i det afseendet ha yttrat. Sälunda heter det på ett ställe i deras berättelse: »Brännvinsbränning har därför också ett väl rotfäst anseende som en binäring, genom hvilken jordbrukets produkter kunna realiseras till fördelaktigt pris, på samma gång den är ägnad att höja jordens fruktbarhet. Detta sistnämnda förhållande beror ej blott därpå, att brännvinsbränningen lockar jordbrukaren att hålla en stor kreatursbesättning, som lämnar mycket gödsel, utan ock därpå, att den egendom, hvarifrån afkastningen

*Om utredning
huru bränn-
vinsbrännin-
gen må i större
grad än för
närvarande
blifva en bi-
näring till
jordbruket
m. m.
(Forts.)*

tages i form af sprit, afhänder sig blott sådana ämnen (kol, syre och väte), hvilka hämtats ur luftkretsens outtömliga förråd, under det att alla de växtnäringsämnen, som hämtats af jordens förråd, till henne återbäras. I detta afseende står potatisodling för spritberedning framför alla andra hushållningssystem.» Längre fram yttra de vidare: »Brännerihandteringen har däremot varit och är fortfarande den stora afnämarens af den potatis, som skördas utöfver behovet af matpotatis, och för jordbrukets framåtskridande, ja, i hvad vissa trakter angår för dess ostörda fortgångs skull, ligger därför stor vikt uppå, att brännerihandteringen bibehålles såsom en verklig binäring för landthushållningen, för förädling af dennas produkter, och denna binärings utöfvande blir tillgänglig för, så vidt möjligt är, allt det jordbruk, som är i behof af det stöd, den kan lämna, samt först och sist, att afsättning af den tillverkade spriten till lönande pris blir att säkert påräkna, hvilket ju är ett villkor för, att brännvinsbränningen skall kunna lämna jordbruket antydda stöd», samt vidare: »Det synes sålunda, som de svenske jordbrukarnes klagomål öfver att landthushållningen gått förlustig den fördel, som det kunnat haft af brännerihandteringen, skulle vara väl grundade. Frågan om detta ogynnsamma förhållande kan och bör afhjälpas och i senare fallet, hvilka medel därför böra användas, ligger utanför ramen af denna berättelse.» Utskottet har nu vid sitt afstyrkande af den föreliggande motionen stödt sig på uttalanden i den af mig nyss omnämnda berättelsen. Författarne till densamma ha emellertid själfva förklaradt, att det ligger utanför ramen af deras berättelse att ingå på frågan, huruvida jordbruket bör hjälpas, därigenom att brännvinsbränning göres till en jordbrukets binäring. Af detta uttalande kan man förstå, att författarne själfva anse, att en utredning af denna fråga bör komma till stånd, innan man kan närmare yttra sig om densamma.

Naturligtvis har bevillningsutskottet förbisett helt och hållet detta yttrande af författarne, ty eljest hade man kunnat vänta, att utskottet hade tillstyrkt motionen. Jag har nu icke kunnat öfvertygas af utskottets framställning, utan jag anser fortfarande, att en utredning af den föreliggande frågan är i hög grad af behofvet påkallad. Man kan naturligtvis icke på förhand veta, huru en utredning af frågan skulle komma att utfalla. Man kan ju tänka sig, att vi här i Sverige icke skulle vilja gå så långt som i Tyskland, men vi skulle ju till äfventyrs kunna komma därhän att höja skatten vid jäst-, melass- och betbrännerierna. I Tyskland äro sådana brännerier högre beskattade än jordbruksbrännerier. En dylik höjning af skatten skulle, förutom det lägre pris, som sådant brännvin i sig själfvt betingar, hafva den verkan, att dylikt brännvin finge sin användning i denaturerad form, för tekniskt behof. I sådana fall kommer icke den högre skatten att verka, enär den ej behöfver utbetalas. Då nu dessa omnämnda brännerier torde tillverka omkring 10,000,000 liter brännvin årligen och denna tillverkning i sådant fall i hufvudsak komme att öfverflyttas på jordbruksbrännerierna, så kan man förstå, hvilka stora fördelar, som däraf skulle uppstå icke

allenast för vår potatisodling och våra ladugårdar, utan äfven för jordbruket i öfrigt. Man gör i våra dagar alla möjliga försök och alla möjliga kostnader för att utveckla och höja potatisodlingen i vårt land, man bör då äfven söka att utfinna åtgärder, hvarigenom större afgang må kunna vinnas för potatis.

Jag har en 30—40-årig erfarenhet på detta område, och jag inser därför till fullo, hvilken nytta brännvinshandteringen kan bereda jordbruket; jag kan därför icke inse, hvarför vi icke skola låta en utredning komma till stånd. Huru ofta skrifva vi icke, mina herrar, till Kungl. Maj:t i frågor, som icke på långt när äro af så stor betydelse som den nu förevarande? Riksdagen är ju icke bunden på förhand, om den skrifver till Kungl. Maj:t och begär en utredning i denna fråga, utan har sin handlingsfrihet, när förslaget återkommer ifrån Kungl. Maj:t. Denna fråga är af så stor vikt, att vi icke böra afslå motionärernas begäran om en utredning af densamma. Frågan är visserligen fallen för denna gång genom det beslut, som Första Kammaren fattat i densamma, men den kommer åter en annan gång, och hoppas jag då på en bättre utgång.

Ehuru denna fråga, såsom jag nyss nämnt, till följe Första Kammarrens beslut fallit, ber jag i alla fall att på grund af hvad jag dels nu anfört, dels uttalat i motionen få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den vid utskottets betänkande fogade, af friherre Klingspor afgifna reservationen.

Herr Almqvist: Herr talman! Såsom herrarne behagade finna, begära motionärerna utredning om, huru brännvinslagstiftningen skall kunna ändras, så att brännvinsbränningen må i ännu högre grad, än nu är förhållandet, kunna blifva en binäring till jordbruket. Motionärerna vilja således ånyo införa husbehofsbränningen, som hos oss för mer än 50 år sedan afskaffades till stor båtнад i nykterhetsafseende.

Men om man också ej från denna synpunkt skulle hysa betänkligheter mot det föreliggande förslaget, synes det mig dock, att man bör se till, om man verkligen kan hafva förhoppning om att spriten i vidsträcktare mån skall finna användning för tekniska behof. Jag vill i afseende härå citera samma källa, som nyss citerades af den föregående talaren, nämligen de sakkunnige, som på uppdrag af regeringen år 1902 gjorde en resa till Tyskland och som häröfver utgifvit en berättelse angående spritindustrien i detta land.

På sidan 34 säges det om spritens användbarhet såsom *motorbränsle*: »Vid nuvarande fotogenpris af 14 öre kilogrammet skulle sålunda spriten för att ekonomiskt kunna användas såsom motorbränsle kosta omkring 10 öre per kilogram i stället för nuvarande 55 öre.»

Beträffande spritens användning såsom *kokningsbränsle* anför samma sakkunnige efter att hafva gjort en vidlyftig utredning, att »spritens såsom kokningsbränsle kostar omkring 10 gånger så mycket som fotogen».

Slutligen anföres med afseende å spritens användande för *be-*

*Om utredning
huru bränn-
vinbränning-
en må i större
grad än för
närvarande
blifva en bi-
näring till
jordbruket
m. m.
(Forts.)*

Om utredning
huru bränn-
vinsbrännin-
gen må i större
grad än för
närvarande
blifva en bi-
näring till
jordbruket
m. m.
(Forts.)

lysningssändamål, att spritpriset måste sänkas till hälften, för att spriten skall kunna konkurrera med fotogenen.

Herrarne behagade sålunda finna, att det i bevillningsutskottets betänkande anförda slutomdömet, att ingen utsikt finnes att kunna ändra förhållandena så, att spriten med fördel skall kunna användas såsom värme- och ljuskälla, torde äga sitt fulla berättigande. Det finnes likväl en utväg, som man nog kunde tillgripa för att göra spriten användbar för tekniska ändamål, och det vore att här, såsom i Tyskland, belägga fotogenen med särskild tull. Om jag icke missminner mig, utgör denna tull i Tyskland 6 pfennige per kilogram eller liter, och det är detta, som möjliggjort, att sprittillverkningen där blifvit en så stor industri. Men det torde väl vara tvifvel underkastadt, om Riksdagen vill gå in på en dylik tull.

I ett afseende synes emellertid motionärernas framställning böra vinna understöd af Riksdagen, och det är i afseende å det förslag, som framställes angående potatisodlingens höjande inom landet. Sveriges potatisodling har på senare tider nästan gått tillbaka. Under det att afkastningen på 1820-talet utgjorde 150 hektoliter per hektar, kan man nu enligt tillgängliga källor icke beräkna den högre än till 120 hektoliter. Det är vidare bekant, att stärkelsehalten i den svenska potatisen endast uppgår till 15 å 16 procent och att stärkelsehalten för potatisens användning för fabriksändamål spelar en synnerligt stor roll. Härvidlag hafva vi mycket att lära af Tyskland. Det är ju bekant, att Tyskland på så kort tidrymd som fem år nästan fördubblat sin potatisskörd samt att den tyska potatisen numera på grund af upprepade experiment håller en stärkelsehalt af cirka 20 procent. Dess bättre synes under de senare åren uppmärksamheten hafva riktats på denna viktiga fråga. I det föreliggande betänkandet påpekas, att Sveriges utsädesförening i år erhållit ett förhöjdt anslag för sin verksamhet i afseende å, bland annat, denna fråga, och vid nästan alla hushållningssällskap pågå försök med potatisodling, afseende att höja potatisskörden såväl till kvalitet som kvantitet.

Men, invända motionärerna, kunna vi ej få använda potatisen till spritbränning, hvad tjänar det då till att höja potatisodlingen? På denna fråga torde man kunna svara, att då 1903 års Riksdag beslöt, att för brännvin, som tillverkas vid bränneri under tid, då majs eller utländsk potatis där användes, skall betalas en särskild afgift af fem öre för hvarje liter, torde härigenom införseln af utländsk potatis till brännerierna i hög grad försvåras; och då den utländska potatisimporten, som år 1889 uppgick till blott 2,900,000 kilogram, år 1902 hade stigit till ej mindre än 92,200,000 kilogram, torde det nog finnas användning för den inhemska potatisen, utan att den behöfver begagnas till sprittillverkning.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Efter af herr talmannen framställda propositioner å de under öfverläggningen gjorda yrkandena biföll kamraren utskottets hemställan.

§ 9.

Härefter föredrogos hvar för sig och blefvo af kammaren godkända:

bevillningsutskottets memorial, n:o 35, angående verkställd granskning af gällande taratariff; och

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande, n:o 5, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående statsbidrag för aflönande af fjärdingsman.

§ 10.

Efter föredragning häruppå af sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande, n:o 7, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående uttagning till tjänstgöring af icke vapenföra värnpliktige, begärdes ordet af

Herr Byström.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 11.

Därnäst i ordningen företogs till behandling sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande, n:o 8, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående ändrad lydelse af 23 § i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete äfvensom en i anledning af berörda proposition väckt motion, dels ock Kungl. Maj:ts proposition angående kostnaderna för utvidgning af riks försäkringsanstaltens och postsparbankens verksamhet.

Punkten 1:o).

Uti en den 26 mars innevarande år till Riksdagen aflåten proposition, n:o 97, hade Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslagit Riksdagen att antaga följande:

Lag

om ändrad lydelse af 23 § i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete.

Häri genom förordnas, att 23 § i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete skall hafva följande ändrade lydelse:

Arbetsgifvare, som enligt 10 § i riks försäkringsanstalten för-

Andra Kammarens Prot. 1904. N:o 56.

säkrar sina arbetare mot olycksfall, vare berättigad att genom försäkring i samma anstalt betinga arbetarne, utöfver den ersättning som enligt 4 § utgår, sjukhjälp eller lifränna enligt de grunder som i 4 § sägas sålunda, att arbetare, hvilken genom olycksfallet lidit väsentlig nedsättning af arbetsförmågan, skall, ehvad nedsättningen af arbetsförmågan varar mer än sextio dagar eller ej, erhålla sjukhjälp för tiden från det skadan inträffade, samt att åt arbetare, hos hvilken, i följd af skada som i 4 § 2 mom. afses, förlusten eller minskningen af arbetsförmågan inträdt före sextioförsta dagen efter olycksfallet, lifränna skall utgå från den tid, då förlusten eller minskningen inträdde.

Vill arbetsgifvare, som utöfvar annan verksamhet, än i denna lag afses, genom försäkring i riksförsäkringsanstalten bereda ersättning enligt de i denna lag stadgade grunder för skada till följd af olycksfall, som härflyter från utöfningen af den verksamhet, vare därtill berättigad.

Har sådan försäkring, som i denna § sägs, ägt rum, skall hvad i denna lag finnes stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Denna lag skall träda i kraft den 1 oktober 1904.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 259, hade herr *O. G. Eklund* hemställt, att berörda förslag till lag icke måtte oförändradt antagas, utan att i lagtexten måtte inrymmas stadgande därom, att riksförsäkringsanstalten äfven måtte kunna lämna försäkring, som afsåge olycksfall utom arbetet.

Utskottet hemställde:

a) att Riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, antaga däri föreslagna lag

om ändrad lydelse af 23 § i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete.

b) att herr *Eklunds* förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I fråga om mom. b) hade reservation afgifvits af herr *Lindhagen*, som, med instämmande af herrarna *Zetterstrand*, *von Friesen* och *Segerdahl*, föreslagit, att Riksdagen i anledning af herr *Eklunds* motion ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i öfvervägande, på hvad sätt riksförsäkringsanstalten måtte tilläggas befogenhet att för arbetare, som i anstalten försäkrades för olycksfall i arbetet, jämväl upptaga försäkring för olycksfall, som inträffade utom arbetet, äfvensom för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill detta öfvervägande kunde föranleda.

Efter föredragning af mom. a) blef utskottets däri gjorda hemställan af kammaren bifallen.

I fråga om *mom. b)* begärdes ordet af

Herr Eklund, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Då den framställning jag tagit mig friheten att göra i samband med det lagförslag, som nyss blifvit af kammaren antaget, vunnit understöd af fyra reservanter från denna kammare, vågar jag taga kammarens tid i anspråk några få minuter för att något motivera det yrkande, som jag nu kommer att framställa och som gifvetvis ej kan bli något annat än på bifall till den reservation, som af herr Lindhagen m. fl. afgifvits.

Min framställning afser ju att utom den utvidgning af riks-försäkringsanstaltens verksamhet, som Kungl. Maj:t föreslagit, nämligen att riks-försäkringsanstalten skulle kunna lämna försäkring äfven för skada af olycksfall under den s. k. karenstiden, anstalten äfven skulle kunna lämna försäkring för olycksfall, som inträffat *utom* arbetet. Denna min framställning har jag hufvudsakligen grundat på det förhållandet, att riks-försäkringsanstalten själf i sin skrivelse till Kungl. Maj:t gjort framställning om, att anstaltens verksamhet äfven i detta afseende måtte utvidgas. Men därtill komma äfven andra skäl, af hvilka flere och kanske de väsentligaste blifvit af riks-försäkringsanstalten framhållna. För det första är det ju klart, att den risk, som anstalten ikläder sig genom en sådan försäkring, är den minsta och att således anstalten i detta afseende icke skulle påtaga sig några förpliktelser, som man behöfver vara synnerligen rädd för. Vidare är det också klart — något som äfven blifvit af riks-försäkringsanstalten framhållet — att, om man ej skulle skilja på, om olycksfallet inträffat under arbetet, eller utom detsamma, kontroll- och undersökningskostnaderna för utrönande, huru vid olycks-fallet tillgått, skulle bli betydligt minskade. Det skulle således alldeles afgjort medföra minskade administrativa kostnader, om man utsträckte riks-försäkringsanstaltens verksamhet och likställde den med andra olycksfallsförsäkringsanstalter i afseende på arten af de försäkringar, som lämnas. Man kan äfven tänka sig, att detta förhållande, att anstalten blott lämnar vissa arter af försäkring, skulle kunna föranleda processer och förvecklingar, som kunde undvikas, för den händelse anstalten utvidgade sin verksamhet, på sätt jag föreslagit.

Därtill kommer äfven en annan synpunkt, som för mig är den väsentligaste, nämligen att riks-försäkringsanstalten, om den på detta sätt utvidgades, skulle bli fullt likställd med olycksfallsförsäkringsbolagen i allmänhet och att man således har alla skäl att vända sig till densamma vid försäkring af arbetare.

Nu har chefen för civildepartementet mot detta förslag invändt, att det kan anses ligga utanför riks-försäkringsanstaltens befogenhet, då ju denna anstalts uppgift i hufvudsak blott är att åtaga sig den risk, som arbetsgifvare måste ikläda sig enligt den härom året antagna lagen om olycksfall i arbetet. Denna invändning kan vara befogad, men i och med det att anstalten lämnar någon, om ock aldrig så ringa, försäkring *utöfver* hvad lagstiftningen i detta afseende

ålägger arbetsgifvarne, har den på sätt och vis redan gått öfver sin uppgift. Och då den tager *ett* steg öfver denna sin uppgift, hvarför då ej taga steget fullt ut och inrätta denna anstalt så, att arbetsgifvarne komma att mangrant vända sig till den? Jag känner ofantligt många fall, där man omöjligen, huru gärna man än velat, kunnat gå till riks försäkringsanstalten för att försäkra arbetarne enligt hittills gällande grunder; och jag är fullkomligt öfvertygad om, att förhållandena ej heller komma att bli bättre nu, sedan anstalten kommer att arbeta enligt de grunder, som det nyss antagna lagförslaget är byggdt på, ty den luckan kvarstår i alla fall i denna försäkring, att man ej kan försäkra arbetarne för olycksfall *utom* arbetet.

Utskottet säger på ett ställe, att, då staten betalar administrationskostnaderna, det är mycket antagligt, att anstalten, som kan lämna lägre premier, skall bli anlitaad i högre grad än hittills, då en utsträckning af försäkringen under karenstiden blifvit antagen. Men jag kan försäkra herrarne, att så ej kommer att bli förhållandet, ty i alla de fall, då arbetsgifvaren hittills lämnat sina arbetare en försäkring, som omfattar icke blott ersättning för olycksfall i själfva arbetet, utan äfven för olycksfall utom arbetet, kommer man framdeles icke att vända sig till riks försäkringsanstalten mer än hittills, ty man vill gifvetvis låta försäkringen vara af samma natur som hittills.

Nu kan man fråga mig — och det gjorde en person strax efter det jag väckt min motion — hvad jag har för intresse af att slå ihjäl de enskilda bolagen. Därpå vill jag svara, att jag aldrig sett denna sak från denna synpunkt, att jag aldrig sett densamma från de enskilda intressenas synpunkt, utan ur det allmännas, med hvilket i detta fall arbetsgifvarnes intresse sammanhänger. Det är klart, att, när arbetsgifvaren enligt nyss åberopade lag får ikläda sig förpliktelse och då staten inrättat en anstalt, för att han skulle kunna få denna förpliktelse från sig aflyftad, det ju vore önskvärdt att anstalten anlitas, hvarjämte det ju äfven vore för arbetsgifvaren en ofantlig stor fördel, om han på den allra säkraste anstalt, som kan tänkas, finge öfverflytta sin risk — och någon säkrare anstalt än riks försäkringsanstalten kunna vi ej tänka oss.

Jag tror, att denna fråga är af den beskaffenhet, att den måste arbeta sig fram; och såsom af reservation synes, har den äfven varit på tal inom den kommitté, som ursprungligen beredde denna fråga.

Herr talman! På grund af det anförda ber jag att få yrka bifall till herr Lindhagens m. fl. reservation.

Ytterligare förekom ej. Efter af herr talmannen i ämnet gifna propositioner afslog kammaren utskottets hemställan och biföll i stället den af herr Lindhagen vid förevarande moment afgifna reservationen.

Punkten 2:o).

Utskottets hemställan bifölls.

§ 12.

Föredrogos och godkändes statsutskottets utlåtanden:

n:o 98, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående disposition af indragna militiebostället Furuby n:is 2 och 3 i Uppsala län;

n:o 99, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga lägenheter under förra militiebostället Tollarp n:is 5 och 8 om $\frac{1}{2}$ mantal i Kristianstads län;

n:o 100, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af odlingslägenheter å kronoparker i Västerbottens och Norrbottens län; och

n:o 101, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter lägenhetsägaren Erik Eriksson från Södertelje.

§ 13.

Efter föredragning af statsutskottets utlåtande, n:o 102, i anledning af väckt motion angående försäljning af tomtplatser från hemmanet Stora Ävesta n:o 1 i Folkärna socken, begärdes ordet af:

Herr af Callerholm, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Det kan gifvetvis ej falla mig in att vid denna tidiga morgonstund söka vädja till högre instans mot det domslut, hvartill utskottet här vid lag kommit. Då ett stillatigande från min sida möjligen skulle kunna tolkas som ett godkännande af utskottets motivering, anser jag det emellertid vara både min rättighet och skyldighet att försöka visa, att motionen verkligen ej kommit fram i så ogjordt väder, som det möjligen kan förefalla.

Saken förhåller sig nämligen så, att för ett tiotal år sedan kronan inköpte en större egendom, Bjurfors park, belägen i södra delen af Dalarne och i norra Västmanland. I denna komplex ingick äfven hemmanet Stora Ävesta n:o 1, på hvars ägor Krylbo järnvägsstation är belägen. Detta förvärfvande af Ävesta hemman hade, bl. a., den betydelsen, att den stora bangårdsutvidgning, som skedde i samband med Krylbo—Örebro-banans anläggning till allra största delen kunde utföras på statens egen mark. När denna anläggning emellertid var fullbordad, återstod blott en liten smal landremsa mellan järnvägsspåren och Dalälven, som genom sitt från den öfriga inägojorden afskiljda läge ej kunde blifva till någon nytta för egendomens arrendator, men däremot synnerligen väl lämpade sig till byggnadsplats, belägen som den var på samma sida som järnvägens öfriga byggnader och i omedelbar närhet af Dalälven. Samtidigt yppade sig äfven stark tendens hos Krylbo samhälle att gå framåt, folkmängden ökades mer och mer, i synnerhet till följd däraf att en hel del järnvägsmän, särskildt i de lägre graderna, för utöfvandet af sin befattning måste bosätta sig i Krylbo. Häraf följde, att egendomens värde plötsligt steg, nästan mer än skäligt. Vederbörande

statsmyndigheter fäste också uppmärksamheten uppå, att här gafs ett gynnsamt tillfälle att på samma gång räcka det uppåtsträfvande samhället en hjälpsam hand och åt staten förvärfva en ej så obetydlig penning. På grund af härom gjord framställning utstakades ett område om 2 hektar $38\frac{3}{4}$ ar. d. v. s. omkring 5 tunnland, och utlades till en början i 12 olika byggnadstomter till försäljning. De värderades af vederbörande revirförvaltare och af en af Kungl. Maj:ts befallningshafvande särskildt förordnad sakkunnig person. Enligt hvad jag har mig särskildt noga bekant, togo dessa vid värderingen hänsyn ej blott till det gällande jordvärdet i orten, utan äfven till den såsom viss antagna omständigheten, att, på sätt alltid förut ägt rum vid försäljning i samma trakt — äfven så sent som år 1898 vid försäljning af ett kronohemman beläget på $1\frac{1}{4}$ mils afstånd från Åvesta — betalningstiden för köpeskillingen skulle utsträckas till 10 år, äfvensom att, så fort den första tiondelen af köpeskillingen var inbetald, köpebrevet kunde utlämnas mot säkerhet af ett behörigen bevittnadt och med vederhäftig borgen försedt skuldebref på återstående köpeskillingsbeloppet, att i den inköpta fastigheten intecknas. På grund af alla dessa omständigheter kommo värderingsmännen till det resultat, att tomterna — af hvilka således ej en enda uppgick till $1\frac{1}{2}$ tunnland — uppskattades minst till omkring 2,750 kronor och högst till 3,980 kronor. Därefter ingick Kungl. Maj:t till 1901 års Riksdag med begäran att få försälja lägenheterna, men fogade därvid det villkor, att betalningstiden skulle inskränkas till 5 år och att köpebrevet skulle utlämnas först sedan hela köpeskillingen betalats äfvensom den försälda lägenheten fullständigt bebyggts. Detta är ju villkor, som ej synas vidare antagliga. Följden blef också den, att intet enda anbud på dessa lägenheter erhöles. Såsom i min motion framhålles, är anledningen härtill helt enkelt den, att i dessa trakter ej finnas nog kapitalstarka personer, som skulle vilja köpa tomter för 3—4 tusen kronor och därpå bebygga dem — en sådan tomt bebygges nog ej under en kostnad af 20—25 tusen kronor — och först sedan allt detta gjorts, ha utsikt att erhålla köpebref och lagfart därå.

På grund af enträgna framställningar därom lät jag förmå mig att — som jag ansåg billigt och rätt vara — gå in till Riksdagen med förfrågan, om det ej kunde låta sig göra att få dessa villkor jämkade i enlighet med den praxis, som förut gjort sig gällande vid försäljning af jordegendom i samma trakt.

Därpå svarar nu statsutskottet att då »de af 1901 års Riksdag meddelade bestämmelser angående tillvägagåendet vid försäljningen af ifrågavarande tomtplatser äro ofverensstämmande med hvad Riksdagen, enligt skrifvelse till Kungl. Maj:t den 9 maj 1894, såsom allmänna villkor föreskrifvit att iakttagas vid lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner; och då dessa villkor synas böra, intill dess ändring i desamma i vederbörlig ordning beslutas, iakttagas vid samtliga upplåtelser af förevarande slag, hemställer utskottet», att min motion ej måtte bifallas.

Jag får erkänna, att jag blef något förvånad, då jag först läste detta, emedan jag hade grundad anledning att antaga, att något sådant hinder ej skulle förefinnas för den ändring af bestämmelserna, som i statsutskottets motivering omförmäles. Det naturligaste var då, att jag gick till den återopade skrifvelsen för att se efter, om jag där kunde finna något stöd för statsutskottets motivering. Då inhämtar jag för det första, att skrifvelsens rubrik är »Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att bilda egna jordbruk».

Vidare heter det i skrifvelsen: »Beträffande frågan om, att vid den redan beslutade försäljningen af vissa kronoegendomar styckning af dem må äga rum för beredande af bostadstomter, har Riksdagen icke ansett sig kunna bifalla hvad Eders Kungl. Maj:t i detta afseende föreslagit.» Således säga de, att de anse, att denna författning ej bör hafva tillämpning på den styckning, som äger rum i och för utläggning af bostadstomter. Vidare tillägges i skrifvelsen längre fram: »Härvid har Riksdagen visserligen icke förbisett, att det någon gång må kunna befinnas lämpligt att vid försäljning af kronodomän i större eller mindre mån stycka densamma till tomtplatser, men vid sådant fall torde särskilda villkor för upplåtelsen böra efter sig företeende omständigheter uppställas, och, såsom redan förut inträffat, frågan göras till föremål för Riksdagens pröfning.» Ej annat än jag kan läsa, har således denna skrifvelse uttryckligen sagt ifrån, att den ej har tillämpning på sådana försäljningar, som här är fråga om, ty man kan väl ej gärna påstå, att försäljning af kronojord till ett pris af cirka 7,000 kronor tunnlandet kan anses hafva till ändamål att bereda egna hem åt mindre bemedlade. Det är väl så långt därifrån, att det här tvärtom har varit frågan om att göra en god affär för staten. Den föreslagna försäljningen skulle visserligen blifvit till gagn för det närliggande samhället, men den skulle på samma gång varit synnerligen förmånlig för staten. Jag vill och bör väl ej vara så oartig mot statsutskottet, att jag ställer min begäran och dess svar i paritet med den gamla kända historien om »god dag» — »yxskaft». Men nog torde jag få säga det, att statsutskottet, som har till uppgift att hålla handen hårdt om statens pung, härvidlag dragit till handen så hårdt, att där ej lämnats tillfälle för en ganska betydlig penningssumma att inflyta, hvilken skulle kommit väl till pass för ett godt ändamål, nämligen ytterligare inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark för statens räkning.

Såsom saken nu står, kan jag ej se annat än två alternativ: antingen få dessa för bebyggande lämpade tomter ligga för fåfot, eller också blir det ny värdering med den mycket sannolika utgången, att det pris, som då kan erhållas, knappast går upp till hälften af det, som för närvarande med all säkerhet kunnat påräknas.

Jag vill emellertid hoppas, att frågan ej nu måtte vara alldeles förfallen, utan att någon modus vivendi härvidlag må kunna träffas. För samhället i fråga är det nämligen ett alldeles bestämdt behof att få utvidga sig och bebygga detta område, emedan det är af-

stängdt från vidare utveckling åt andra sidan på grund däraf, att det där är nästan alldeles omflutet af Dalälven.

Herr talman! Jag har naturligtvis ej något yrkande.

Häruti instämde herrar *Ersson* och *Zetterstrand*.

Herr Boström: Det synes mig, som om den ärade motionären här hade sammanblandat villkoren för förvärfvande af jordbrukslägenheter i allmänhet och villkoren för förvärfvande af tomter till bebyggande. I ena fallet, nämligen vid upplåtelse af jordbrukslägenheter, har Riksdagen uppställt samma villkor som dem motionären här begär få tillämpade vid upplåtelse af de här ifrågavarande tomterna, nämligen att köpeskillingen blott skulle behöfva betalas med en tiondedel årligen samt att, sedan första tiondedelen inbetalts och vederbörlig säkerhet ställts för resten, köpebref må utfärdas. afseende på förvärfvande af tomter däremot har Riksdagen tillämpat andra villkor, nämligen att köpeskillingen skulle betalas inom fem år med en femtedel årligen, och att inom två år tomtens bebyggande skulle vara påbörjad, äfvensom att köpebref först utlämnas när köpeskillingen har blifvit gäldad och byggnaderna fullbordade.

Dessa villkor ha tillkommit hufvudsakligen vid upplåtande af mark invid järnvägsstationer och dylikt, särskildt inom Norrbotten; och detta har skett egentligen därför att man velat förebygga enskilda spekulationer på det sätt, att priset på tomterna ej skulle stiga. Jag tror i likhet med motionären, att det vore mycket godt i vissa fall, kanske äfven i detta, att köparne allenast behöfde betala en tiondedel af köpeskillingen. Men huruvida man skulle gå så långt som att medge dem att få köpebref utan skyldighet att bebygga tomten, det lämnar jag därhän. För min del är jag icke villig att gå in på ett sådant förslag.

Som frågan nu föreligger, skall jag icke göra något annat yrkande än om bifall till utskottets förslag.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 14.

Härefter föredrogos och godkändes:

bankoutskottets memorial, n:o 9, angående instruktion för nästa Riksdags bankoutskott; och

lagutskottets utlåtande, n:o 49, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 8 kap. 25 § strafflagen.

§ 15.

Därnest i ordningen företogs till afgörande lagutskottets utlåtande n:o 50, i anledning af väckt motion angående förslag till lag om den administrativa domsrätten.

Andra Kammarerna hade till förberedande behandling af lagutskottet

hänvisat en inom nämnda kammare af herr *A. W. Styrlander* väckt motion. n:o 54, hvori föreslagits, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t för Riksdagen framlägga förslag till lag om den administrativa domsrätten och sättet för dess utöfvande.

Angående förslag till lag om den administrativa domsrätten.
(Forts.)

Utskottet hemställde att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade emellertid afgifvits af herr *Lindhagen*, med hvilken herrar *Zetterstrand*, *Olsson* i Mårdäng, *Staaß* och *Nordin* instämt och som föreslagit: att Riksdagen i anledning af förevarande motion ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes, i sammanhang med den pågående utredningen rörande inrättandet af en administrativ högsta domstol eller regeringsrätt, jämväl taga i öfvervägande, i hvad mån processuella former och allmänna rättsprinciper kunde i högre grad än hvad nu vore fallet vinna tillämpning äfven inom lägre administrativ instans vid handläggning af ärenden af brottmåls natur, äfvensom för Riksdagen framlägga det förslag till lagbestämmelser, hvartill detta öfvervägande kunde föranleda.

Utskottets hemställan upplästes hvarefter ordet begärdes af:

Herr *Zetterstrand*, som yttrade: Herr talman, mina herrar! År 1828 upphäfdes styrelseverkens domsrätt i vissa mål och dessa hänvisade till behandling vid de allmänna domstolarna. Men, såsom vi veta, är det i alla fall en hel del mål, som fortfarande handläggas på administrativ väg.

Nu har mer och mer under årens lopp gjort sig gällande den uppfattningen, att formen för rannsakingen inför administrativ myndighet, åtminstone i många fall, icke bereder de anklagade erforderlig rättssäkerhet. Bland annat på den grund var det också som nästlidet års Riksdag afät en skrifvelse till Kungl. Maj:t om inrättande af en administrativ högsta domstol. Man föreställde sig, att de administrativa målen i högsta instansen skulle behandlas efter mera processuella former och efter allmänna rättsprinciper.

I analogi med denna uppfattning har motionären yrkat, att äfven administrativa mål i lägre instans måtte blifva behandlade efter mera processuella former och efter allmänna rättsprinciper. Reservanterna ha ansett, att han i den delen har rätt, och velat gå honom till mötes. Men vi ha gjort det i mycket försiktig form för att icke afskräcka någon att gå med på vår framställning. Vi ha därför tänkt oss, att man borde anhålla hos regeringen att, »i sammanhang med den pågående utredningen rörande inrättandet af en administrativ högsta domstol eller regeringsrätt jämväl taga i öfvervägande, i hvad mån processuella former och allmänna rättsprinciper kunde i högre grad, än hvad nu vore fallet, vinna tillämpning äfven inom lägre administrativ instans».

Och mot den affattning, vi här gifvit reservationen, tror jag icke, att någon inom denna kammare egentligen skall hafva något att erinra. Jag yrkar med anledning därpå bifall till reservationen.

Ytterligare anfördes ej. Efter af herr talmannen i ämnet framställda propositioner biföll kammaren den af herr Lindhagen vid förevarande utlåtande afgifna reservationen.

§ 16.

Föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända lagutskottets utlåtanden:

n:o 51, i anledning af väckt motion om ändring af 16, 23, 59, 65 och 67 §§ i förordningen om kommunalstyrelse på landet; och

n:o 52, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om samäganderätt, till lag om ändrad lydelse af 94 § skiftesstadgan samt till lag om ändrad lydelse af 29 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyfning, ägostyckning, och jordafsöndring.

§ 17.

Efter föredragning häruppå af Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 45, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder mot smittosam venerisk sjukdoms spridande genom äktenskap af personer, som äro med sådan sjukdom behäftade, godkändes berörda utlåtande; och skulle detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas Första Kammaren.

§ 18.

Vidare föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända:

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 46, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sättet för statens inköpande af skogsmark från enskilde; och

Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 47, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om beredande af möjlighet genom statens åtgärd för det indelta manskapet att vid afgang ur krigstjänsten tillösa sig innehafda torp.

§ 19.

Angående märkning af nötkreatur, som vid undersökning befunnits vara behäftade med tuberkler m. m.

Slutligen fanns å föredragningslistan upptaget Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 48, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående märkning af nötkreatur, som vid undersökning befunnits vara behäftade med tuberkler m. m.

Till utskottets behandling hade blifvit hänvisad en inom Andra Kammaren af herr *J. A. Jonsson* i Hökhult väckt motion n:o 187, som blifvit af samme motionär kompletterad genom en ny motion n:o 210. I dessa motioner yrkades, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, dels huruvida ej de djur, som vid tuberkulinundersökning befunnes vara behäftade med tuberkler, borde märkas med ett varaktigt märke å hornen eller, därest djuren saknade horn, i öronen eller på annat lämpligt sätt, och dels huruvida och i hvad

mån staten borde lämna ersättning för den förlust, som djurägare åsamkades genom nedslaktning af de djur, som genom vederbörlig tuberkulinundersökning förklarats vara sjuka, samt till Riksdagen inkomma med de förslag, som däraf kunde föranledas.

Utskottet hemställde, att herr Jonssons ifrågavarande motion icke måtte till någon Andra Kammarrens åtgärd föranleda.

Sedan berörda hemställen blifvit uppläst, anförde

Herr Jonsson i Hökhult: Herr talman, mina herrar! Då jag väckt nu föreliggande motioner om åtgärder mot tuberkelsjukdomars spridande bland nötkreatur, vill jag be att få belysa denna fråga med några ord.

Tuberkulosen hos våra nötkreatur har under senare åren varit föremål för mycken uppmärksamhet, och man har sökt att på åtskilliga sätt motarbeta densamma. Äfven staten har därvidlag gripit in och, bland annat, beviljat anslag till kostnadsfria undersökningar med tuberkulin af vårt lands kreatursbesättningar. Men som utgallringen af de reagerande djuren nu bedrifves, synas dessa undersökningar icke vara tillfyllest. Om t. ex., då en kreatursbesättning blifvit undersökt med tuberkulin, det befinnes, att några af djuren äro behäftade med tuberkulos och reagera, går det vanligen så till, att dessa djur försäljas till enskilda antingen under hand eller på offentliga marknader; och sålunda komma de att införlifvas med andra kreatur och på det sättet sprida smittan vidare till andra ladugårdar.

Detta kan icke vara öfverensstämmande med god ordning. I vår lag är det ju förbjudet att vara bedräglig i handel och detta är belagdt med straff. Men *här* har man, så att säga, tillåtit detta slags bedrägeri af den, som säljer sådana kreatur, som han vet vara behäftade med tuberkulos. Och det är också svårt att förekomma. Ty veterinären, som undersökt djuren, är förbjuden att gifva resultatet af tuberkulinundersökningen till känna för någon annan än djurägaren och viss vederbörande myndighet. Och därför är det svårt — för att icke säga omöjligt — att få några bevis mot djurägaren att han sålt veterligt sjuka djur.

Utskottet säger i sitt betänkande, att man bör söka motarbeta tuberkulosen på alla rimliga sätt. Jag kan icke finna annat, än att det skulle vara *ett* sätt att motarbeta denna sjukdom, om man vidtog sådana åtgärder, att de djur, som undersökts och därvid befunnits vara behäftade med tuberkulos, icke skulle kunna försäljas, utan att köparen finge vetskap om, att de voro behäftade med denna sjukdom. Och därför har jag tänkt mig, att dessa djur borde märkas med varaktiga märken.

Man har visserligen gjort den invändningen, att intresset hos våra djurägare att undersöka kreaturen skulle slappas, därest en sådan märkning blefve lagstadgad. Det kan väl hända, att detta i någon mån skulle blifva fallet. Men jag tror, att många skulle låta undersöka sina djur i alla händelser. Särskildt finns det många, äfven på landsbygden, som icke tycka, att det går rätt till under

Angående märkning af nötkreatur, som vid undersökning befunnits vara behäftade med tuberkler m. m.
(Forts.)

*Angående
märkning af
nötkreatur,
som vid under-
sökning befun-
nits vara be-
häftade med
tuberkler m. m.
(Forts.)*

nuvarande förhållanden. De anse det vara orätt att, på sätt som nu äger rum, försälja kreatur, som vid undersökning befunnits lida af tuberkulos, utan att därom underrätta köparen. Om således än intresset hos en del skulle minskas i fråga om användandet af den medgifna kostnadsfria undersökningen, så tror jag icke, att man dock skulle förlora så mycket därpå, då utgallringen af de reagerande djuren i många fall sker på ett sätt att den sprider sjukdomen till flera kreatursbesättningar.

»Tidningen »Djurskyddet» har för några år sedan ingått till Kungl. Maj:t med en framställning i samma syfte som den af mig nu gjorda.

Vidare ha åtskilliga veterinärer förordat märkning af djur, som vid tuberkulinundersökning befunnits reagera. Så har en veterinär i Närike med anledning af motionen i fråga uttalat den uppfattningen, att märkningen af tuberkulösa djur vore alldeles nödvändig och att, den förutan, kampen mot tuberkulosen vore snart sagdt fåfång.

En veterinär i Skåne skriver bland annat: »Motionen är så beaktansvärd, att från statens sida något ovillkorligen i den riktningen måste göras och helst utan för långa uppskof, ty som det stora flertalet djurägare nu gå till väga vid afyttrandet af dem tillhöriga tuberkulösa nötkreatur, sprida de i stället för att hämma sjukdomen, och förluster drabba dem, som ha ringa ekonomisk bärkraft, de mindre jordbrukarne.»

En skrifvelse från veterinärer på Gottland tillåter sig utskottet att här återgifva in extenso. Den lyder:

»På grund af de tuberkulinundersökningar, som hittills blifvit utförda på Gottland, har man funnit att djurtuberkulosen härstädes ej har någon egentlig utbredning utan är inskränkt till endast ett fåtal ladugårdsbesättningar. Vid arbetet mot tuberkulosen hos husdjuren, torde man därför framför allt fästa största vikten vid att nämnda sjukdom ej kan få tillfälle att på ett eller annat sätt meddela sig från en ladugårdsbesättning till en annan.

Allt sedan tuberkulinundersökningarna påbörjades hafva dock dessa tillfällen till sjukdomens spridning snarare ökats än minskats.

I händelse vid en verkställd undersökning ett eller flere kreatur reagerat, så måste dessa djur, helst genast, aflägnas från de friska djuren, för att sjukdomens framfart skall kunna hämmas.

Att utan vidare sälja dessa reagerade djur till slakt medför i regel ganska stor förlust, och på grund däraf tillgripes nog ofta det lättaste och ekonomiskt fördelaktigaste sättet att afyttra dem, nämligen att sälja dem på offentlig auktion.

Enär tuberkulosen företrädesvis förekommer bland de större ladugårdsbesättningarna och särskildt hos sådana, hvarmed man införlifvat högmjolkande rasdjur, så har det visat sig, att just dessa djur äro särdeles lättsålda. Vid auktionen försäljas djuren som de befinnas, och ofta sväfvar den omisstänksamme köparen i fullkomlig okunnighet om den fara, som han åsamkar sin ladugårdsbesättning i och med inköp af dessa djur. Vi anse, att det behöfs en lagstiftning, som kan motverka dessa missförhållanden, och i första

hand torde det vara af största vikt för utvecklingen af vår nötkreatursafvel, att staten i gengäld mot sina kostnadsfria tuberkulinundersökningar fordrade tydlig märkning (å horn eller klöfvar) af de reagerande djuren.

Visby den 5 april 1904.

P. H. Wetterström.

Gustaf Bergengren.

Ferd. Smedberg.

Länsveterinär.

Distriktsveterinär i Hemse. Distriktsveterinär i Slite.»

Angående märkning af nötkreatur, som vid undersökning befunnits vara behäftade med tuberkler m. m. (Forts.)

De länder, i hvilka märkning af vid undersökning med tuberkulin reagerande djur hittills blifvit påbjuden, äro Schweiz, Norge och Finland.

Jag skall icke uppehålla mig längre härvid, utan skall i stället öfvergå till senare delen af min motion, hvori hemställes, att staten skulle lämna någon ersättning.

Då jag först tänkte på att ingå till Riksdagen och anhålla om märkning å de vid tuberkulinundersökning reagerande djuren, var icke min mening att hos Riksdagen anhålla om någon ersättning. Därtill föranleddes jag först af den kungl. propositionen, hvori inhämtas, att staten är så liberal och utbetalar belöningar till vissa personer, åt somliga ända till 3,000 kronor. Då man betänker, huruledes på sina ställen utgallringen af dessa reagerande djur skett, kan man verkligen tycka, att det är *för* liberalt att belöna sådant. Om en djurägare på statens bekostnad låter undersöka sina djur och en del af dessa befinnas reagera, skall han då ha belöning för, att han sedan försäljer dessa djur, det ena hit, det andra dit, dels enskildt dels på offentliga marknader. Säljaren vet, att de äro behäftade med tuberkler, men säljer dem såsom friska, och köparen blir lurad, då han ju icke vet om annat, än att de djur han köper äro friska. Skall man ge belöningar för sådana bemödanden att utrota tuberkulos.

När jag, som sagdt, såg att staten var så liberal, tänkte jag mig möjligheten af, att dessa penningar skulle kunna användas på bättre sätt, t. ex. såsom ersättning åt djurägare, som lidit förluster, därigenom att de fått nedslakta djur, som de låtit på statens bekostnad undersöka med resultat, att de reagerat.

Såsom synes af min motion, har jag föreslagit en skrifvelse med begäran om utredning, huruvida staten bör lämna ersättning för förlust eller icke.

Vidare har jag icke uttalat mig om, huru stort ersättningsbeloppet möjligen skulle bli, i fall nu denna utredning gaf vid handen, att det allmänna borde träda emellan, vare sig den nu komme till det resultat att föreslå en sådan ordning, som gäller i Finland, eller en sådan, som gäller i Norge, eller något helt annat. I Finland ger nämligen staten ersättning till djurägare, som lidit förlust, därigenom att de låtit nedslakta djur, som vid undersökning visat sig vara behäftade med tuberkler, och denna ersättning uppgår till hälften af förlusten. I Norge finnas ungefär liknande bestämmelser. Där lämnas nämligen ersättning med intill hälften af den förlust,

Angående
märkning af
nötkreatur,
som vid under-
sökning befun-
nits vara be-
häftade med
tuberkler m. m.
(Forts.)

som drabbar djurägaren, men endast till sådana personer, som anses icke kunna bära denna förlust.

Jag hade, som sagdt, tänkt mig, att denna utredning kunde ge vid handen, om man skulle ordna saken så som i Finland eller i Norge eller på något annat sätt. Ty såsom synes af deras utlåtanden, som sysslat med den här tuberkelfrågan, äro de enstämmiga uti den uppfattningen, att det är en verkligt svår sjukdom, som lätt sprider sig från det ena djuret till det andra, så att, om den kommer in i en ladugård, man har anledning befara, att en stor del af djuren bli nedsmittade. Jag hade därför tänkt, att det skulle kunna medföra en stor förmån för kreaturägarna och äfven vara till gagn för vår kreatursskötsel, om Riksdagen ville godkänna ett sådant här förslag om utredning. Men, som sagdt, utskottet har icke velat biträda mig härutinnan, utan har afstyrkt min motion.

Ja, utskottet har visserligen här uttalat sig för önskvärdheten däraf, att staten skulle bevilja ersättningar i vidsträcktare mån än den nu gör, så att, liksom djurägare nu beredas ersättning för den förlust, de lida därigenom att nötkreatur, som hafva jufvertuberkulos, måste nedslaktas, de äfven kunde ersättas för nedslaktning af djur, som lida af lungtuberkulos. Men utskottet har icke velat gå så långt som att förorda ersättning äfven i fråga om allmän tuberkulos. Vidare har utskottet uttalat sig för önskvärdheten däraf, att icke några djur, som äro behäftade med tuberkulos, skulle få premieras af våra premieringsnämnder. Ja, det är en tanke, som äfven jag omfattat, men det är mycket svårt att få reda på, om de djur, som föras till premieringsställena för att premieras, äro behäftade med tuberkulos. — Jag tror det skulle vara till fördel äfven för premieringsnämnderna, om man finge klarhet i dessa förhållanden, och sådan skulle lättare vinnas, om vi finge en sådan lagbestämmelse, som föreskrefve, att veterinären vid tuberkulinundersökningarna skulle ha sig ålagdt att märka sådana djur, som befinnas reagera. Då visste man bestämdt, att i den ladugård, som blifvit undersökt inga djur finns som äro behäftade med tuberkler då de ej äro märkta, så vida man kan sätta full tilltro till undersökningen.

Herr talman, jag skall be att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till min motion.

Herr Byström: Herr talman, mina herrar! Jag skall först be att få göra ett par anmärkningar med hänsyn till hvad den föregående talaren yttrade, och då först med hänsyn till hans påstående, att veterinär, som verkställer tuberkulinundersökning i en ladugård, skulle vara förbjuden att omtala resultatet af den undersökning han gjort. I den mening, som den föregående talaren uppfattade det, är så icke förhållandet, men det ligger ju i sakens natur, att det icke kan vara lämpligt af honom att börja sprida resultatet af den gjorda undersökningen. Det är därför som veterinärer iakttagit större tystnad i detta hänseende, än somliga ansett vara önskvärdt.

Vidare har han berört det belöningssystem, som kungl. landtbruksstyrelsen tillämpat för att bekämpa tuberkulosen i ladugårdarne. Detta har visat sig icke precis vara så praktiskt och bra, och därför lär det redan upphört, eller med detta år komma att upphöra, hvad beträffar de större belöningarna. Enligt de upplysningar vi fått, förhåller det sig så, att denna belöning icke kommer att utgå annat än till smärre ladugårdar, d. v. s. sådana, som räkna högst 15 kreatur. Till sådana kan nämligen i vissa fall utgå en mindre summa högst 300 kronor, och endast för en gång.

Men ett af hufvudskälen, på hvilka utskottet byggt sitt afslagsyrkande, är det, att, om man skulle förorda en märkning af tuberkulösa kreatur, man väl också borde lagstifta, att själfva tuberkulinundersökningen skulle vara obligatorisk. Ty, om det är somliga, som redan nu draga sig för att verkställa tuberkulinundersökningar å sina kreatur, huru skulle då icke förhållandet blifva, om dessa undersökningar skulle resultera i, att å alla de djur, som reagerat, skulle anbringas ett märke, som medförde att djurets värde nedsattes till dess slaktvärde, ja, kanske långt därunder! Herrarne hafva ju allesammans fått till sig utdelade exemplar af Konungens befallningshafvandes i Kalmar län senaste femårsberättelse — den har åtminstone häromdagen lagts på våra pulpeter — och där nämnes äfven något angående denna sak. Det hette i denna berättelse, att tuberkulinundersökningarna icke bedrifvits med den ifver, som önskligt varit, om också man får erkänna, att de utträttat åtskilligt godt. Men om undersökningarna icke blifvit under nuvarande förhållanden bedrifna med tillbörlig ifver, huru skulle de då bedrifvas, om såsom af motionären föreslagits, ett visst märke skulle anbringas å hvarje undersökt djur, som visade sig reagera? Följden blefve naturligtvis den, att man droge sig för att vidare förtaga några tuberkulinundersökningar, något, som åter skulle blifva till skada för den sak, som det nu gäller och som man vill gagna.

Detta är det hufvudskäl, på hvilket utskottet byggt sitt afslagsyrkande. En del andra skäl äro jämväl anförda i detta utskotts-betänkande, som jag icke vågar hoppas herrarna haft tillfälle att fullständigt läsa igenom. Dessutom har landtbruksstyrelsen i samma riktning angifvit åtskilliga skäl med anledning af den skrivelse, som af tidningen »djurskyddets» expedition ingafs till Kungl. Maj:t för ej länge sedan. Dessa skäl äro äfven återopade i vårt betänkande.

Herr talman! Då jag icke anser det vara behöfligt att ingå i några detaljer i förevarande fråga skall jag nu be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr *Bengtsson* i Bjärnalt instämde häruti.

Herr *Broander*: Herr talman! Det lider väl intet tvifvel, att icke den sak, som här föreligger, är värd allt beaktande. Man får visserligen icke undra på, att utskottet kommit till det slut, hvar-till det kommit, då ju utskottet haft stöd i uttalanden både från

Angående märkning af nölkreatur, som vid undersökning befunnits vara behäftade med tuberkler m. m.
(Forts.)

*Angående
märkning af
nötkreatur,
som vid under-
sökning befun-
nits vara be-
häftade med
tuberkler m. m.
(Forts.)*

landtbruksstyrelsen och från föredraganden därstädes i tuberkulinfrågor, doktor Regnér; men å andra sidan vill jag påpeka, att gent emot dessa uttalanden kunna, såsom jämväl af utskottets betänkande framgår, ställas uttalanden från veterinärer inom olika delar af landet, och för visso skulle nog äfven en mängd andra uttalanden, i den senare riktningen kunna från vidsträckta delar af vårt land inhämtas. Det är de förra auktoriteterna, landtbruksstyrelsen och den ofvannämnde föredraganden därstädes, som medverkat till utfärdandet af de nu gällande bestämmelserna angående tuberkulinundersökningarna. Det är åter de senare, veterinärerna i landets olika delar, som äro genom sin praktik i tillfälle att bedöma, huru dessa bestämmelser verka. Man får då icke förundra sig öfver, om dessa ställa sig tvifvelsamma gent emot dessa bestämmelsers lämplighet. De hafva ju haft tillfälle att konstatera, å ena sidan, hurusom kreatursägarna af staten uppmuntras med kostnadsfria tuberkulinundersökningar och dessutom äfven med särskilda belöningar för bemödanden att befria sina kreatursbesättningar från tuberkulos, och, å andra sidan, huru samma kreatursägare icke kunna förhindras, i brist på lagbestämmelser häremot, att från sina kreatursbesättningar sälja de tuberkelsjuka djuren och därigenom sprida sjukdomen, icke till en utan kanske till tio andra kreatursbesättningar, som förut varit friska. I andra fall, då det är fråga om motarbetande af smittosamma sjukdomar, så väl bland människor som bland djur, är det ju vanligt, att den första åtgärd man då vidtager, är den att hindra sjukdomens spridning till dem, som äro friska. Här åter är det alldeles tvärtom; man gör allt hvad man kan för att angripa själfva sjukdomshärden, men ingenting för att förekomma sjukdomens vidare spridning till andra, friska kreatursbesättningar; och det kan verkligen sättas i fråga, huruvida icke de nu gällande bestämmelserna rent af underlätta en dylik spridning. Doktor Regnérs bevisföring för att så icke är förhållandet håller enligt min mening icke streck. Följande uttalande af honom citeras i utskottets utlåtande: »Särskildt betonade doktor Regnér, att om det är en sanning, att tuberkulosen i så väsentlig mån spridts genom frånvaron i kampen mot tuberkulosen af en bestämmelse om obligatorisk märkning af alla reagerande djur, så måste denna bevisas däraf, att man vid pröfning af mindre besättningar, hvilka ju skulle vara mer hotade än andra, funnit: 1:o att de besättningar, som vid en första pröfning med tuberkulin visat sig fria från tuberkulos, vore i årligt aftagande i förhållande till de besättningar, som vid samma pröfning visat sig mer eller mindre tuberkulösa, och 2:o att tuberkulosfallen inom dessa senare tilltagit. Ett sådant bevis föreligger emellertid hittills icke», och härefter söker han med statistiska siffror visa, att förhållandet icke är sådant. Men det är ju en allmänt känd sak, att man med statistiska siffror kan bevisa nästan hvad helst man vill, i synnerhet om statistiken är så bristfällig, som här är fallet. För att en sådan statistik, som den af doktor Regnér använda skall kunna tillmätas någon betydelse, måste den gifvetvis omfatta en mycket stor del af landets kreatursbesättningar. Nu finnes emellertid

i utskottets betänkande angifvet, att år 1900 voro 456 kreatursbesättningar undersökta med tuberkulin, och huru liten del af landets samtliga kreatursbesättningar detta antal utgör, därom behöfver jag icke tala.

Om jag därtill lägger, att det egentligen endast är de försiktiga jordbrukarna, som underkasta sina kreatursbesättningar dessa tuberkelinundersökningar, och öfverhufvud taget sådana, som icke utsetta sig för risken att kritiklöst inköpa djur från hvilken egendom som helst, åtminstone icke från större gårdar, där man ju med större skäl kan misstänka, att tuberkelsmitta förefinnes, så är det tydligt, att den anförda statistiken ingenting bevisar i den riktningen.

Från utskottets sida har det framhållits, hurusom det vore ett misstag att påstå, det veterinärerna vore förbjuda att för annan än djurägare tillkännagifva resultatet af tuberkulinundersökningarna. Detta har jag dock alltid haft för mig. Ty hvilken veterinär man än frågar i dylika fall, får man alltid det svaret: det har jag icke lof att säga. Om detta senare verkligen är fallet — och jag har ju icke haft någon anledning att tro något annat — så är det tydligt, att här förekommer ett hemlighetsmakeri, som är olämpligt. Antag till exempel, att en person kommer till en veterinär och säger: jag tänker köpa en ko från den och den egendomen; jag vet, att ni med tuberkulin undersökt kreatursbesättningen därstädes; kan jag utan risk göra det köpet? Veterinären skulle då kunna svara hvarken ja eller nej på en sådan fråga, utan han skulle blott säga, att han icke kan gifva något svar alls på den frågan. Men detta är ju mycket olämpligt. Han *kan* således förekomma att smittan sprides, men han får icke omtala att någon tuberkelsmitta finnes där eller där.

Nu är det emellertid tydligt, att den i motionen föreslagna åtgärden icke har samma betydelse inom alla de olika delarna af vårt land. Tydligtvis har den sin största betydelse i samma mån som tuberkulosen är spridd endast till ett fåtal kreatursbesättningar, såsom fallet är särskildt på Gottland och äfven i Norrland samt, såsom jag tror, äfven i några andra delar af landet. Antag t. ex., att inom ett landskap finnes tuberkelsmitta bland kreaturen å en 10—20 ställen. Nog är det då mera skäl i att lagstifta i syfte att skydda de friska djuren än att söka få bort tuberkulosen från detta fåtal ställen och därvid till på köpet gå så till väga, att sjukdomens spridning till andra, ej smittade, kreatursbesättningar underlättas.

Under sådana förhållanden synes det mig, som om det lämpligaste vore att söka få till stånd fakultativa bestämmelser i detta ämne, så att, t. ex., landstingen tillerkändes rätt att afgöra, huruvida ifrågavarande bestämmelser skulle följas inom länet eller icke.

Jag skall icke tillåta mig att göra något yrkande, men jag anser, som sagdt, att saken är mycket beaktansvärd och att det därför vore önskligt, om någonting i motionens syfte kunde vidtagas.

Herr Tam m: Herr falman! Ordföranden i det tillfälliga utskott, som haft frågan om hand, yttrade, att han icke vågade hoppas, att kammaren tagit del af utskottets betänkande. Det vore sorgligt,

Angående märkning af nötkreatur, som vid undersökning befunnits vara behäftade med tuberkier m. m.
(Forts.)

Angående märkning af nötkreatur, som vid undersökning befunnits vara behäftade med tuberkler m. m.
(Forts.)

om så vore förhållandet. Ty om kammaren tagit del af utlåtandet och sett de vederhäftiga uttalanden, som däri förekomma, tror jag, att omdömet om utskottets utlåtande icke skulle kunna blifva annat än att det borde bifallas.

Jag vågar påstå, att, om man erkänner, att kreaturstuberkulosen är farlig för människor, och om man vidare erkänner, att den undersökning, som nu göres, i de flesta fall är tillförlitlig, så är det klart, att, om motionärens förslag bifölles, det skulle bli en direkt premiering af ligkiltigheten för dylika undersökningar. Ty om man tänker efter, huru förhållandena skulle komma att gestalta sig, finner man, att de, som låta verkställa tuberkulinundersökningar och visat, att de på sådant sätt vilja bekämpa kreaturstuberkulosen, skulle blifva i ekonomiskt afseende sämre ställda än de i detta afseende komplett ligkiltiga. Ty det är ju endast i fråga om de *undersökta* ladugårdarnes djur, som det kunde bli tal om märkning. Jag skall emellertid icke vidare inlåta mig på frågan. Jag tycker, att den ligger alldeles klar.

Motionären har anfört Norge såsom ett land, hvars bestämmelser i detta hänseende skulle vara efterföljansvärda. Det kunde då vara lämpligt att se efter, huru det där ställer sig. Man ser då på sid. 9 i betänkandet, att, så snart en dylik bestämmelse där börjat tillämpas, hafva undersökningarne med tuberkelin i väsentlig mån aftagit. Detta visar således, att, såsom jag sade, tillämpningen af en sådan bestämmelse skulle hota dem, som vilja kämpa mot tuberkulosen, i deras ekonomi.

För min del är jag för öfrigt icke alldeles säker, att dessa tuberkulinundersökningar äro absolut tillförlitliga. Det finnes många auktoriteter att anföra såväl för som emot desammas tillförlitlighet. Man kan därför med fullt fog påstå, att den frågan icke är tillräckligt utredd. Och äfven detta skulle kunna utgöra ett ytterligare skäl för att icke bifalla motionärens förslag.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Jonsson i Hökhult: Herr talman! Det är endast ett par anmärkningar jag har att framställa mot utskottsordförandens yttrande.

Han sade, att det icke vore riktigt, att, såsom jag anfört, veterinärerna vore förbjudna att gifva tillkänna resultatet af deras tuberkulinundersökningar. Detta hans påstående har redan blifvit bemött af en föregående talare, och jag vill instämma i den talarens yttrande, att, om en veterinär, som utfört tuberkulinundersökningar å en kreatursbesättning, blir tillfrågad om resultatet däraf, han alldeles säkert svarar, att han icke får gifva sådant tillkänna.

Ordföranden i utskottet anmärkte också, att hvad jag anfört beträffande belöningarne icke skulle vara riktigt. Jag har hämtat mina uppgifter från Kungl. Maj:ts proposition i frågan och har ingen anledning att betvifla dem; skulle de vara felaktiga, så får statsrådet stå för det.

Af en notis i Svenska Dagbladet får man se, att belöningar fortfarande utdelas fast till mindre belopp.

Så har belöningar tilldelats följande:

Belöningar för bemödanden till tuberkulosens hämmande. Af de för ändamålet tillgängliga medel, 10,900 kronor, har Kungl. Maj:t såsom belöningar för bemödanden till förekommande och hämmande af tuberkulos hos nötkreaturen tilldelat nedanstående ladugårdsägare följande belopp, nämligen:

Angående märkning af nötkreatur, som vid undersökning befunnits vara behäftade med tuberkler m. m.
(Forts.)

Gimo bruks aktiebolag, Stockholms län, 1,000 kronor; godsägaren J. von Leesen, Krusenhof, Östergötlands län, 700 kronor; godsägaren Johan Berg von Linde, Dufeke, Malmöhus län, 700 kronor; Hofors aktiebolag, Gefleborgs län, 700 kronor; ingenjör John Scharp, Berga, Stockholms län, 600 kronor; arrendatorn Tor Lundblad, Stafsätter, Östergötlands län, 600 kronor; grosshandlaren G. Granström, Sjögerås, Skaraborgs län, 600 kronor; A. Nordlanders sterbhus, Hagge, med flera gårdar, Kopparbergs län, 600 kronor; Forsbacka järnverksaktiebolag, Gefleborgs län, 600 kronor; förvaltaren Carl Broström, Närstad, Östergötlands län, 500 kronor; ingenjören Paul Morsing, Kvistrum, Kalmar län, 500 kronor; godsägaren G. Warholm, Klostergården, Malmöhus län, 500 kronor; landtbrukaren Orvar Lindström, Bolltorp, Alfsborgs län, 500 kronor; aktiebolaget Nordiska artilleriverkstäderna, Finspång, Östergötlands län, 400 kronor; grosshandlaren A. Ruben, Afvelsgårde, Blekinge län, 300 kronor; landtbrukaren Anders Ericsson, Nöbbelöfs boställe, Malmöhus län, 300 kronor; löjtnanten J. H. B. Hegardt, Latorp, Örebro län, 300 kronor; grefve M. Brahe, Rydboholm, Stockholms län, 300 kronor; majoren A. G. F. L. Nordenskjöld, Virkvara, Kalmar län, 300 kronor; landtbrukaren P. Larsson, Viggetorp, Värmlands län, 300 kronor; bergsmannen Karl Olsson, Rosensjö, Örebro län, 300 kronor; kammarherren O. C. F. Holtermann, Brevik, Stockholms län, 200 kronor; hemmansägaren E. Forsling, Berga n:o 5, Gefleborgs län, 100 kronor.

Jag skall icke vidare upptaga kammarens tid.

Herr Byström: Herr talman! Jag skall endast svara ett par ord på hvad talaren på gottlandsbänken sade om veterinärernas hemlighetsmakeri.

Efter de bästa och mest tillförlitliga upplysningar, som afgifvits inför utskottet, förhåller det sig så, att, om en person ämnar köpa ett kreatur från en ladugård, å hvars kreatursbesättning verkställt tuberkulinundersökning af en veterinär, och han vänder sig till denne veterinär med frågan, om det är rådligt att köpa kreaturet eller icke, kommer helt visst veterinären, att, om undersökningen gifvit till resultat, att där finnas tuberkler, svara, att det icke är rådligt att köpa. Men man kan ju också inse, att det under nuvarande förhållanden icke kan vara någon idé i att offentliggöra resultatet af de tuberkulinundersökningar, som anställt i en ladugård. Jag tycker, att man bör kunna förstå, att saken har två olika sidor.

Något bestämdt *förbud* mot yppande af resultatet af tuberku-

Angående ⁷¹
märkning af
nötkreatur,
som vid under-
sökning befun-
nits vara be-
höftade med
tuberkler m. m.
(Forts.)

linundersökningarna känner jag icke till. Det framhölls också inför utskottet, att något stadgande härom icke finnes.

Hvad åter angår belöningarne, nämligen de större, hafva dessa förut utdelats, och lära väl möjligen äfven i år komma att utdelas, och därför nämnas de i den kungl. propositionen. Men det är endast de *smärre* belöningarne, som hädanefter utdelas, och detta endast till de *små* ladugårdarne. Dessa upplysningar hafva vi åtminstone erhållit inom utskottet.

Man kan emellertid hafva olika åsikter om huruvida ens dessa mindre belöningar böra ifrågakomma.

Herr Andersson i Grimbo: Ehuru utskottet varit enigt om att afstyrka motionen, kan jag icke se annat, än att det här finnes en oegentlighet, som på ett eller annat sätt bör ordnas, om det kan låta sig göra. Det anslag, staten nu anvisat för undersökningar, hvilket uppgår till ungefär 50,000 kronor, hafva icke alla kreatursägare någon nytta af, därför att villkoren för erhållande af bidrag äro synnerligen stränga. Så till exempel får icke, sedan en undersökning skett, ny undersökning göras, om något kreatur kommit in i den ladugården utan att först hafva blifvit undersökt. Man kan indela kreatursägare i tre klasser. För det första finnes en klass, som uteslutande rekryterar sin kreatursbesättning genom »pålägg». Den andra klassen består af sådana, som visserligen uppföda djur, men som, då de på grund af iklädna leveranser af mjölk eller dylikt måste hålla vissa mjölmängder, äro tvungna att äfven köpa kreatur. Skulle nu dessa på egen bekostnad, hvarje gång ett eller flera djur köpes, låta undersöka desamma, blefve det dem alldeles för dyrt, då man vet, att det icke tager mindre tid än ett dygn för veterinären att göra denna undersökning, och att temperaturen skall afläsas hvarannan timme. Sedan har man en tredje klass kreatursägare, hvilken består af sådana, som *uteslutande* köpa djur. Dessa personer bruka nästan aldrig låta undersöka sina djur; de bry sig i allmänhet icke om, huruvida djuren äro behäftade med tuberkler eller icke. Det skulle nu endast bli de personer, som dels uppfödde djur och dels köpte djur, som blefve litet styfmoderligt behandlade. Ty det är just dessa personer, som äro utsatta för att vid köp få sig pånarradt djur, som tillhört på statens bekostnad undersökta kreatursbesättningar, men befunnits reagera vid undersökningarna. Utskottet säger visserligen, att, om alla djur, som vid tuberkulinundersökning befunnits vara behäftade med tuberkler, skulle märkas, komme nog folket att draga sig för dylika undersökningar. Jag tror dock icke, att de svenska jordbrukarna numera äro så fördomsfulla och egennyttiga. Om det också icke blefve fullt så många undersökningar som förut, så skulle, enligt min tanke, ändock det syftemål, man här vill befördra, vinnas i lika fullt mått. Om nu för tiden en undersökning göres, och djur befinnes reagera, så skyndar sig ägaren att sälja desamma. Det är därför ganska svårt att säga, om dylika undersökningar i verkligheten göra nytta eller skada för saken i dess helhet. Vore det åter så, att alla djur, som reagerade.

blefve märkta, så är det ju alldeles tydligt, att de, som köpa djur, kunde akta sig åtminstone för de, som reagerat, så framt de ville akta sin öfriga besättning för reagerande djur. Och för dem, som fortfarande ville låta undersöka sina djur och få dem märkta, för dem vore ju ändamålet vunnet. De finge veta hvilka djur, som vore fria från tuberkler, och hvilka icke vore fria. Därför vore alltid något vunnet med en bestämmelse om märkning. Men som det nu är ställt, är det icke godt att säga om saken, i stort sedt, främjas eller icke genom undersökningen.

Nu har utskottet sagt, att märkning är olämplig, därför att dyrbara afvelsdjur därigenom skulle sjunka i värde ända ned till slaktvärdet. Men jag kan icke förstå, att djurens afvelsvärde i och för sig sjunker, därför att de blifvit märkta i hornen eller så. Saken är endast den, att ett sådant märkt djur för en mindre samvetsgrann ägare sjunker i värde, enär han därefter icke blir i tillfälle att bedraga folk med djuret. Jag vet exempel på personer, som haft rasdjur, hvilka allesammans varit behäftade med tuberkler, och ändock gödt upp dessa djur och sålt dem samt därvid fått mycket betaldt. Och dessa tuberkelbehäftade djur spridas så öfver hela länet. En tid därefter köper samma person en ny besättning och låter undersöka dem, och äro då djuren tuberkelfria, får han belöning af staten för, som det heter, »sitt förtjänstfulla bemödande att motarbeta tuberkulosens spridande bland nötkreaturen». Hade det funnits stadgande om märkning, hade något dylikt icke kunnat ske, och undersökningen skulle då hafva gagnat i stället för att den i det anförda exemplet skadade.

Jag skall icke upptaga tiden längre. Men eftersom jag har ordet, vill jag likväl begagna tillfället att göra en erinran om, att, i händelse höga vederbörande skola meddela några nya bestämmelser angående tuberkulinundersökningar, de må se till, att de personer, som icke kunna blifva delaktiga af denna så kallade kostnadsfria undersökning, ej få, såsom nu, direkt skada af det sätt, hvarpå statens anslag för motarbetande af tuberkulosens spridning bland nötkreaturen, användes.

Jag har intet yrkande att göra.

Vidare anfördes ej. Efter af herr talmannen framställda propositioner biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 20.

Ordet begärdes häruppå af

Herr vice talmannen Pehrson, som yttrade: Herr talman! Jag ber att få hemställa, att Kammaren ville besluta, att sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 11 må på föredragningslistan för morgondagens plenum uppföras främst bland 2 gånger bordlagda ärenden.

Angående märkning af nötkreatur, som vid undersökning befunnits vara behäftade med tuberkler m. m.
(Forts.)

Hvad herr vice talmannen sålunda hemställt blef af kammaren bifallet.

§ 21.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 95, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående inköp af beskickningshus i Madrid.

§ 22.

Justerades protokollsutdrag.

§ 23.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtande och memorial

n:o 8 a, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjunde hufvudtiteln gjorda framställningar angående anslaget till tullverket och förstärkning af arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen äfvensom inom Riksdagen väckta motioner i hithörande ämnen:

n:o 107, i anledning af väckta förslag om anvisande af anslag för verkställande af undersökningar rörande den så kallade inlandsbanan m. m.;

n:o 108, i anledning af framställt förslag om vidtagande af åtgärder för försäljning af Vislanda—Bolmens järnväg m. m.;

n:o 109, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beviljande af medel till uppförande af nya byggnader för armén samt af i denna fråga väckta motioner;

n:o 110, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens tionde hufvudtitel; och

n:o 111, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande dels Kungl. Maj:ts under fjärde hufvudtiteln af statsverkspropositionen framställda förslag om anvisande å beviljad anslag till uppförande af nya byggnader för armén, dels ock i denna fråga väckt motion;

bevilningsutskottets betänkande n:o 39, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge, dels ock en i ämnet väckt motion; samt

särskilda utskottets n:o 2 memorial, n:o 6, i anledning af skiljaktiga beslut rörande viss del af utskottets utlåtande n:o 3, angående lån af statsmedel för beredande af tillfälle för arbetare att på landsbygden förvärfva egna hem samt därmed i samband stående ämnen.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 1,31 på natten.

In fidem

Herman Palmgren.